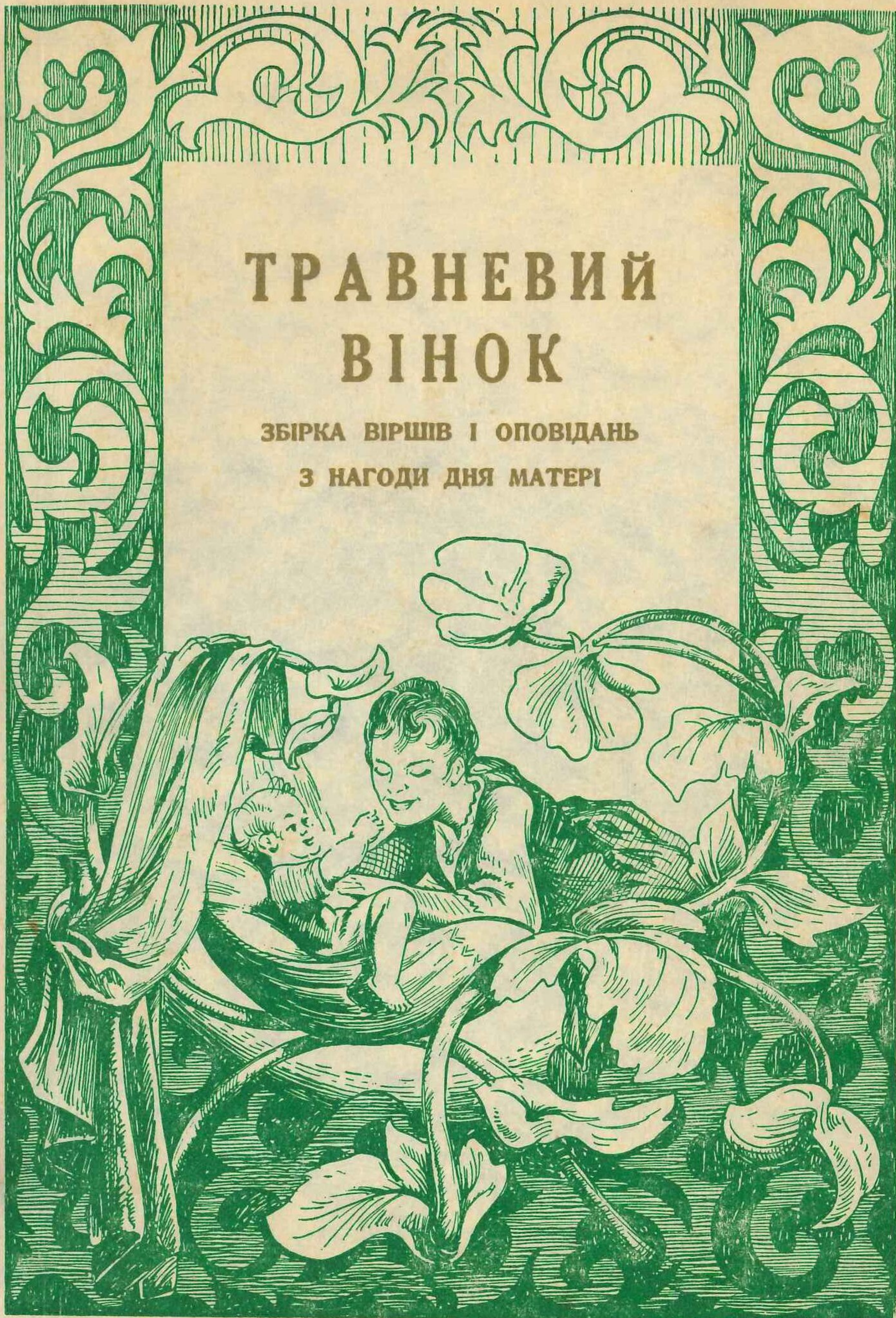

ТРАВНЕВИЙ ВІНОК

ЗБІРКА ВІРШІВ І ОПОВІДАНЬ
З НАГОДИ ДНЯ МАТЕРІ

CROWN OF MAY

ANTHOLOGY OF POEMS AND STORIES
ON MOTHER'S DAY

(Ukrainian)

COLLECTED AND EDITED

by

Olena Kostiv

TORONTO, CANADA

1963

ТРАВНЕВИЙ ВІНОК

ЗБІРКА ВІРШІВ І ОПОВІДАнь
З НАГОДИ ДНЯ МАТЕРІ

Зібрала й видала Олена Костів

ТОРОНТО, КАНАДА

1963

PRINTED IN CANADA

Made and printed by

The Christian Mission Press, 2733 Dundas Street West, Toronto 9, Ont.

ВСТУПНЕ СЛОВО

Травень — це весняний місяць, коли вся природа оживає після зимового сну й починає славити свого Творця. Маючи на увазі красу та чар цього місяця, другу неділю травня спеціально вибрано на те, щоб ушанувати матір.

Це свято прийнялось по всіх культурних країнах. Годі сьогодні знайти таку націю, яка б не відзначала цього особливого дня. І ми, українці, хоч розкидані по цілому світі, також рік-річно згадуємо день матері.

Працюючи поміж дітьми й доростом, я помітила брак зібраного матеріялу на свято матері. Це, власне, спонукало мене збирати вірші, оповідання та взагалі матеріял, який підходить на цей день, щоб таким чином заповнити цю прогалину.

Моею ціллю не було обмежитись матеріялом для якоїсь однієї тільки групи людей, але послужити всім тим, для яких матір'ю є Україна. А тому в цій збірці Читачі знайдуть праці різних авторів, які своїми не раз зворушливими картинами змальовують пошану до матері.

Олена Костів

З ІСТОРІЇ ДНЯ МАТЕРІ

Дорогі діточки!

Не забудьте про другу неділю місяця травня. Вона присвячена мамі, — і називається “День матері”. А чи ви знаєте, як повстав “День матері”?

Ось вам розкажемо:

Давно, бо ще в 1907 році панна Анна М. Джарвис з Філядельфії задумалася над тим, що її мама так тяжко працює. Доглядає дітей, виховує їх, дивиться за хатою, варить їсти, порядки робить, пере, прятає, різні гарні речі для дітей підготовляє, а ввечері, коли діти йдуть спати, ще й казочку гарну їм розкажує. А коли дитина хвора, то весь час вона коло неї, і вдень і вночі висиджує, то ліки подає, то холодні обклади міняє.

І ніхто їй не каже цього робити, сама вона з любови до діток увесь час свій, ціле своє життя їм присвячує.

Тому панна Анна Джарвис рішила, щоб одну неділю в році, а вибрала ту найкращу в місяці травні, — присвятити мамі. В цю неділю добрі діточки, і маленькі, й старші, і дорослі, приносять своїй мамі китиці квітів, говорять гарні віршики, співають “многая літа”.

І цілий день стараються все самі зробити, щоб мама хоч раз у році відчула правдиве свято. Відтоді по цілому світі, всі народи почали святкувати цей день. Всі хотіли відзначити й подякувати матусі за всю працю, за всі труди, що вона присвячує для діток.

І ви, українські діти, не забудьте своєї мамці. Вона так тяжко працює. Не раз до праці ходить, а коли прийде ввечері додому, ще й обід варить, і шие для вас суkenочки, і латає, і хату порядкує. Зробіть і ви їй несподіванку — подякуйте їй в “День мамі” за все-все, що вона для вас робить. Не забудьте, навчітьсь віршика, принесіть китицю квітів. (“Ж. С.”)

ВІТАЙМО НАШУ НЕНЬКУ!

В нас велике нині свято,
Нині мамин день, —
Йдім всі ненечку вітати
Звуками пісень!

Всі сьогодні зараз зраня,
Доні і сини,
Зложім щирії бажання —
Хай сповняться сни.

Що їх мріла ненька мила
Ще від юних літ,
Щоб їй добра доля цвіла,
Дала пишний цвіт.

Хай надії всі сповняться,
Що пестила все,
Хай їй невпинна праця
Плоди принесе.

Неня сонцем в хаті нашій
Ясно світить нам,
Шлях показує найкращий
Своїм діточкам.

Йдім всі ненечку вітати
Звуками пісень, —
В нас велике нині свято,
Нині мамин день!

(“Ж. С.”)

МАТУСИНЕ СВЯТО

Твое, матусю дорога,
Святкуємо сьогодні свято.
Зібралась разом дітвора, —
Пісень і радості багато.

Та квіти в'януть, і словам
Не вічно жити, гомоніти . . .
Від слів цінніші є діла,
І кращі квітів — добрі діти!

Тож розцвітаймо, мов квітки,
Живі, барвисті і правдиві,
А з добрих діл сплетім вінки
І подаруймо мамі милій . . .

Іванна Савицька
(“Ж. С.”)

МАМИНА НАГОРОДА

“А дочка фараонова сказала до неї: На тобі ця дитину, та й годуй її для мене. А я дам тобі заплату” — 2 Мойсеєва 2:9.

Цей текст відноситься до найбільшої події в історії людства. Він розповідає нам про страшну битву, що відбулась на березі стародавньої єгипетської ріки Ніла. Подія ця своїм надзвичайним змістом вражає більше кожного й кожну з нас, ніж яка інша в минулих віках.

Дехто з нас сьогодні дивиться на ту минулу подію, як на звичайний собі випадок, хоч, правда, то не був буденний збіг обставин, але результат материнської наполегливої праці, її горливої молитви та глибокої віри.

Сталось це так. Одного разу єгипетська принцеса зі своїми служницями прибула на побережжя Ніла, щоб там покупатися. На своє велике здивування вона помітила “кораблика” недалеко берега. Якось невимовна цікавість оволоділа нею й вона розпорядилися притягти його до берега. Коли “кораблик” причалив до берега, принцеса з пильністю почала приглядатися

до його вантажу й незабаром знайшла, що то був найкоштовніший скарб, якого колинебудь перевозив корабель або переносив на своїх водах океан чи море.

Що ж то був за вантаж? То було немовлятко-хлоп'ятко, яке перебирало своїми ноженятами й ручками та кричало з усієї своєї сили. Так, той "кораблик"-осмолений кошик із немічним бідним дитятком стався наче найбільшим кружляком на світі й відразу завоював серце принцеси. Він обстрілював її своїми слізьми, немовбито найбільшими кулями. Він пробив наскрізь її душу своїм безпомічним і безрадним положенням. І таким чином вона мусіла скапітулювати. Принцеса взяла його на руки та пригорнула до своїх грудей. Видко, що вона не була злою жінкою, а, навпаки, мала чуле й ніжне материнське серце. Через минулі довгі сторіччя до нас доходить її ніжний голос, яким вона промовляла тоді до немовлятка: "Не плач, дитинко, не плач! Відсьогодні ти будеш моїм синочком. Ці крово-жерливі лицарі не візьмуть тепер тебе від мене". І вона полюбила це дитятко, немов своє рідне.

Але двоє яскравих очей безперервно стежили здалека, десь з-поміж густого очерету, за цією подією. І коли дівчина побачила, що принцеса вже пригортає її братчика до своїх грудей, вона зрозуміла, що він тепер знаходиться в безпечних руках. Вона вибігла зі свого сховку й поспішно побігла до принцеси й повела знею таку розмову:

— Ваша світлосте! Я можу знайти вам няньку для цього хлопчика.

— Гаразд, приведи!

Так, принцеса не погордувала пропозиціями невідомої дівчини. Видко з цього, що Дух Божий зворушив її серце. Вона послухала дівчинки й радо скористалася з її услуги.

Можна собі уявити, з яким поспіхом вона побігла додому з тією радісною новиною. Мабуть, вона го-

лосно вигукувала: "Мамо, мамо! Вони знайшли нашого маленького Мойсея, але не вбили його. Принцеса прийняла його, як за свого рідного сина. . . Тепер вона післала мене, щоб я припровадила їй няньку. Ходіть, мамо, швидко й заберемо Мойсея назад до нашого дому".

Мати з радістю прийняла доручення принцеси. Правдоподібно її служниці наказували матері: "Гляди, що ти маєш згодувати це немовлятко для принцеси. Знай, що принц відсьогодні є твоїм хлібодавцем. Принцеса тобі заплатить за твою працю, аби ти тільки сумлінно виконувало все те, що тобі буде сказане. Ця дитина належить до принцеси". Але мама цього й не дочувала, хоч може, потакувала словами. . . В її серці сяяла одна тільки думка, що хлопчик належить їй і вона його справжня мати. . .

Вона вірила, що Бог — це її хлібодавець і Він Сам заплатить їй за працю, а не принцеса. Вона постановила виховати Мойсея для Господа, а не для принцеси та грішного цього світу. . .

Для кого, мамо, ти виховуєш своїх синів і дочок? Від кого ти очікуєш нагороди? Яка ж буде твоя заплата? Яку ти маєш ціль і мету, виховуючи своїх дітей? Якщо ти, мамо, не мала Божої мети та згодувала своїх дітей для цього світу, то цей світ згодом винагородить тебе гіркими слізьми, безнастанною журбою, безсонними ночами та врешті опущенням і залишенням на схилі твоїх літ. Це тобі, мамо, заплата від цього світу.

Для Йохабед, матері Мойсея, перший клопіт і проблема вже проминули. Життя синочка врятоване. Але з другого боку тепер постало для неї ще більше завдання. Принцеса виховає його на поганина, на зрадника рідного народу, на яничара, який у майбутньому зможе не тільки ненавидіти, але погубити нас. А в ньому ж пливе жидівська кров. У таких обставинах

праця матері надзвичайно тяжка й відповідальна. Завдання матері Йохабед було тепер виховати Мойсея на Божого слугу й на вірного сина поневоленого Єгиптом народу. Виховати його так, щоб він ніколи не забув живого Бога, рідної мови на вигнанні, рідного народу та врешті своїх рідних батьків . . . При цьому Йохабед знала, що час короткий. Мойсей тільки підросне і його заберуть від неї, і вона назавжди втратить спільність і контакт із ним . . . Тому кожна мати повинна поважно призадуматися над цим великим і відповідальним завданням.

Без сумніву, Бог у Своїй премудрості, вибираючи Йохабед на няньку й виховательку Мойсея, знав, що вона з одного боку була охоча до цього завдання, а з другого — належно приготована для його прийняття. Так, вона почувалася невимовно щасливою й вважала за великий привілей і ідеал бути матір'ю своєї власної дитини.

Поважне число матерів у наші дні заделегідь уникають цього найвищого служіння Богові й народові, хоч Господь Бог спеціально їх для цього призначив. Статистика стверджує, що в деяких великих містах пропорціонально з кожним роком зменшується народження дітей, натомість збільшується приріст псів, що їх матері-жінки пестять, купують, зачісують, кормлять, возять автами й бавляться з ними, як із дітьми. Отож, замість виховувати дітей, вони поробились матерями собак. Чи заслуговують такі матері якоїсь нагороди за свою працю? Чого ж може сподіватися церква й нація від таких жінок?

Мати Мойсея була жінкою віри й молитви. Ми читаємо в Слові Божім, що Мойсей був вихований вірою (Євреїв 11). Його родичі посвятили своє життя Богові та служили Йому з вірою, хоч, правда, їхня активність була обмежена тодішнім кріпацтвом і вони не могли свобідно чинити того, що вони бажали. Бать-

ки Мойсея жили в добі страшної темряви поганських божків, церемоній і забобонів, проте їхнє родинне життя було осяяне світлом Божим. З їхнього дому розходилися запаšní аромати молитви, святости, згоди, покори, пошани до Бога та ближнього. Вони були тверезі й чеснотливі люди, жили для Бога та свого рідного поневоленого народу.

А що можна сказати про сучасних матерів нашого народу? Здебільшого мало сьгодні поміркованих і чеснотливих жінок. Модерне жіноцтво загально не дбає про красу свого серця й велич свого характеру, а головню турбується про свою зовнішність. Сигаретки в гаманці чи торбинці й у зубах, дим і попіл наповнює їхні кімнати, нікотин і наркотики стали в них спадковою частиною крові. Нігті в таких жінок почервоніли й формою своєю нагадають пазурі сови. Таке саме колись робили поганські народи, зокрема в Індії, як це роблять тепер модерні матері. Малюють свої очі, брови й вії та до непізнання пудрують свої обличчя, роблячи з подоби Божої, подобу сатани. Якого ж виховання можна очікувати від таких жінок? Яка надія на будуче покоління? Як опісля буде виглядати суспільне життя? Хто допоможе поліпшити громадське життя? Якої заплати достойні такі матері? Чи може така мати оправдати своє ім'я та призначення? Що ж скажемо про родинне життя? Модерна жінка, яка не дбає про домашнє огнище, вона головню висиджує в кіні, театрі, реставрації, бальових сальонах тощо, що стали для неї центром розваги й особистої насолоди. Туди модерна жінка часто-густо заносить поважну частину грошей, якщо не своїх, то працю свого чоловіка . . . На це повинні звернути особливу увагу церкви, просвітні установи та суспільно-державні працівники, щоб припинити сучасну кризу.

Мати Мойсея за той стосунково короткий час побути з своїм сином, як його вихователька, встигла зашепити в серце Мойсея глибоку віру в живого Бога й палку любов до свого рідного народу. І коли час домашнього виховання закінчився й Мойсеєві прийшлося переходити в нове середовище, щоб вчитися в єгипетському університеті, — то мати, прощаючись із ним, напевно слізною та з молитвою закінчила свою над ним працю приблизно такими кінцевими словами: “Сину мій! Не забудь, що життя твоє висіло на тоненькій нитці й Бог у чудовий спосіб врятував тебе. Я тобі зробила кораблика-кошика й осмолила його непохитною вірою, повсякчасною молитвою, рясними слізьми й безсонними ночами перед Богом і після такої підготовки я пустила тебе на воду. Бог почув мої молитви й повернув тебе знову в мої руки, щоб вони виростили тебе для Нього. Отож, мій сину, коли ти виростеш і вивчиш на великого чоловіка, пам’ятай, щоб ти не забув живого Бога та свого поневоленого народу”.

І, дійсно, Мойсей, коли виріс, не забув материнського виховання. В дорослому віці, будучи сильний вірою, знанням і тілесною будовою, — він відважно виступав в обороні свого народу й визволив його з єгипетської неволі. Мойсей таким чином промостив дорогу для Ісаї, Еремії, Данила, а вкінці для приходу нашого Господа Ісуса Христа. І хоч ім’я його матері майже невідоме на цьому світі, то проте воно записане золотими буквами в небесних книгах. Вона одержала від Самого Бога таку велику нагороду, якої не можуть дати жодні принцеси й мільйонери цього світу. Таку саму нагороду одержить кожна мати, яка виховає для Бога своїх дітей.

Немає більшого щастя, радості й нагороди для батьків на цій землі, як бачити християнське чеснотливе життя своїх дітей і знати, що вони люблять і живуть для Бога. І, навпаки, найбільше боліє та крива-

виться серце батьків, коли вони дивляться, як гріх руйнує життя їхніх дітей; як цей світ обкрадає їхніх дітей із християнських чеснот, із чистоти серця, з рожової краски їхніх облич й вони леговажно в молодечому запалі йдуть широкою дорогою тимчасових принад, яка веде їх у вічну загибель. О, для батьків — це страшний біль, а зокрема тоді, коли вони знають, що вони самі були спонукою для такого гріховного життя своїм дітям . . .

Прислухайтесь ось до розпачливого голосіння царя Давида. Нашим серцем ми бачимо його, як він стоїть на мурі та своїх очей не зводить із довколишньої рівнини. Він схвильовано насторожує уші, чи не біжить хто до замку. Аж раптом залунав здалека голос післанця: “Царю, я несу добру новину!” Але цим разом цар не цікавився доброю новиною. У нього одна тільки журба, чи не загинув його син Авесалом на полі битви . . . І той післанець не відважився більше нічого сказати, бо цар не слухав його звідомлення. Аж ось прибіг другий післанець і приніс страшну вістку, яка забила дихання Давида. То була вістка про Авесалому смерть. Годі знайти в світових літературах більше зворушливого ліризму, як жалібне голосіння Давида: “Мій сину Авесаломе! Мій сину! Сину мій Авесаломе! О, коли б я був умер замість тебе, Авесаломе, сину мій, сину мій . . .” (2 Самуїлова 18:24-33). Він гірко ридав за своїм сином. Його біль побільшувався на спомин, що власне він своїм життям спричинив такий трагічний кінець своєму синові . . . Авесалом зчинив бунт у царському замку супроти рідного батька. Він перетягнув на свій бік поважну частину царського війська й загрозив Давидовому тронові. Тоді царське військо збройною силою виступило проти революційних затій Авесалома. У битві повстанці не могли встояти й почали втікати на чолі з Давидовим сином. Авесалом мав чудові кучері й, утікаючи лісом, зачепився

ними за дерево, а його кінь навскоч помчався далі. У гонитві Давидові вояки помітили Авесалома, зачепленого на дереві, й один із них відрубав йому голову та приніс її Давидові. О, яка страшна картина для Давида бачити відрубану голову власного сина . . .

О ви, дорогі батьки! Заздегідь збережіть себе від Давидових болів! Подбайте за вашого життя про те, щоб і ваших любих дочок і синів не зустріла трагедія Авесалома. Докладіть усіх зусиль у вашім житті та праці над дітьми, щоб ви змогли отримати нагороду, яку призначив Господь усім чеснотливим, віруючим і дбайливим батькам. Поки ще діти з вами, не хтуйте заповіту відвічного Бога: "Виховайте їх для Мене, а Я дам вам за це заплату!" Кожна богобійна мати може одержати від Господа ще більшу нагороду за вірну й сумлінну працю над дітьми, ніж Мойсеєва мати.

(“X. В.”)

НАШІ НЕНЬЦІ

Нині наші серця, як квітки,
В наших душах сонця так багато;
Ми українські малі діточки
Святкуємо превелике свято.

Вийде наша ненечка до нас,
На покуті сяде поміж нами,
І всміхнеться любо, як не раз,
Радісною усмішкою мами.

Нене наша, мамо золота,
Не дібрати нам до тебе мови,
Завмирає слово на устах,
Щире слово вдяки і любови.

Подивися, як для тебе ми
Нашу тиху прибрали світличку,
Тепла радість срібними крильми
Рум'янці нам малює на личку.

Нині наші серця, як квітки —
Тобі, мамо, вони розцвітають,
Ми сплетемо з них тобі вінки,
Твою ними головку квітчаєм.

Не пропащий твій великий труд,
Не турбуйся, наша любя мати!
Виросте з нас роботящий люд,
Що змагатись вміє й здобувати.

А як шлях нас виведе у світ,
Трудам в очі глянемо ми сміло,
Твій величний святий заповіт
Приведе нас до нашої цілі.

Роман Завадович
(“Сніп”)

НА СВЯТО МАТУСИ

Гарна мамочка Ганнусі,
Ще гарніша Степанця, —
Та з усіх мамів найкраща,
Наймиліша є моя!

Пан Біг дав мами нам добрі,
Бачу, знаю не одну, —
Та з усіх моя найліпша,
Я її найбільш люблю.

Вранці, як розплющу очі, —
Є калачик, молоко . . .
День цілий із рук матусі
Дістаю усе добро.

Маю все, чого захочу:
Чи то хліба, чи води,
При матері я не знаю
Спраги, стужі, ні біди . . .

Мама чеше, убирає,
Бавить, вчить ціліський день;
А при зіроньках співає
Колискових тих пісень.

От така вона! Моя!
Добра, ясна, як свята!
Щоб і світ ввесь перейти, —
Годі кращої знайти!

Боже, Боже! Вчуй дитинку,
Вчуй, прийми молитву цю:
Задержи в здоров'ю, в щастю
Любу мамочку мою.

У. Кравченко
("Сніп")

ПТАШКА МАТИ

Гуртом веселим, як бджілки,
Ми свято матері справляли,
Мамам приносили квітки
І їм пісень разом співали.

Та всі ті пісні і квіти
На декорації здавались,
Мов ті холодні позлітки —
Блищали, але не сміялись.

А вдекоровані мами,
Як на параді генерали,
Здавалось дальше відійшли
І нам чужішими стали.

По святі в поле я пішла,
І дикі квіточки збирала,
Аж дивлюсь: — коло корча
Підбита пташка конала.

Я хтіла їй допомогти
І вже зігнулася підняти,
Та вона пробує втікати . . .
Й незграбно стала шкандибати.

Коли ж я мала вже її
Легенько стримати рукою,
Здавалось на однім крилі
Вона піднеслась над травою.

Та знову впала в бур'яні
Немов би мала там умерти.
О, як хотілося мені
Її спасти від мук і смерти.

І так я йшла за нею вслід
В надії помогти каліці,
Аж корч далеко ген поблід,
А пташечка зміряла в річку.

Тепер вже втопиться, дурне,
Подумала я і спинилась.
А те пташа, як тіль, прудке,
В повітрі стрілкою пустилось.

Аж остовпіла я тоді.
Я її замір зрозуміла,
Це мати заповіт тобі,
Великий Боже, відповіла.

І пригадалося мені,
Як моя власна добра мати
Також будилася вночі,
Мене маленьку доглядати.

Й відтоді пісні і квітки,
Які я мамі дарувала,
Не були просто послітки, —
А вже сміялись і ридали.

Тиміш Павличенко
("Ж. С.")

МАТЕРИНЬСЬКА ЛЮБОВ

(Оповідання)

— Чи можу подивитися на свою дитину? — запиталася щаслива мати, якій щойно вродився синок.

Сестра жалібниця відразу принесла мале рожевеньке створіння та вложила його в руки молодій мамі. В цій хвилині лікар відвернувся до вікна. Дуже уважно мати приглядалася до дитинки й усміхнулася радісно. Гарний хлопчик! Пухненький із великими синіми оченятами.

Аж нараз мати споважніла. Хлопчик не мав вух . . .

Пройшло багато часу. виявилось, хлопчик, якого назвали Василем, хоч і не мав вух, все ж таки добре чув. Тільки люди так якось дивно на нього дивилися.

Пізніше, як уже Василько почав ходити до школи, то часто, вернувшись додому, він тулився до мами, наче шукав захисту, та слізно розповідав, як великі хлопці сміялися з нього. І мати знала чому.

У середній школі хотіли вибрати його головою студентського товариства, але не вибрали тільки через ті вуха.

Василько любив книжки й музику. Сам писав гарні оповідання. Але завжди й усюди був самотній, не мав друзів. Не раз йому мати говорила, щоб знайшов то-

вариша. Даремно. Василь тільки сумно дивився на неї й не промовляв ані одного слова.

Василько почав ходити перший рік до університету. Не могли батьки витримати далі цих переживань сина. Пішли до лікаря й просили його поради.

— Думаю, що можна зробити операцію й то справді успішну, тільки треба мати чиєсь вуха, — відповів лікар.

Мати й батько почали шукати за такою людиною, яка пожертвувала б свої вуха, але безуспішно.

Два роки минули. Довгі два роки. Тоді одного дня батько сказав Василеві, щоб підготувався до доктора, бо мати й він нарешті знайшли вуха.

Операція випала знаменито. Василь став зовсім іншою людиною. Він закінчив студії з відзначенням, оженився, пішов працювати, як дипломат. Скоро здобув високу позицію. Всі шанували й любили його.

— Хотів би я знати, хто подарував мені вуха, — говорив він не раз до батька. — Вам, батькам, і тій людині в першій мірі завдячую всі мої успіхи в житті.

— Не думаю, чи було б добре, щоб ти знав, — таємничо відповів йому батько.

І так він ніколи нічого не міг дізнатися. Літа минули. І одного дня померла його мати. Коли Василь стояв із своїм стареньким батьком над її домовиною, то батько нагло зігнувся, відгорнув пасмо сивого волосся, і син побачив, що мати не мала вух . . .

— Мати, твоя мати, сину, дала тобі вуха, — сказав він Василеві. — Коли по довгих роках шукання ми таки нікого не могли знайти, то мама постановила, що вона дасть тобі свої вуха. І так ніхто цього не побачить, бо вони прикриті волоссям. Ніхто про це не знав, крім лікаря. І не кажи нікому про це, бачив, вона ще й досі гарна. Вона твоя мати.

Леся Бр.
("Ж. С.")

МАТУСИ

Сонце клониться за гори,
Сріблом стелиться роса . . .
Серед святого спокою
Гине вся денна журба.

І я в ті хвили спокою
Лину ген . . . в далекий край . . .
І душею поринаю
У той незабутній рай.

Там бачу вбогу хатинку . . .
А в хатині край вікна
Стоїть пустою колиска,
Сумуючи все одна . . .

І там тебе бачу, нене!
Найгарнішу, молоду,
Мов ту зіроньку небесну,
Мов ту квіточку в саду.

Твої милі, сині очі . . .
Личко, мов лілеї цвіт,
Душа в тебе, мов те сонце,
Що сіяє на весь світ.

Я навіть у цю хвилину
Чую твій солодкий спів,
На душі так було . . . люблю . . .
Від твоїх цілющих слів.

**

Не довго я була в раю,
Все пройшло, мов та весна,
Не знала б я смутку, горя,
Коли б у світ не пішла.

Не забуду я ніколи
Тих щасливих, довгих днів,
Ні твоїх безсонних ночей,
Ані тих коханих слів . . .

Слова твої прийнялися,
Цвітуть рожами в душі,
І лягають всякі болі,
Освітлюють шлях мені.

Хоч много часу проплило,
Й згасла молодість твоя,
Личко й очі полиняли,
То душа все та сама.

Ти одна, що розумієш,
Знаєш слабості мої,
Ти радієш щастю мому,
Співчуваєш і в біді . . .

Думи твої все зі мною,
Ти й душею при мені,
Ти навіть ні на хвилину
Не забудеш о мені.

І тебе я не забуду,
Нене моя дорога!
Чи є в світі щось гарніше,
Як твоя злата душа? . .

Не забуду тебе, нене,
Ні в достатках, ні в біді,
Твій образ я заховаю
В душі глибоко на дні.

Квіточкою ти останеш
Завжди в пам'яті моїй,
Будеш жити все зі мною,
Хоч я буду в чужині . . .

Марія Романова
("Х. В.")

СКИТАЛЕЦЬ

Йдеш, мій сину, в світ далекий —
Говорила мати —
В світ за очі, бо зла доля
Виганяє з хати.

Йдеш, мій сину, як скиталець,
Йдеш у світ далекий,
Я ж молюся, твоя мати, —
Доля в нас не легка . . .

Журно тихий вітер віяв,
Опустіла хата.
Батько згинув, Боже милий! —
Й так сказала мати.

Йдеш, мій сину, в край далекий,
Між чужії люди,
Може лихо десь зустрінеш,
Гірка доля буде.

Що зустрінеш ти в цім світі,
В цім широкім світі . . .
Я не маю срібла, золота,
Прийми заповіта.

Виряджала рідна мати
Сина на дорогу,
І молилась християнка
Сердечно до Бога. —

Йдеш, мій сину, з України,
Йдеш у світ широкий,
Ось візьми слова мої ці
Й бережи, як ока.

Не забудь Святого Бога,
Батька й рідну матір,
Та про мову, що я вчила,
Як вставав й лягав ти.

Коли б мову свою рідну
Ти забув, мій сину,
Передчасно ти поклав би
Матір в домовину . . .

Коли, сину, рідну мову
У світі забудеш,
Будеш всюди перевертнем
Й зненавидять люди.

Згубиш мову, — все загубиш,
Бога, батька й матір,
І довір'я на цім світі
Ти не будеш мати.

І ніхто тобі, мій сину,
В світі не повірить,
Як ти скарб свій найдорожчий
В серці споневіриш . . .

Виряджала мати сина
І молила Бога . . .
Виряджала, як скитальця,
В далеку дорогу.

Йдеш, мій сину, — заридала —
Підеш на край світу,
Бо зла доля нам забрала
І весну, і літо.

Не забудь про край свій рідний,
Про степи та гори,
Хай гаї зелено-тишні
До тебе говорять.

Хай говорить рідна хата,
Ниви, полонини,
І садок весною рясний
Й річка у долині,

Що пливе спокійно й тихо
Між верби похилі . . .
Хай говорить, сину рідний,
Що ти край мав милий . . .

(“Х. В”)

ЧИ Є В СВІТІ ЩО СОЛОДШЕ?

Чи є в світі що солодше,
Як мамині очі:
Які зорять за дітками,
Як вдень, так і вночі?

Чи є в світі що любіше,
Як мамині руки:
Що працюють для дитини
Щиро без принуки?

Чи є в світі що щиріше,
Як серденько мами:
Яке б'ється для діточок,
Аж ляже до ями?

Чи є в світі що дорожче,
Як мама кохана,
Що працює для дитини
До ночі від рана?

Іванна Блажкевич
 (“Сніп”)

М А М А (Оповідання)

— Лідусю, чи ти вже випила молоко? — питала
мама свою доню.

— Ні.

— А чому?

— Бо ні!

— Лідусю, випий молочко, поки воно ще тепле!

— Ні, не хочу!

— Лідусю, мама буде гніватися!

— То нехай гнівається!

— Ти нечемна, Лідусю! Я гніваюся на тебе!

— То я на тебе теж гніваюся . . .

І Ліда віддула губки, встала з крісла й пішла геть.
Вона прийшла до своєї кімнатки. Хотіла розказати лялі,
що вона гнівається на маму. Та тількищо доторкнулася до червоної суkenочки лялі, а ляля запищала:

— Не руш мене! Мені твоя мама пощила таку гарну суkenочку, а ти гніваєшся на маму . . .

Пішла Ліда до ведмедика. Але ведмедик забурмотів:

— Лиши мене! Твоя мама пришила мені вухо, коли ти його відірвала, а ти тепер гніваєшся на маму!

Пішла Ліда до м'ячика, що був зелений і квітчастий.
А той і собі:

— Лиши мене! Твоя мама купила мене тобі на уродини. Я коштував дорого і твоя мама мусіла добре напрацюватися, щоб мене купити. А ти гніваєшся на маму!? — і м'ячик покотився геть аж під ліжко.

На вікні стояла у вазоніку рожева квітка. Пішла Лідуся до неї розказати, що вона гнівається на маму. Та квітка лиш обурено затріпотала листочками:

— Мене твоя мама посадила у вазоник і підливає щодня, а ти гніваєшся на маму!? Іди собі геть. Я не хочу говорити з тобою!

Аж тут озався і тканий килимик під ногами:

— Мене твоя мама привезла аж із дому, через море! І тріпає мене й чистить кожної суботи, а ти гніваєшся на маму?! Забирайся і не топчи мене! — І почав килимик морщитися та суватися по підлозі, що аж Ліда трохи що не перевернулася.

А тут ще й суkenочка почала доповідати:

— Мене твоя мама сама вишивала цілими ночами,
сама мене пере та гладить, коли ти мене посмаруєш.
А ти гніваєшся на маму!?

Цього вже було Лідусі забагато. Вона розплакалася
та мерщій побігла в їдальню, щоб перепросити ма-
му і . . . чемно випити молочко.

Леся Храплива
("Ж. С.")

НА ДЕНЬ МАТЕРІ

По всій Україні сьогодні свято,
День матері сім'ї святкують всюди,
Велично пісню матерям співають,
Поклін і хвалу їм складає світ!

Я тільки пісні цієї воспою . . .
Ніжних-сріблених тонів я шукала,
Та не знайшла досить достойних слів!

**

В безмежно-соняшних лугах-левадах —
Достойний ваших рук цвіт цвіте!

**

Чоло в покорі низько-низько клоню
Із трепетом несучи вам сповідь серця:
— О, мамо, мамо! Скрізь є добрі люди,
Та ви одні вартніші за усіх.
Лиш матерня душа все відчуває . . .
Моїм ви щастям-втіхою веселі . . .
Недолею моєю ви сумні . . .
Зірок із неба прихилили б ви!
А серце хоче лиш для мене жити,
У вашім погляді все доброта . . .
В устах не осуд, а слова прощення,
Ви розумієте мене, дитину,
Із вин оправдуєте без докорів . . .

В тяжких хвилинах болю-небезпеки
У вас, матусю, маю я опору,
А певність та є щастя джерелом!
Дитини власністю є нежки серце.
Воно готове для її добра
В самовідданості до всяких жертв!
Як пелікан той, що малі писклята
Своєю кров'ю в час негод годує,
Так мати серця не жаліє свого . . .

**

О, мамо, мамо! Добрі скрізь ті люди,
Та ви одні вартніші за усіх.
В життя . . . у світ ввели мене ви, мамо,
Стережете, немов хранитель-ангол.

Одна у вас лишень жура — це знаю —
Одна жура . . . таємний неспокій:
Ой, прийдеться колись . . . як Бог покличе,
Саму дитину в світі цим лишити . . .

**

Ви не журіться, матінко мої,
Сумні про неминуче думи киньте . . .
Слухняністю, любовію своєю
Літ вам багато прибільшити хочу . . .
І будемо ще довго-довго враз . . .
А там . . .
Нехай опіка Божа буде з нами . . .

Уляна Кравченко
("Сніп")

ТО НАША МАМА . . .

Ой, чи то рання зірочка сяє
І світить нам у віконце,
Веселка барвами цвіток грає,
Чи сходить ясне сонце?

— Ні, то наша мама, як зіронька ясна,
Як веселка сяє, як сонечко красна.

Ой, чи то голос скрипки, сопілки,
Чи пташечки заспівали?
Чи то по вуліях бринять бджілки,
Чи то музики заграли?

— Ні, то наша мама, як скрипочка грає,
Як бджілка, як пташка, з нами розмовляє.

Ой, чи то сонце, чи вогник гріє,
Любим теплом обіймає?
Від того тепла серце радіє,
А холод геть пропадає.

— Ні, то наша мама пестить нас, голубить,
І тулить до себе, гріє нас, бо любить.

Галя
("Сніп")

ЧЕКАЄ МАТИ . . .

Стоїть стара похила хата,
Над нею ясне сонце сяє, —
І в хаті цій самотня мати
Гіркий свій вік там доживає.

Навколо двір заріс травною,
А холод стукає у двері,
І думи журною юрбою
Проходять, мов би на папері.

Старенька мати споглядає
Через вікно на шлях, на поле,
Але нікого там немає,
Лише шумлять стрункі тополі.

Десь пташка заспівала журливо,
І вітер сумно завиває,
А мати все нетерпеливо
Сидить й в віконце споглядає.

Сини мої, — зідхає мати, —
Коли ж ви вернетесь до краю,
Коли ви прийдете до хати,
Коли ж я вас вже привітаю?

Минає рік, минає другий,
Але її синів немає;
І чи слота, чи завірюха,
Старенька мати все чекає.

Коли щось стукне за стіною,
Чи пес загавкає на дроті,
Вона з надією новою
Біжить чимшвидше за ворота.

І дивиться перед собою,
Але нічого зір не бачить . . .
Сідає сонце за горою,
А мати йде до хати й плаче.

Недоля гне її надміру,
Але глибоко в серці свому
Вона твердо плекає віру,
Що вернуться сини додому.

Було їх трьох синів-соколів,
Однаково їх всіх любила:
Петро найстарший і Микола,
А наймолодший був Данило.

Весна прийшла, пташки співали,
І славила природа Бога,
А мати сльози проливала,
Прощаючи синів в дорогу.

І кожного благословила,
Як на підводу вже сідали,
Напоминала і просила,
Аби до матері писали.

І ось вже другий рік минає,
А від синів її соколів

Й одної вісточки немає,
Ще не було й одного слова.

Найменший син її Данило
Загинув у жорстокім бою,
Десь над шляхом його могила
Давно покрилася травою.

Петро був ранений у груди
І вмер над річкою Дунаєм,
І поховали чужі люди
В далекому чужому краю.

Лишився лиш один Микола,
Перебуваючи в неволі,
Але здоров'я його кволе
Не витримало злої долі.

І за дротами біля Львова
Також загинув і Микола,
Така була його дорога . . .
Не стало й третього сокола.

Всі три лягли, всі три спочили,
Один в неволі, два у бою,
Порозкидались їх могили,
Позаростали лободою.

Даремно жде старенька мати,
Вони не прийдуть вже ніколи,
Даремно жде їх рідна хата,
Зарослий двір, зелене поле . . .

Заходить за діброву сонце,
Тихенький вітер повіває,
А мати дивиться в віконце,
І все синів своїх чекає . . .

Остап Крем'янченко
("Х. В.")

БАЖАННЯ ДИТИНИ

Нині твоє свято,
Моя, люба мати!
Що ж тобі сказати?
Що тобі бажати?

Ти мене, кохана,
Привела на світ,
Ти мене кормила
Й стерегла, як цвіт.

Годувала в днину
І не спала в ніч,
Все свою дитину
Не спускала з віч.

Ти і не питала:
"Нагорода де?"
Ти лише казала:
"Хай в добрі росте!"

Чим же маю неньці
Нині заплатити?
Лиш хіба тим скарбом,
Що в душі лежить . . .

Над усе любити
Я буду її,
Буду їй служити,
Як вона мені.

І буду молитись
До Творця небес,
Щоб усякий смуток
З личка мами щез.

Ю. Шкрумеляк
("Сніп")

БАЖАННЯ В МАМИН ДЕНЬ

(Бажання складає дівчинка з китицею квітів у руці)

Скільки ти добра вчинила,
Ось для мене, моя мати!
Справді, я й сама не знаю,
Що в твій день тобі бажати . . .

Побажала б тобі скарбів,
Срібла й золота багато,
Щоб ти в золоті вся була
У своє велике свято.

Але скарбів я не маю,
Щоб тобі, матусю, дати, —
Тож думаю і не знаю,
Що тобі подарувати.

Ось хіба лиш тую квітку,
Що зросла у нашім гаю,
Тую квітку гарнесеньку
Я тобі у стіп складаю.

І запевнюю, матусю,
Що, як квітка весну любить,
Так я свою неньку люблю,
Що завжди мене голубить.

І бажаю тобі, ненько,
З нами щастя ще діждати,
І за рік в здоров'ю, в щастю
Іще краще свято мати.

О. П.
("Сніп")

МАТИ

Уставала вона із зірницею,
Як спадала роса з яворин.
Йшла скорботною в путь удовицею,
Щоб довідатись, де її син.

Він зазнав лихоліття із молоду,
Йй приснився у ніч, щоб прийшла
У землянку до нього, де холодно,
Де долівку вода заливала.

Від ріки мандрувала іскристої,
По усій вкритій горем землі, —
Син не має білизни десь чистої, —
Другий рік, як рушницю дали.

Серце матері болем стискалося,
Задивлялась байдуже вона
На світанку, що в житі купалися,
Де від лугу всміхалась весна.

Сонце радо здіймалося птицею,
І губився в Дніпрі його плин . . .
І зозуля кувала сестрицею,
Там на лузі між свіжих долин.

Знала, син мусить бути незломлений
У матусі, що йде навпрямки, —
Йй назустріч у марші потомленім,
Штикульгали розбиті полки.

Йшли із самого пекла в позиції,
Де на попіл вершки яворин . . .
Стала мати якраз за криницею,
І не знала, чи вернеться син.

Юрій Буряківець
("Х. В.")

МОЛИТВА МАМИ

Я повім вам, як матуся моя мила
Нас маленьких молитися вдома вчила;
Все так складно та так любо мама знала,
Понад все бо вона Бога шанувала.

Молитися, діти, Богу завжди треба,
Бо Він добрий й посилає нам хліб з неба;
Хто ті молитви Господні призабуде,
Тому ввійде до серденька пуста в груди.

Віє ласкою з них Божою святою.
Хто полишить їх, той стане сиротою,
Бо молитва та Господня така дужа,
Що потішить кожного, хто тут затужить.

Вона силу-міць таємну таку має,
Що всю неміч й кожне горе відганяє;
У молитві з нами Бог живе довіку,
Нема кращого понад молитву ліку.

Я живу, росту, міцнію й жити буду,
Але до смерти молитов тих не забуду,
Як молюсь, тебе я бачу, рідна мати,
Й поруч тебе Україну — край багатий!

Анна Медвідь, Лоренс
(“П. П.”)

ПРОСЬБА ДИТИНИ

Спас навчав, щоб ви, дорослі,
Свято в світі жили,
І щоб нас, дітей, ділами
Часом не блазнили.

І Він каже: Як ти маєш
Діточок гіршити,
То для тебе було б краще
Згинути і не жити.

Тож благаємо вас, милі,
Отак поступати,
Щоб нам, дітям, добрий приклад
І зразок подати.

Тож ніколи не сваріться,
Не судіть нікого,
І ходіть до церкви завжди,
Й не крадіть у Бога.

Бо як вас нема у церкві,
То й нема вам чести,
Й ви не зможете нікого
До Бога привести.

І як лиш бідні центи
Даєте для Бога,
То страшна та небезпечна
Ваша путь-дорога.

І тому ще раз, о любі,
Просимо вас щиро:
Не доводьте нас до згуби,
Не вбивайте віри!

А живіть у цьому світі
Так, як жити треба,
Аби й ми всі разом з вами
Увійшли до неба.

Б. Українка
(“П. П.”)

МАТИ

Сьогодні велике свято. День матері. Малий Івась журливо роздумував уже від рана, що дати мамі в дарунок. Сестрички побігли по квіточки. А він? Ходив по кімнаті й думав. Нараз очі його спинилися на кліточці, в якій сидів сумний пташок. Мати Івася виставила пташку з кліточкою до сонця й поставила на вікні, думаючи, що пташка розвеселиться. Івась сплеснув у долоні. Зрадив і вибіг. Вже мав дарунок для матері.

Ціла родина зібралася у великій кімнаті. Всіх лиця були веселі. Мати сиділа посередині й радісними очі-

ма гляділа на своїх діточок. Діти говорили віршики, сипали квітки й подавали дарунки. Прийшла черга й на Івасика. Він підійшов до мами, але не самий. В руках він держав клітку, що в ній сиділа затривожена й сумна пташка.

— Матусю, знаєш, як ми дуже любимо тебе. Сьогодні хотів би тобі також дати якийсь дарунок, але я ще малий, грошей на маю. Одначе, щоб чимось звеличити твій великий день, я дарую волю оцій пташці, яку я дістав у дарунку. Ти сама, матусю, випусти цю пташку на волю. Може й на неї жде сьогодні її мати. Пусти її, нехай і вона зложить поклін своїй матері.

Мати усміхнена взяла з рук Івасика клітку, підійшла до вікна, відчинила дверцята кліточки, й з неї вилетіла весела пташка на довгождану волю . . .

Діти всі сплеснули в долоні з радості. Найбільше тішився Івасик. А мати раділа, що її маленький синочок думав і про пташину маму.

(“Ж. С.”)

МАТИ

Великомученице мати!
Четвірко мала ти дітей,
Не спала біля них ночей,
То пелюшки їм треба прати,

То обшивать, варить їм їжу.
Їх колисала на руках,
Кохалась в перших їх словах,
В роботі нажила ти грижу,

Щоб для учби їм дати дозвілля.
І молитов ти вчила їх . . .
А потім в мир людей чужих,
У світ жорстокий, мов горія,

Вони пішли шукати долі.
Первак твій щез десь у світах,
Молодший син під рідний дах
Вернувсь, намучившись доволі.

А дочки скоро вийшли заміж.
За всіх молилась ти за них,
В відханнях денних і нічних
(Тужила: зять поганий Ламаш).

Твоїх турбот не оцінили
Ні дочки, ні коханий син,
Чимало ти терпіла кпин
І від невістки Неоніли.

Гидке, злиденне існування
Ти мала від своїх дітей.
Чутки ходили між людей, —
У відповідь на привітання.

На тебе руки підіймали
Невістка і коханий син.
Але не гримнув твій проклін
На тих, що дяку потоптали.

Умерла ти десь на городі, —
Ти квапилась дочці сапать;
Пішла до Господа — чекать
За труд любви нагороди.

Олександр Зорге
(“Х. В.”)

ОЙ, МАМО-МАТУСЮ!

Молися за мене, ой, мамо-матусю!
Щоб я на правдивую путь навернувсь.
І ранком і нічю не забувай мене,
Про блудного сина, про грішного мене.

Хоч я й на безпутніх дорогах блукаю,
Мов зрадник той Юда, без Бога, мов Каїн,
Та знаю, я любий тобі ще, матусю,
Мене б не зріклася, якби повернувся,
Для Бога, благаю, ти вимоли мене,
Молися за блудного-грішного мене . . .

Мій сину, прощай, ще в тебе є мати,
Вона вміє довго терпіти й прощати,
За тебе я слізю, мій сину, молюся,
Невже переміни в тобі не діждуся,
Невже домовину поставлять на мари,
А з нього надії посохлі та марні?
Згадай, як кохала малим тебе ніжно,
Защо ж мені в серце встромив оце ніж ти?
Було принесу та сорочку дам білу,
Та й люди радіють тобою в неділю . . .
Ой, де ж ти, мій рідний та любий мій Каїн?
Вернися додому, в гріхах не блукай більш!

Ів. Кмета-Єфимович
("П. П.")

НАШЕ СОНЦЕ

Поклін тобі, і честь, і слава
В цей день великий, люба ньєко,
За ті важкі години ранні,
За золоте твое серденько,
Що все віддало б в любім зриві,
Щоб тільки ми були щасливі.

Хвала тобі за скорбні хвили,
За руки знищені мозолем,
За тії дні, що в сірім пилі
Тягнула серп по житнім полі —
Зносила труд великодушно,
Щоб тільки дати нам хліб насущний.

Поклін тобі, як в школу вела,
На шлях, де ясне сонце світить, —
Хоч не була сама весела,
Казала все нам: "Тіштесь, діти,
По днях тих трудних у віконце
Засяє вам утішне сонце".

І ми ідем дороговказом,
Куди веде твоя десниця,
І, наче сяйво те алмазу,
Твоя любов до нас іскриться.
І нам не трудно це сказати,
Що ти є нашим сонцем, мати!

Дарунків, золота не маєм,
Щоб їх до ніг тобі зложити,
Однак обіцянку складаєм,
Що, доки тільки будем жити,
Любов сердець своїх маленьких,
Любов і вдячність сердець наших
Тобі дамо, кохана ньєко!

Дамо любов, дамо пошану,
Мольбу зашлем Христові Богу,
Щоб Він кріпив її кохану
І літ дожити дав їй многих,
Щоб діти всі з цілого світа
Її все співали: "Многа літа!"

Т. Курпіга
("П. П.")

ДІТИ, ЩО ЧЕКАЛИ МАМИ

(Спомин сестри)

Тепле сонечко кінчало свою подорож цього весняного дня. Нарешті воно сховалось за горами. Небо поволі вкрилося зорями. Замовкли пташки, що цілий день виспівували хвалу Господеві. Тиха ніч спливала на гори й долини північної Німеччини.

У сирітському притулку був повний порядок. Всі приготування до завтрішнього “дня матері” були вже зроблені. Сирітки спали в чистеньких постельках. Тільки деякі з них, старшенькі, повторювали вірші на завтра. Не одна сирітка дивилась сумно на вкриті зорями небо.

Ми, сестри-доглядачки, дуже поспішалися скінчити свою працю. Була вже пізня година. Всюди тихо. Тільки в руках наших шелестів папір, у який ми завивали подарунки для дітей на завтра.

Несподівано хтось міцно застукав у двері. Хтось стояв під дверима. Незабаром ввійшов до притулку чоловік, тримаючи за ручки дітей. Їх було троє. Наймолодша дівчинка, видно, вчилась ще ходити. Її старшенька сестричка й середущий братик помагали їй ходити. Маленька дівчинка тримала в руках велику торбинку. Як ми потім довідалися, то була торбинка її небіжки мами.

Чоловік почав просити прийняти його дітей до притулку. Не бажаючи всього говорити при дітях, він на мігах показував нам, у чому справа. Ми зрозуміли. Ці троє діточок були . . . сирітки.

Приходень (батько дітей) швидко залагодив усі формальності, сказав дітям ще кілька слів і почав збиратися виходити.

— Тату, татусю! — заплакали раптом діти. — Не покидайте нас у чужому домі . . .

— Не плачте, діти, — почав заспокоювати їх батько, — почекайте тут, а я піду й приведу вам вашу маму; і тоді разом підемо додому.

Діти відразу заспокоїлися й усі троє посідали на стільцях, тісно присунувшись одне до одного та тримаючись за ручки. Почали ми їх просити, аби вони лягли в ліжечка. Та де там! Не можна було їх вблагати. Ні, вони сидітимуть отак, аж прийде їхня мама. Видко було, що всі троє діточок були дуже помучені, однак лягти не хотіли. І так вони довго-довго сиділи; доти, аж сон упав на їхні оченята й діточки заснули.

У неділю вранці, тільки почало світати, старша дівчинка прокинулася. І зараз же запитала:

— Чи прийшла вже мама?

Хлопчик почав плакати, чому він спав не в своєму домі . . . Діти зо всього притулку оточили новоприбулу трійцю й радісно щебетали навколо них. Але трьох сиріток ніщо не цікавило. Вони тримались окремо від усіх. Одно одному допомагало одягнутися. Старшенька повмивала молодших, попричісувала, повзувала, а потім і себе впорядкувала.

Тоді всі троє посідали разом і почали говорити про те, як їхня мама колись прийде сюди, щоб узяти їх додому. Їх абсолютно не цікавило все те, що діялось навколо їх. Ані інші діти, ані забавки, ані забави — ніщо не звертало на себе їхньої уваги. Вони не дивилися ні на кого. Їжа їх не займала. Все їм було байдужне. Вони від ранку до вечора тримали одне одного за рученята та весь час мріяли й оповідали про свою любу маму. Їхня мама була в них метою, ціллю, єдиною потіхою й одиноким центром їхніх думок, слів, почувань і поривань.

Найсолодшою річчю для них була мамина торбина, що мамця лишила їм на пам'ятку. Вони часто сідали біля торбини, відкривали її, закривали й далі говорили про маму . . .

Іноді вони переставали говорити, а співали най-
більш улюблену пісню, що їх колись навчила мама:

Я в небі хочу бути,
І гарфу хочу мати;
Там з мамою навіки
Христу хвалу співають.

Цього я так бажаю,
О, Спасе дорогий,
І тут вже починаю
Псалом співати свій.

Я чемна хочу бути,
Щоб Ти мене любив,
І хочу не забути,
Що Ти нас відкупив.

Дивним було для нас усіх, що не тільки двоє стар-
ших діточок, але й наймолодша, що ще не вмiла го-
ворити, також співала цю мамину пісню.

Ці діти ніколи не бавилися з іншими дітьми. Та діти
все ж таки мусять бавитися. І ось ці троє сиріток при-
думали собі забаву. І головною особою тієї забави була
їхня незабутня мама. Пам'ятаю, що ми завжди з гли-
боким зворушенням та з болем у серці дивилися на
цю їхню забаву. Вони бавилися так:

Насамперед вони приводили себе до порядку, вми-
вали рученятка й личка, чесались, а потім сідали й ти-
хенько сиділи. Тоді старша залишала їх, але зараз же
верталась, як мама . . . Вона підходила до менших і ві-
талась із ними. Ті радісно зустрічали її, радісно віта-
ли її, кидалися їй на шию й цілували її. А та, що була
за маму, ніби приходила з міста з торбинкою в руках
й починала розпитувати їх, чи вони були чемні, чи слу-
хались, чи добре їдять. Потім ніби виймала з торбини
подарунки й давала їм. А далі наказувала їм, щоб вони

любилися між собою, щоб жалували одне одного . . .
І вкінці прощалась із ними.

Яка то була для них радість! Вони справді відчу-
вали, що нібито того часу знаходяться з мамою! . . .

Ці діти жили тільки для своєї мами. Їхня мама була
для них радістю, щастям і життям . . . Коли бувало
якенебудь із них починало плакати, то досить було
підійти та сказати: "Не плач, а то як прийде мама, так
побачить тебе з заплаканими очима". І дитя зараз же
переставало плакати. Коли яке з них не хотіло їсти,
то треба було тільки пригадати йому маму, й воно не-
гайно починало їсти. Цих дітей можна було примусити
все робити, тільки треба було пригадати їм їхню маму.

По кільканадцять разів денно вони зверталися до
сестер із запитаннями, коли вже, нарешті, прийде їхня ма-
ма. І ось настав час, коли сестри постановили відкри-
ти їм страшну правду . . .

Одного вечора троє сиріток постановили так довго
не спати, аж поки не прийде мама. Вони сіли разом і
радісно почали щебетати про те, що їхня мама ось-
ось прийде до них. Тоді сестри дуже обережно поча-
ли говорити їм, що на цій землі вони вже не побачать
своєї мами, що їхня мама вже ніколи-ніколи не прийде
до них, бо вона вже не живе, вона вмерла . . .

Діти не дали сестрі скінчити речення. Вони закри-
чали зворушливим голосінням:

— Як? Як? То наша ма . . . мама вмерла?

Хлопчик ухопив старшу сестричку за руку й, три-
маючись сестри, кричав до неї:

— Слухай, Фрідхен, то мама вже ніколи не при-
йде, щоб взяти нас?

І він гірко ридав . . . А сама Фрідхен так страшно
плакала, що не могла вимовити до братика ані одного
слова . . . Всі троє так гірко ридали, що ми нічим не
могли заспокоїти їх . . .

Тоді сестра-вчителька почала цілувати сиріток і говорити їм, що їхня мама не вмерла, бо віруючі в Ісуса Христа не вмирають, а переходять в життя вічне. Ні, ні, їхня мама не вмерла; вона тільки заснула . . . Вона тепер на небі . . . Вона чекає, коли ви підроснете, станете більшими, будете любити Ісуса ("і маму", — додав хлопчик), ну і маму; тоді Господь скаже вашій мамі, щоб вона покликала вас туди, де вам із нею буде так добре-добре".

І сирітки крізь сльози та плач почали далі говорити, як їм добре буде з мамою на небі, як добре всім віруючим там. Вони чули від мами, що віруючі завжди радісні на небі, завжди щасливі з дорогим Ісусом Христом . . .

Від того часу ці троє сиріток ще краще заховувались, були ще більше слухняними, аби тільки колись їхня мама прийшла та й узяла їх до себе, до Христа.

Діточки, які ще маєте маму живу! Подякуймо Господеві за маму, за те, що вона ще живе. На цім світі багато є гарних, чудових речей, добрих осіб, але мама тільки одна . . . її ніхто, ніщо й ніколи в світі не замінить . . .

А ви, дорослі брати й сестри! Живім тут на цьому світі так, як ті сирітки: чекаймо завжди, що наш Христос прийде й візьме нас з Собою. Живімо свято, чисто, а Він прийде . . .

Ганна Прокоп'юк
(“П.П.”)

МАМІ

Мамо моя люблю, цвіте мій весняний,
Про тебе в молитві згадую невпинно,
За тебе благаю ввечері і рано;
Ти в мене на серці кожної хвилини.

За те, що ти в муках мене породила,
Мене одягла, мене годувала, —
Віддала нам, дітям, все життя та сили
Та й над ними сліз ти пролила чимало.

Та найбільше, мамцю, дякую сердечно
За те, що ти Бога щиро полюбила;
Й цю любов велику, любов безконечну
Ти в наші маленькі серденька вложила.

Т. Ф.
(“П. П.”)

КОЛИСКОВА ПІСНЯ

Бачиш, вже місяць з-за хмарок глядить,
Нам усміхаючись тихо;
Ніч вже надходить, день хоче спочить . . .
Спи ж, моя люба потіхо!

Сходить на землю прозора імла,
Свіжий вітрець ледве дише;
Спить вже метелик, зложивши крила,
Тихо билинку колише.

Тільки над ставом осока тремтить,
Вітер не сміє дмухнути;
Сплять всі комахи і рибка спить;
І пташенят вже не чути.

В небі зірки вже горять,
Линуть хмарки понад нами;
Всі дерева і всі квіти вже сплять;
Спи ж, моя доню, з цвітами.

Тут при колисці до Бога-Отця
Неня молитву читає;
Любить Бог чисті дитячі серця,
Всіх їх в опіці Він має.

Ангол також біля тебе стоїть,
Піснею бавить святою . . .
Спи ж ти, дитинко, весь мир Божий спить;
Спи же, Христос Сам з тобою.

М. Кічигіна
("П.П.")

МОЇМ ДОНІ

"Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душою своєю, і всім своїм розумом. Люби свого ближнього, як самого себе" (Матвія 22:37, 39).

Господь дав завіт нам всім Бога любити,
Бо все, що ми бачим, від Нього;
Для Нього душі та життя не жаліти . . .
І ближніх — як себе самого.

Люби ж Бога в зірці, що з неба нам сяє,
Кохай в кожній моря краплині;
І в пташці малій, що в повітрі літає,
І в кожній найменшій рослині.

І щоб тобі краще на світі жилося,
З любов'ю сповняй Його волю,
І хоч би в житті тобі не повелося,
Ти з Богом неси свою долю.

Люби після Господа — батька і маму,
Щоб виконати заповідь Божу; —
Від щирого серця їх мусиш кохати,
Бог дасть долю довгу та гожу.

Згадай, як була ти ще зовсім малою,
Все няня тебе доглядала;
Кохала, кормила своєю рукою,
До сну тобі пісню співала.

І батько турбується кожну хвилину,
Працює до пізньої ночі,

Щоб виховать доню на добру людину,
Не спустить з тебе свої очі.

Всі ночі вони над тобою сиділи,
Коли ти, було, захворієш,
Чого забажаєш, все зараз робили,
Хоч ти і сказати не поспієш.

За всі ці турботи, за всі піклування,
Що в тебе вони покладали,
Віддати їм мусиш ти щире кохання,
Віддячитись тим, чим бажали.

Любити ти мусиш також і родину,
Маленьким і старшим годити,
Любити всім серцем і в тяжку годину
За долю їх Бога молити.

Кохай також тих, що душі твоєї близькі, —
Чи бідні вони, чи багаті,
Високі душою, хоч працею низькі,
Їх щиро вітай в своїй хаті.

Найбільше ж кохай всіх сиріток нещасних,
Й того, кого доля минає, —
Прийми, притули до грудей своїх власних,
Хоч одяг подертий він має.

До Бога всі люди йдуть стежкою тою,
Одна всім до неба дорога:
Всі сестри й брати ми тут поміж собою,
Всі діти одного ми Бога.

М. К.
("П. П.")

В ЗИМОВУ НІЧ

Спускалось за гори червоне вже сонце,
Вечірній туман над полями спливав;
Маленький Петрусь все дивився в віконце,
З торгу свого тата весь час виглядав.

Вже рік, як померла Петрусєва мама,
А сина лишила на ласку людей:
Немає кому сироти доглядати,
Нема кому сльози отерти з очей.

Стояв і на вулицю пильно дивився,
Подертий жупан до грудей пригортає,
До зимної бідний стіни притулився;
Мороз вже на вікнах квітки малював.

І все виглядає нещасний сирітка.
Пішов би назустріч, коли б не зима;
Казала, що прийде підвечір сусідка,
А тут ні сусідки, ні тата нема.

Голодний Петрусь все тремтить та чекає,
Заплакані очі утре рукавом;
А вітер за хатою сніг замітає,
То в комині плаче, то знов за вікном.

Казав йому тато, що довго не буде,
Прийде з сусідом, як буде смеркати,
Давно вже усі переїхали люди;
На темному небі вже зорі блищать.

Петрусь притулився під піччю в куточку,
Згадав, як то з мамою добре було,
Бо випере мама, бувало, сорочку;
Він чоботи мав і ходив на село.

Сидів все та думає, а потім здрімався,
І чує — у снігах як хтось застогнав;
І скрипнули двері . . . це батько хитався . . .
Був п'яний . . . в снігу весь, на лавку упав.

Петрусєве серце чогось заболіло,
Він з лавки на землю у темряві зліз,
До батька прийшов і тихенько, несміливо
Спитався, чи хліба йому не приніс.

А батько мовчав, мав заплющені очі,
І глухо на лавці стогнав та хропів.
І бідний сирітка сам темної ночі
Під зимною піччю в куточку присів.

І дав сльозам волю, розплакався гірко,
Згадав, як то мати казала колись,
Що там в небесах, де блищить ясно зірка,
Не буде там сліз, ти туди лиш дивись.

Тихенько знайшов він старі чоботята
Та мамин подертий жупан одягнув,
І глянув востаннє на п'яного тата,
І вийшов надвір, аби тато не чув.

Летів через сад, потім вибіг на поле,
Заплакане личко мороз обіймав,
А вітер усе розвівав його поли
І снігом дрібненьким сліди засипав.

Вже бачить Петрусь, в полі цвинтар чорніє,
Він знає могилу, де мама лежить.
Йй все він розкаже, вона зрозуміє,
Пригорне, на руки свої посадить.

Біжить сирота, чує ноги змерзають.
Ось цвинтар розкинувся . . . тихо кругом,
Лиш липи високі щось сумно співають;
Вже місяць зійшов та й світить над селом.

І чує Петрусь, що не має вже сили,
Та чує, що серце все гірше болить.
Усюди лиш сніг і могили, могили,
Там далі за ними вже мама лежить.

За хвилику він став між густими вишнями,
І гірко заплакав Петрусь-сирота,
Обняв він могилу своїми руками:
О мамо, візьми ти мене до Христа!

Стояв над могилою, низько зігнувся,
А потім під вишнею тихо присів,
Тісніше в подертій жупан обгорнувся
І чув, — десь здалека доносився спів.

Ще трошки й пішов він до рідної мами;
Туди, де лиш щастя і радість одна;
Усе там покрито живими квітками,
Зими там нема, тільки вічна весна.

На синьому небі всміхалися зорі,
Сирітка-Петрусь на могилі лежав . . .
А вітер шумів та гуляв по просторі
І снігом дрібненьким його засипав . . .

М. Подворняк
("П. П.")

МОЯ МАМА

Снилось мені ясне сонце,
Що в хаті світило, —
А то лиш так моя мама
Дивилася мило.

Приснивсь мені легкий вітрик,
Що пестив колосся, —
А то мені моя мама
Гладила волосся.

Снилась мені ягідочка,
Як мед солоденька, —
А то мене цілувала
Мама дорогенька.

Снились мені анголики,
Що в рай мене несли, —
А то мене мами ручки
До серця притисли.

М. Підгірянка
("Сніп")

ПОБАЖАННЯ МАМИ

Хоч малий (мала) я, а вже знаю,
Що сказати тобі маю.
Навчила мене природа,
Щирих синів мого народу.

Будь все, мамо, так весела,
Як та весна наша мила;
А здорова, як це літо,
Що родить нам Боже жито;
І як осінь, так багата
В все, що змістить наша хата!

В. Ж.
(Співаник)

КРАПЛЯ ЧОРНИЛА

Івась — цікавий хлопчик;
Про все він хоче знати,
Як тільки дітей бачить,
Біжить до них вже грати.

А мама йому каже:
"Не відпустити,
Бо люблять гріх і кривду
Оті недобрі діти.

"Беруть не раз каміння
І на людей кидають;
Усякі роблять збитки
І кожного чіпають.

"Тому до них, Івасю,
Я йти забороняю,
За тебе перед Богом
Я відповісти маю.

“Якщо ти будеш з ними
Так приятелювати,
То гріх буде й на тебе
Свій вплив недобрий мати”.

“Не бійтесь, люба мамо,
Мені гріх не зашкодить,
Хоч коло мене й близько
Й за мною всюди ходить.

“І я гріха не роблю,
Бо ж я гріха боюся;
Як хлопці роблять збитки,
Я трохи посміюся.

“Але хіба ж це може
Мене так зіпсувати?
Хіба на чисту душу
Це може щось впливати? ”

Тоді розумна мама
Краплиночку чорнила
До склянки в воду чисту
З каламаря пустила.

Івась давай сміятись:
Нащо то мама робить?
Невже ж ота краплинка
Оцій воді зашкодить?

А мама другу краплю
За першою пустила,
І бачить вже Івасик, —
Вода вже потемніла.

І зрозумів він добре
І каже: “Мамцю люба,
Я бачу, що й з малого
Гріха буває згуба”!

Він зрозумів той приклад,
Що показала мати,
І приятелів грішних
Почав вже обминати.

Ви, діти, цю науку
Собі запам'ятайте,
І гріх, навіть маленький,
Старанно обминайте!

Гринь Пиріг
("П. П.")

СОН СИРІТКИ

Весна квіти сипала в тихі садочки,
В зеленім гаю вже співав соловей;
Йому помагали дзвінки голосочки
Веселих, щасливих селянських дітей.

Один лиш Петрусь не співав разом з ними,
Вчорашній день щастя у нього забрав,
І кинув журбу у серденько дитини,
А радість в могилу сиру закопав.

Учора вполудень . . . він бачить ще й досі:
Під хатою повно стояло людей, —
Він бачить, як в труні матусю виносять,
Й себе — як востанне туливсь до грудей.

А потім . . . цвяхами ту труну забили
І винесли в поле, де цвинтар лежить.
Події ці душу хлопчині побили,
І хто ж тепер рани оті загоїть?

Не в силі весна його горя розбити;
І щастя, і радість від нього біжить.
Він з мамою щастя хотів би ділити,
Але та матуся . . . в могилі лежить.

Ось тітка прийшла та його потішає,
Що маму Спаситель на небо узяв,
Вона там . . . та годі, він інше що знає:
Він бачив, як труну грабар засипав.

Пригноблений горем, одчаєм, нудьгою,
Хлопчина тихенько побіг за садок,
А звідти у поле й спинивсь над рікою,
Що воду вливала в маленький ставок.

Маленький потік там котився в долину,
Дрібними хвильками щось стиха співав,
Мов нянька, вколисував співом хлопчину
І мрії на нього, і сон наганяв.

Заплакані очі кудись задивились,
Розмріяне серце забуло про біль:
В задумі високі там верби хилились,
Беззвучно летів і метелик, і джміль.

А сонце все нижче над полем спускалось,
І золотом грало на шибках вікон . . .
І все це так дивно з думками спліталось
Й на стомлене тіло навіяло сон.

Проміння останнє потік золотило,
І сонце ховалось за темний обрій;
Додому товар пастушки вже гонили,
Все поле затихло в молитві святій.

А Петрик спав тихо . . . Крізь сон усміхався.
Знать, зникло вже горе, як в сонці роса,
То тихий сон-щастя до нього підкрався
Й провадив його у святі небеса.

Ось сниться йому: він в зеленому гаї,
Під тінню дерев на травичці сидить;
Пташки поміж листям щебечуть-співають,
І спів райський тихо по лісі бринить.

У темряву пильно хлопчина вдивився,
І наче на крилах поніс хтось його;
І бачив він замок . . . І він зупинився
Під брамою дивного замку того.

Весь замок стояв на зеленому узгір'ї
Й неначе тонув у розкішних садках.
А далі — там вхід з золотого подвір'я
В палац, що горів весь у блиску в огнях.

Усе там любови теплом віддихало,
Там срібними струмами річка плила,
Над берегом повно народу стояло,
Між ними . . . о, щастя! матуся була.

І тут пригадалися йому слова тети;
А мати вже кличе: “Петрусю, ходи!”
“Ходи!” — інші кличуть — “радіти будете . . .”
Він сонний піднявся, вступив до води.

Вже сонце нагріло в потокові воду;
Петрусик спокійно по хвилях пішов
Туди, де чув кличі святого народу,
Де щастя було, де матуся-любов.

І вже він в обіймах коханої мами,
Окутаний полами шат дорогих;
Рясні поцілунки змішались з сльозами;
І стало хлопчині так любо від них ! . .

Не мати пестила синочка-хлопчину,
То змовилась річка із сном чарівним,
І в двох затягнули його в домовину
На дно під водою, під дубом старим . . .

І він вже матусі своєї не кинув,
Від сонного щастя в правдиве пішов,
Зо снами в небесну країну полинув,
Щоб з мамою щастям ділитися знов.

Микола Борщівський
("П. П.")

ДАВИД

(Подарунок для християнської матері в день її свята).

Була зима 1918 р. День був ясний. Всі мешканці містечка К. спішилися на залізничний двірець, щоб зустрінути вояків, які їхали з фронту додому. Оркестра грала. Хлопці й дівчата з прапорами в руках йшли парадом й виспівували патріотичні пісні героям.

У натовпі цього народу була молода мати, Марія Милер, із своїм 5-літнім синочком Давидом. Вона йшла з сумним і похмурим обличчям. Вже минуло більше, ніж пів року, коли вона одержала листа від свого мужа, який був у Франції при війську. Від того часу вона не мала жодної вістки про нього. Все ж таки вона надіялась, що ще колись він приїде.

Поїзд зупинився на двірці та опісля від'їхав. Всі люди розійшлися. Вона стояла сама. “Нема”, вона безнадійно промовила сама до себе.

— Не журіться, мамо, я буду вас доглядати, — потішав її малий синок.

Він узяв маму за руку й тягнув її додому.

Відтоді Марія почала особливо працювати, щоб дати синові якнайкраще виховання й якнайкращу освіту. “Його батько не досягнув своєї цілі, бо його забрали на війну, зате його син займе його місце”, думала Марія.

Давид ріс і, на потіху матері, був слухняний і добре заховувався в школі. Він помагав їй у домашній праці й постійно потішав її. Мати й син жили щасливо. Марія раділа тим, що виведе сина в люди.

Але, коли Давид став старшим, він попав у недобре товариство. Початково він зле почувався в тому довкіллі, чуючи їхні лайливі слова та простацькі вислови. Проте з бігом часу він привик до них. Те, що колись викликало в нім огиду, тепер стало для нього смішним. Все ж таки він соромився запросити тих прия-

телів до своєї хати. Йому чогось було страшно робити те, що вони чинили.

Хлопці почали з нього сміятися й називати його боягузом. Давид не думав, щоб їх залишити. Йому хотілось показати їм, що він нічого не боїться. І як вони далі почали називати його “маминим синочком” і іншими зневажливими словами, він відважився закурити папіроса разом із ними. Один гріх спричинював другого. Поступово Давид став робити все, що й ті ледачі хлопці. За якийсь час вони навіть обрали його на свого проводаря.

Давидова мама нічого не знала про це. Вона не могла зрозуміти, для чого Давид від якогось часу почав зле вчитися в школі та неспокійно почувався в хаті. Він часто приходив до хати в суворім настрої. Йому докоряло сумління. Він розумів, що він кривдить свою маму тим, що вона все якнайкраще робить для нього, а він навіть і соромився розповісти їй про свої ледачі діла. Він сердився на маму, хоч, правда, й сам не знав чому. Він не розумів, що людина завжди, звичайно, сердиться на ту особу, якій вона робить кривду. Сумління не дає спокою кожному, хто чинить зло. Це, власне, дійсна причина неспокою. Життя показало, що хто кого кривдить, то на того з подвійною лютістю злиться. Так було й з Давидом. Все частіше його лице було похмуре й він зденеровано ходив у хаті.

Одного разу мама запитала його:

— Чого ти такий невеселий, Давиде? Що тебе зажурило?

— Ніщо, — була коротка відповідь. — Я тільки змучений.

І він пішов до своєї кімнати. В неділю рано, коли мама збиралася йти до церкви й недільної школи, він сказав:

— Я не піду.

— Чому? — запитала мама. — Ти може хворий?

— Мені нічого не бракує, — відповів він.

— То чого ж, сину, не йдеш зі мною?

— От не хочу . . . Дайте мені спокій!

Мати сама сумно пішла до церкви. Не задовгий час Давид перестав ходити й до школи. Мати просила та заохочувала його:

— Я таку велику надію поклала на тебе . . . Твій батько вчився на доктора, але його забрали на війну. Ми були ще дуже молоді, а ти — маленький, коли тато пішов із дому. Я татові обіцяла, що ти заступиш його місце, коли б він не вернувся . . .

— То ви обіцяли, а не я, — говорив Давид. — Я не хочу вчитися. Я піду на роботу.

Мати ще довго переконувала його, але він настільки вже був зіпсутий, що ніщо не могло зворушити його. Мати часто молилася за нього, бо знала, що Давид був ще надто молодий, щоб іти в світ. Він злився, коли бачив її, як вона слізно на колінах молилася. Він відчував, що то мама так молиться за нього.

Нарешті одного разу він спакував свої речі до валізки та втік із дому, коли мама була в місті. Дні минали. Марія нічого не чула про нього й не могла ні від кого довідатися про долю свого сина. Розпитувала та розшукувала його, але все було даремне. Минуло кілька років. Давид не вертався додому. Марія не переставала молитись за нього, бо то був час великого безробіття.

Замість сина, одного дня несподівано вернувся до дому її муж. Він розповів їй, для чого він так довго не вертався після закінчення війни.

— Я не хотів їхати додому калікою без ніг, щоб не бути тобі тягаром. Я лишився в шпиталі зі своїм приятелем у Франції. Коли нас випустили зі шпиталю, його батько забрав нас до себе на життя. Ми з ним були поверх 10 років. Перед своєю смертю його батько переписав на нас двох своє майно. Я свою половину

продав і жив у Парижі. Я довідався, що в Канаді біда, і мене мучила думка, що може ти з сином бідуєш . . . Я мав досить грошей, щоб нам усім прожити. Я знав, що вже тепер не буду вам тягаром. Отже, як я вернувся до Канади, я купив гарний дім із садочком у провінції Онтеріо. Отож тепер ми поїдемо туди.

Незадовго Марія зо своїм мужем переселилися на нове місце та щасливо собі жили в своїм домі. Один тільки смуток був у них, що не було Давида. Вони ніяк не могли довідатися про нього.

Одного вечора літом Марія готовилася спати. Вона повідчиняла вікна свого дому. Бліде світло місяця світило в кімнату. Вона взяла в руки Біблію, що лежала на столі. Не бачила вона, як у садку з-за дерев підкрадався все ближче та ближче до низького вікна обдертий зарослий злодій. В руці цього злочинця щось блищало при світлі місяця. Він підліз близько до вікна та страшними очима заглядав у кімнату.

Нараз засвітились світла. Злодійська рука затремтіла. Неначе сильно вдарений, він сперся на стіну й не зводив очей із Марії. Марія стала на коліна біля ліжка над розгорненою Біблією.

Тієї ж хвилини вона почула тяжкі кроки від вікна. Руки злодія схопили її за шию.

— Мамо, мамо, моліться й за мене, — він слізно сказав.

— Давиде, сину мій! — скрикнула мати й почала цілувати його.

На підлогу брязнув револьвер.

— Я не знав. Я хотів напасти на вас і ограбувати вас, — слізно говорив Давид. — Та Бог почув вашу молитву й мене стримав від такого злочину. Ви засвітили світло. Я побачив свою світліну на стіні й зараз пізнав, що то ви. Мої мамо, дайте мені хоч раз наїстися й я знову піду геть. Я нечистий, брудний і недостойний більше жити з вами.

— Сину мій! — мати відповіла. — Я не можу тепер простити тебе з дому.

— Не стримуй мене, — просив Давид. — Я провів марно молоді літа, протратив усе, що заробляв, забавлявся весь час злом й мав у злі задоволення. Ось до чого допровадило мене лихе товариство й той гріх.

— Лишайся з нами, — мама сказала. — Я тобі все те давно простила . . .

— О як часто я думав про вас, зокрема тоді, коли не стало роботи, і я ходив голодний. Я думав, що може й ви не маєте що їсти. Але мені було соромно вертатись до вас у лахміттях. Як ви мені можете простити це все?

— Бог прощає, а хто ми, щоб не прощати один одному? — мати сказала. — Ти не один, що таку помилку зробив у своїм житті. Багато молодих людей не слухають своїх родичів. Вони думають, що ми вже застарі й не розуміємо проблем молоді. Не знають, що ми, старші віком, уже пережили такі самі труднощі, бо проблеми молоді майже такі самі з роду в рід. Ми так само робили помилки. Ми дивимось на наші минулі роки й бачимо ті помилки. Але ніхто не може повернути часу, щоб їх направити. Через те ми стараємось остерігати наших дітей, щоб вони використовували наш досвід і наше пережиття. Життя — це рідна школа, а досвіди — це не раз суворі учителі. Мудрі ті діти, які вміють сприймати вказівки своїх родичів і використовують у своїм житті досвіди старших людей.

— Я такий був нерозумний і впертий . . . — Давид признався. — Мені здавалось, що я вже все знав. Тепер я тільки хочу знати, як я можу поправити своє минуле ледаче життя . . .

Марія взяла стареньку Біблію та сказала Давидові:

— Сину мій, тут ми знайдемо поради на всі наші життєві питання.

І, як християнка, мама веде близько сина до Ісуса Христа. Читає йому, як Спаситель приймає грішників, і ніколи не відкидає того, який приходиться до Нього. І знову стає на коліна з сином, як колись він був ще маленьким невинним, наче ангел, де дитячою вірою молився з мамою за тата, що був на війні, і за їхню домашню біду, що тоді заглядала в вічі.

Переклала Л. І.

(“Х. В.”)

НА МОГИЛІ МАТЕРІ

На могилі твоїй я стою,
Оповитий весь давніми снами,
І пригадую постать твою,
Й як жила та страждала ти з нами.

Долі-щастя не дала мені,
Та цінніший ти скарб залишила,
Що його я затримав всі дні,
Що його не візьме й могила.

Ти в дитячєє серце мое
Віру в Бога Святого вкладала,
Що й тепер мені сили дає,
Як і завжди її додавала.

Ти до церкви водила мене,
Вчила Слово Господне читати,
Запалила любови вогнем
Моя рідна, улюблена мати.

Ти казала любити Христа,
І всіх ближніх всім серцем любити;
І ця заповідь буде свята
Так, як довго я тут буду жити.

Я хотів би, щоб ти ще хоч раз
Із могили глибокої встала,
І все те, що зробив мені Спас,
І як я Його люблю, — пізнала.

Та я вірю — ти встанеш на суд,
Коли голос сурми залунає;
І ще вірю — ми стрінемося тут
Біля входу до Божого раю.

Там не буде ні сліз, ні нужди,
Там не знатимем смерти й розлуки,
Там не буде війни й боротьби,
Там забудем і горе, і муки.

Там хваління й подяки пісень
Забринять вічно радісні тони;
Ніч пролине, і соняшний день
Буде завжди при Божому троні.

І так вічно, без краю й кінця
Будем в Бозі ми завжди радіти
Ув оселях у Бога Отця
Його вірні улюблені діти.

Никодим Лукіянчук
("П. П.")

У СВЯТО МАТЕРІ

Сьогодні, нене, знову днина,
В котрій так кожна дитина
Матусі своїй дорогій —
Таки зо самого вже раня,
Складає щирії бажання,
Які містить в душі своїй.

Складає бажання щиренькі
За всі ті клопоти тяжкі,

За стільки горя, сліз і мук,
І за опіку, за турботи,
І за мозолі від роботи,
За піт її невтомних рук.

Отож в той день, моя ти ненько,
Ціле моє тремтить серденько
Від вдяки щирої тобі . . .
Повір мені! Для тебе буду
Помічником у всяких трудах
І сонця промінем в журбі.

Бо срібла, перлів я не маю,
Аби зложити тобі, мій раю,
За роботу твоїх долонь;
Тож за любов прийми любов ти,
Що в серденьку жевріє, ковта,
Як жертви радісний вогонь.

Прийми любов і сильну віру,
Що все за щирую офіру
Дає велику плату світ;
На зачет вдячності голошу,
Що Бога я у серці прошу,
Щоб ти нам жила много літ!

Щоб із дітей своїх маленьких
Діждалась втіхи у стареньких
Своїх колись тяжких літах;
Щоб в час неволі і негоди
Були медочком насолоди
Тобі по всі ті дні життя!

Теодор Курпіта
("Сніп")

ДЛЯ МАТУСИ

Ми тебе, матусю, всі щиро кохаєм,
Много літ прожити щасливо бажаєм.

Ти від немовляток над нами чувала,
Грудьми нас кормила, ночі не доспала.

Не раз ти й на хвилинку не могла присісти,
Бо ми всі кричали: "Давай, мамцю, їсти!"

А ти все ласкаво до нас усміхалась,
Сама не доїла, нас нагодувала.

Зате тобі, мамцю, подяку складаєм,
Та з глибини серця всі щиро кохаєм.

Михайлина Сарабун
("Сніп")

НА СВЯТО МАТУСИ

Ой, вишеньки ще зелені,
Що ж дамо сьогодні нені?
Квіточків дамо багато
Матінці на любе свято.

З квітоньками у долоні
Прийдемо сини і доні!
Поцілунками вітаймо,
"Многоріччя" заспіваймо!

Киньмо квітоньки під нозі . . .
Щастя попросім у Бозі . . .
Ой, зелені ще вишеньки,
Дитинята ще маленькі.

Та ми знаєм, що від нені
Черевички . . . й гарні кені . . .
А про наші білі льолі
Кажуть на руках мозолі.

Кожний мозіль все нам каже:
— Рано встає . . . пізно ляже . . .
День і ніч труд для дитинки,
А для себе ні хвилинки . . .

Спіють вишеньки червоні . . .
Виростуть сини і доні . . .
Звеселиться рідна хата,
Буде матінці заплаता!

Уляна Кравченко
("Сніп")

НАША МАТИ

"Що на світі наймиліше?"
Раз мати спитала.
"Ти, дорога наша мамо!"
Діточки сказали.

Вам, діточки мої любі,
Ще й те треба знати,
Що крім мене другу маму
Мусите кохати.

Бо та друга всім нам мати,
Вона нас повила,
Хлібом, сіллю і водою
Вона нас кормила.

Її мова люба, мила
Нас все забавляла,
Її дума голобила,
Пісня до сну клала.

А та мати — Україна!
Любіть її, діти,
Прикрасіть її собою,
Як городчик-квіти.

І для неї ви, дітоньки,
Ростіть на потіху,
А вирісши, не забудьте
Про рідненьку стріху.

Та про мову нашу любу,
Що вас забавляла,
І про пісню сердешную,
Що вас усьпляла.

Та й у світі тім просторім
Добра научайтесь,
І рідної при тім мови
Й пісні не цурайтесь!

(“Дзвінок”, 1902)

ХТО Ж ТО?

Хто ж то сам не з’їсть, а мені дає?
Та це ж мама моя, серденько мое!

Хто ж про себе забув, для мене живе?
Та це ж мама моя, сонечко мое!

Хто ж в віконце зорить, як я з дому йду?
Хто тремтить, щоб я не попав у біду?

Хто ж завжди в тривозі по ночах і в дні,
Щоб я не попав на стежечки блудні?

Хто це, хто? — Та ніхто, лиш мама моя,
Всюди світить мені, як ясна зоря.

Як та ясна зоря, щастячко мое,
Хай же мама моя в щасті все живе.

Хай їй доля добро, довгий вік несе!
Хай застелює їй шлях рожами все!

Степан Король
 (“Сніп”)

УКРАЇНСЬКІЙ ДИТИНІ

Стрімка стежинка . . . тернистий плай . . .
Мені, дитино, ручку подай,
Підемо разом хоч кілька хвиль, —
Тернистий плай цей веде на шпиль.

Тим плаєм довго сама я йшла,
І пропасть знаю . . . не бійся зла . . .
Як довго ньенька з тобою йде,
Тебе зла сила в них не зведе.

Душа кризь очі глядить на світ . . .
Питаєш: Що це? — Тобі привіт
Складає рожа . . . А це — мотиль!
А там струмочок, чуєш шум хвиль? . . .

Чарують слух нам пісні пташат,
Там у печері гніздиться гад . . .
Бере мед бджілка із цвіту лип,
В гаю побачиш ягідку . . . гриб . . .

Під зерно землю готує плуг,
Людина . . . поле . . . царинка . . . луг . . .
А біля греблі клекоче млин . . .
Отут берізка . . . Там — цвіт калин . . .

Калина наша — миліша всіх —
Краса і святість для наших стріх . . .
Оселя . . . хатка . . . церковця . . . храм,
Цвинтар на згір’ю . . . а там, а там

Блакить, і сонце і небозвід . . .
Усе, що бачиш, це Божий світ!

А серце б’ється у твоїй груді, —
Цей голос каже: Братями є люди . . .

Коли не знаєш, що, як ділати, —
То серця свого мусиш спитати . . .

Ідемо разом . . . минають дні,
Пора настане спочить мені . . .

А як спочину отам на згір'ю,
Ти підеш просто. . . вгору . . . я вірю . . .
В твому оці будиться дух . . .
З верхів побачиш широкий круг.

Дозрієш скоро, мое дитя,
На творчу радість, на біль життя.
У млі щезають верхи тих гір . . .
Підеш, дитино, туди! . . . до зір!

Уляна Кравченко
("Сніп")

МАТУСИНІ МРІЇ

Як вечір настане, в небі блиснуть зорі,
І тиша розіллесь в надземнім просторі,
Тоді моя ненька молиться і мріє,
Думи і надії у серці леліє.

О, я добре знаю, що матуся просить,
Перед престіл Творця молитви заносить!
В маминім серденьку є чотири квіти:
Любі, кохані, найдорожчі діти.

Щоб у ласці Божій зростали здорові,
Труд життя Вкраїні віддати готові;
"Бог і Україна!" Цей клич хай їм світить,
За ними хай підуть всі українські діти.

Матусині мрії! О, дай, любий Боже,
Хай їх не розіб'є ділання вороже!
Хай вони сповняться від краю до краю,
Я, малий синочок матусин, благаю!

Ж. Пришляк
("Сніп")

СВЯТО МАТЕРІ

Гей, заграйте гори, зашуміть діброви,
Приберіться ниви красно та багато, —
Зажурчіть потоки, заведіть розмови
Про святочну днину, про велике свято!

Заспівайте гучно в тихім гаю, птиці,
Гомоніть з вітрами, польовії квіти,
Задзвоніть дзвіночки, рожі, всі косиці,
Заспівайте хором, українські діти!

А кому ж то грати та кому співати?
Знає це дитяче чистеє серденько:
Нині твоє свято, наша рідна мати,
Будь благословенна, українська ненько.

Ти себе жертвуєш, повная любови,
Для дочки, для сина, рідної дитини,
Не жалієш сили, труду ані крові,
Будь благословенна нинішньої днини.

Що тобі принести за твою посвяту —
В день і в довгу нічку, як в зимі, так в літі?
Наше юне серце ти прийми в заплату,
Будь благословенна між усіми в світі!

Відітхни хоч нині разом з діточками,
Завтра ждуть на тебе знов новії труди,
Своїм святом нині веселися з нами,
Будь благословенна у дитячій групі.

І прийми в цю днину щирії привіти, —
Най Бог дасть потіхи з нас тобі діждати,
Най тобі й Вкраїні служать твої діти,
Будь благословенна, українська мати!

Ю. Шкрумеляк
("Сніп")

В МАМИН ДЕНЬ

Гей, гамірно в тихій хаті,
Аж з радощів дрижать стіни,
Кудись вийшла мати з хати,
Чи в город, чи лиш у сіни.

Так радісно сяють очі,
Всі такі веселі діти,
То поважно щось шепочуть,
То в китиці в'яжуть цвіти.

Віршики якісь з паперів
Одно одного питає —
Та чи не відчинить двері
Ненька, кожне уважає.

А на другий день раненько,
Ще лише почало дніти,
Як ще в ліжку була ненька,
Позривалися вже діти.

Повдягалися, помились,
І до неньки йдуть тихенько,
А у грудях в них щосили
Так живенько б'ють серденька.

Пробудилася лиш ненька,
А вже Славчик вірш голосить,
Потім Нусечка маленька,
Лесь, Галюся русокося.

Потім неньці дали цвіти,
Стала мати цілувати,
Пригортати любі діти —
Хоч в своє щаслива свято!

Ненечці з очей перлини,
Сльози щастя заблищали,

Кануть, ринуть надолину —
В рожах неньки личко біле.

Так щаслива ненька нині,
Так щасливі добрі діти,
Що здається в цій годині
Навіть сонце краще світить.

Я. Вільшенко
("Сніп")

НА СВЯТО МАТУСИ

Ой, яка ж бо ти, матусю,
Дорога та мила,
Того словечком сказати
Ще не моя сила . . .

Що те сонечко на небі,
В лузі квітка красна,
Це матуся в нашій хаті —
Добра все та ясна . . .

Ясне сонце світить з неба,
Веселить та гріє, —
В рідній хаті при матусі
Кожне з нас радіє.

Під опікою матусі
Весело гуляю —
Що це холод, що це голод,
Що біда — не знаю . . .

Над усіх, над все у світі
Матінку кохаю,
І в оце велике свято
Гараздом вігаю:

Без журби та й у здоров'ю
Жити дай вам, Боже!
А віддячитись матусі
Бог мені pomoже . . .

Уляна Кравченко
("Сніп")

СКОРБОТНА МАТИ

(Поєма)

I

"Благословенна між жєнами,
Господь з тобою, о, Маріє", —
Сказав слова ці вісник Божий
Нової ери у порозі . . .
Що родиться Господь-Мєсія.

І Він родивсь, по благодаті
Зійшов на землю цю убогу,
Й тернисту вибрав Він дорогу,
За грішний люд, щоб постраждати.
І ти, як матір з Вифлеєму,
Аж до скорбот хрєста самого
Служила вірно Богу-Сину, —
Ділила з Ним сумну дорогу.
Як Спас був Хлопчиком маленьким,
Ти пильнувала, мов би ока,
Бо в матері любов глибока
І любє в матері сердєнько.

Коли підріс, мов квітка юна,
То ти, як мати, до святині
А Він пішов між вчених Юди . . .
Ти банувала по Дитині.
І цілих три дні без упину
Питала ти в людей прохожих,

Бо ще доріг не знала Божих,
Які зустрінуть Бога-Сина.
І диву далась у святині,
Як книжним правив Він науку . . .
Не знала ти, що ті письменні,
Що Сина аж на смерть замучать.
Ой, ні! Ти знала й серце чуло,
Бо в тебе серце материнське,
Хоч біль томив — воно забуло, —
Рід праведний тут не загине.

Було у дні велично славні
Коли до Нього люд безмежно . . .
Тиснув, неначе б тії лави,
Щоб хоч торкнутись до одежі,
Як хананєянка тяжко хвора,
Як той з Гадару біснуватий,
Як Вартимей сліпий став зорим,
Як Лазар, що його воскресив.
І Він нікого не відкинув,
Нікого Він не відопхнув,
Бо Він з любовію прибув,
Щоб впавшу рятувать людину.
І ти й тоді не возгордівши,
Коли Він сявав в благодаті!
А ти збоку дєсь молилась . . .
Бо в тебе серце, ти, як мати.

Коли у Кані перше чудо
Там на весіллі Він вчинив,
Тоді весь люд заговорив . . .
То ти сказала: "Добрі люди,
Робіть усе, що Він вам скаже;
Й до Нього йдіть, до Бога-Сина,
Бо Він принісши вам новину,
І труднощі усі розв'яже".

Він вам покаже путь до неба,
І правило, як в світі жити,
Як ближнього любити треба
І як душею не кривити.

II

Коли тепер святкують діти
День матері, велике свято,
Й багато вже не вбачать тата.
То мати ще як сонце світить.
Тепер, як дні скорботні й люті,
Коли у світі ще буруни . . .
Як серця людські наче б струни,
Аж до сопрано натягнуті.
Тепер, як вщерть полилось лихо,
Кривава всюди панорама . . .
То над колискою десь тиху
Співає пісню люба мама.
Коли усе вже тратить розум
Й не зна, як виходу шукати,
Вона дитя до серця тулить
І мріє рівень удержати.
Коли тепер і горе, й сльози,
Коли ще в полі рев гарматів . . .
Тоді як все стає нечуле,
Тоді бува найчуліша мати.
Бува, що син, донька десь в світі
Забули Господа благати;
Але ніколи не забуде
За них молитись рідна мати.
Бува, пішов син в світ між люди,
Батьків забув, сестру та брата,
Проте ніколи не забуде
Про свого сина рідна мати.
Коли у полі десь могила —
Незнаний вояк — кажуть люди:

Про нього світ увесь забуде,
Та не забуде мати мила.
Бува іде, і в цю хвилину
Згада про сина — “Боже милий!
Й мою дитину положили —
Бог віда де? . . .” І корч калини, —
Та й посадить з весняним сонцем,
Нехай росте і зелене . . .
Хай вітер білим цвітом віє
І гоїть материне серце.

III

І знову в путь скорботна мати
Пішла у слід за Бого-Сином,
Ішла й дивилась в небо сине!
Раділа в Божій благодаті.
Ішла й молилась щиро Богу
За всіх жінок, сестер в країні,
Щоб мали місце у святині,
Щоб не стояли за порогом.
Бо їм закон забрав свободу,
Були вони, мов двоедушні,
І думали, що вже й бездушні,
І що підрядні у народі.
Бо чула словеса великі:
“Блаженні ті, що вбогі духом”!
І якже ж людям їх не слухать
Від Іскупителя Владики.
Блаженні ті, що в світі плачуть,
За правду глум і сміх поносять,
Й тихцем часами сльози росять . . .
Ті Бога вічного побачать.

**

І хто ж то ті? Так мимоволі
Спитаеш нині, друже-брате,

То наша Україна-Мати,
Що для діток бажає волі.

**

Пішов Ісус у путь блаженну,
Пішла за Ним і люба мати,
Щоб в праці всюди помагати,
Й вістити праведність надземну,
І чула все вона від Сина,
Що Він зустріне путь тернисту
І меч колов їй серце чисте: —
Він ангол . . . сонце . . . Він не винен.
І дні близились — незабаром
Пророцтва дійсністю ставали,
Юрба збиралась на базарі
І злобу лютість готувала.
І на Кого? — Глядить Марія,
І стала декого питати . . .
Він Назарей, Ісус, Месія? . . .
“Він Назарей” — почула мати. —
“Він Назарей! О, Боже милий!
За те, що вбогих Він голубить?”
Юрба, немов би люті хвилі,
Юрба лютує . . . Мати любить . . .
Юрба що тільки ось: “Осанна! . . .”
Одежу й цвіти — у неділю . . .
Сьогодні п'яна, як з похмілля,
З киями йде до Гефсемани.
А Син пішов туди молитись
Із учнями . . . Хвилини ходу . . .
Чи ще поверне до господи?
Матірне серце стало битись . . .

На другий день — Спас в казематах,
Й судді жорстокі синедріону,
Катують, мучать Бого-Сина . . .
Хто б міг дивитись — та не мати!

І на Голгофу люд, як море,
Ведуть Ісуса Назорея . . .
За що? — Незрячії євреї? . . .
Хто ж сонце спинить? Хто поборе?
Лиш тільки Той, Хто сонця творить,
Спинить Він може — в рух пустити,
О, ви, незрячі, вперті діти,
Ще скажете: “Хай впадуть гори . . .
Нехай від Бога нас закрийють,
Щоб нам Його лица не бачить”.
Дивіться: — Скорбна мати плаче . . .
Не чують — мов шакалі виють.

І ось Голгофа й хрест чорніє,
А на хресті Ісус розп'ятий.
Імла скрізь чорну землю криє,
А під хрестом скорботна мати.
Тоді, як світ увесь покинув
І учні розійшлись, розб्रившись . . .
Й померкло сонце в ту хвилину.
А мати під хрестом, схилившись,
Останні там ронила сльози . . .
І в силу вірила чудесну!
Коли Його до гробу зложать, —
Він з гробу встане і воскресне!

Л. Забіренко
("Х. В.")

ПОСМЕРТНА РОЗЛУКА

Плакала над сином мати,
При смерті хворий він лежав;
Тяжко малий промовив: Мамо,
Буду я вмирав.

Нахились до мене, мамо,
Щось скажу тобі,

Отце дивний сон був мені,
Про життя неземне Бог явив мені.

Бачив Божих херувимів,
Та райські сади,
Те, про що ти все читала
З Божої Книги.

Там грався в садку зеленім
Івась, братік мій;
Той, котрого у могилу
Погребли ще у зимі.

Закликав мене братчик мій,
Ходи, ходи сюди,
Тут нема людей лукавих,
Як у вас там на землі.

В вас непевність і отрута,
Найбільше буває,
Мати дітей виховує,
Й пожитку з них немає.

Одні біжать у світ грішний,
Розкошів шукають,
Других військом покликає,
І так розлучають.

У вас ворохобні, смерть і голод,
Людську кров проливають,
В нас спокій, анголи Божі,
Як гарно співають.

Не тужи більш, як голубка,
Мамо, не тужи,
Краще в спокійненький гробик
Кола брата мене положи.

Голубими квіточками,
Як нас сонних колись, накривай,
Тут синів ти попрощала,
В Ісусі стрічі виглядай.

Переклав В. Кузів

МОЇЙ МАМІ

Пішов я в світ . . .
Туга за руку вивела із хати.
Якось нестримна сила рвала в даль;
Я йшов престоли царські добувати,
Я вірив в себе, вірив в світ. А жаль
І смуток гордо кинув за собою.
Й тебе я кинув . . .

А мені в дорозі
Світло ясно сто промінних зізд,
І син твій, мамо, не дрижав в тривозі,
Йшов сміло в сонце, до орлиних гнізд . . .
І блідли мої зорі, гасли тихо,
Я сам зривав їх, розбивав, гасив;
Дорогу темінь стала залягати,
Одна зізда мені остала . . .
Мати!

Ти зоря — ти! Хоч нас ділили милі,
Шумів між нами океан розлуки —
В годині яви, в сна томлячій хвилі
Чую на скроні твої добрі руки . . .
Тому не вернусь втомлений з дороги,
Хоч як об камінь окривавив ноги,
Хоч йдуть зі мною бур весняних втрати,
Хоч доганяють якісь тихи жалі —
І доки будеш ти мені сіяти,
Я піду далі ! . .

Ст. Чарнецький
("Сніп")

МОЯ МАТИ

Моя люба рідна мати,
Хоч би й в простій свиті, —
Вона мені є дорожча
Від усього в світі.

Чом бліденьки в неї личка,
Спрацьовані руки?
Бо для мене все терпіла
Всяк труди й муки.

Моя люба, добра мати,
Золоте серденько,
З нею мені і в бідоньці
Жити веселенько.

Як за мною рідна мати
Дивиться в віконце,
То так, гей би мене гріло
Тепле, ясне сонце.

Ю. Шкрумеляк

ВЕЛИЧАЄМ ТЕБЕ, МАМО!

Величаєм тебе, мамо,
В цю святочну днину, —
За твій труд і за старання
Пильні без упину.

Величаєм за ту працю,
Яку мама мала,
Нім дитинка від колиски
На ноженьки стала.

Величаєм за цей догляд
Пильний, невсипущий,
Щоб собі що не накоїв
Син непосидющий.

Величаєм за ті скорбні
Недоспані ночі,
Як недуга заглянула
Дитинятку в очі.

Величаєм за опіку
У життя заранні, —
І за те перед тобою
Клонимось в пошані.

Іванна Блажкевич
("Сніп")

ЛИСТ З ЧУЖОГО КРАЮ

Пишу тобі, мамо, лист з чужого краю;
У саді свіжо розцвіла калина, —
Я тихо плачу, як тебе згадаю,
Ти ж розумієш сльози свого сина.

Весна у нас. Сади вже зеленіють,
І жайворонки весело співають,
Виходять люди в поле й овес сіють,
А я листа писать тобі сідаю.

В кількох словах бажаю накреслити
Про те, що я живий ще і здоровий;
Тобі бажаю, мамо, сповістити
Про пережите на чужині горе.

Завжди важка була моя робота,
Бували дні — зовсім не мав я сили,
Шукав кропиви по-під чужим плотом
Й твої молитви тут мене кріпили.

Гриміли бомби, кулі пролітали,
У вічі часто я дивися смерті,
Й одна лиш думка в серці залишилась:
На чужині я не бажав умерти.

Бажав ще побачитись з тобою,
Все пережите тобі розказати,
Як Бог мене Своєю спас рукою . . .
Найкраще ж сина зрозуміє мати.

Минуло все — й одне бажання маю,
Щоб дня щасливого мені діджати,
Щоб я вернувся ще до свого краю,
А ти щоб вийшла сина зустрічати.

М. Подворняк
("Проміння")

ПЕРШИЙ ЗАРОБІТОК

— Іди, зароби собі сама! Я також хочу щось купити . . . Може й мамі.

Глянувши на личко сестрички, жаль зробилося Ларисі. Та все таки грошей не дасть Оксані. Годі! Зложила рівненько банкноти та взялась за книжку. За її прикладом і Оксана розгорнула лектуру. Та на кожній сторінці стояло "зароби собі". Прочитавши так дещо, Оксана стала одягатись. В її чорних очах була рішучість і постанова.

А що, може не знайде праці на кілька годин? От зараз таки піде. Хай Лариса не думає, що вона нездатна тому, що в юнацтво не перейшла. Ого, ще побачимо!

Заскрепіли сходи старечим голосом. Кризь відчинені двері влився гамір рухливої вулиці великого міста. Світла грали кольорами яскравих реклям, що переморгувались понад головами прохожих. Яка весела вулиця. Оксана любить цю широку рухливу ву-

лицю. Мов ріка гомінка пливе вона рухливими хвилями людей.

Перед добре знаною виставою пристала Оксана, оглядаючи її, чи не в сотий раз.

— Гей, мала! — і хтось плеснув її по плечах. — Ти куди йдеш?

— Працю шукаю, Сузі!

— Ти далі хочеш подарунків для своєї старої?

Сузі сміялась на ціле горло. Вони були подругами з однієї кляси, хоч не ровесниці. Оксана любила Сузі за її добру вдачу, але ж не можна казати на маму стара. Оксана того не терпіла. Тож і тепер, насупившись, вона не радо глянула на свою подругу. В неї були червоні грубі пончохи, синя яскрава куртка. Зовсім, як голубий бузьок або цирковець.

— Знаєш, Оксі, Міка працює в п'ятицентівці. Там, мабуть, ще є місце. Але ти краще купи собі спортовий виряд, а не мамі.

— Чи справді є праця?

Зраділа Оксана, та подруги вже не було. Між людьми вискакувала то тут, то там гострокінчата червона шапка. Я також куплю собі червоні пончохи й усе, але наперед мамі. Вона така сама лежить у шпиталі, та й ще на свої іменини там буде . . . Оксана відхнула, згадавши свою добру, любу маму.

Усі суботи Оксана працювала по кілька годин. Спершу страшно було від того великого шуму в крамниці. Та й ще боялась помішати картки. Перечислювала їх, відкладаючи по десять. Блискучі, склисті картинки, то звичайні гладкі, відкривали краєчок лісу, то горбок зі снігом, то квіток китицю. Часом усміхався Ісусик з картинки. Одну таку купила й повісила над своїм ліжком.

Приходила до дому втомлена, а коли лягала спати, то довго ще перед очима проходили картинки, одна по одній. А потім всі тиснулись до неї одна пе-

ред другу. Скінчився останній день праці. Поволі насувала на руку рукавицю.

Чому ж то не покликали її до каси? Хто заплатить? Та й чи заплатить? — такі думки хвилювали Оксану . . .

— Ви пильно працювали, маленька панночко, а ось це вам заробіток, — з усміхом говорив керівник склепу.

Біла коверта, мов голуб, лежала на її долоні. Чи сказала “дякую”, не знала, але, мабуть, так. Спішилась до дому. А тут усі прохожі усміхалися до неї. Ось ця гарна висока пані, а там маленька дівчина. Якоїсь бабусі вицвілі очі з-під рожевого капелюха так приязно глянули на неї. Люблю я зустрічні усміхи цих прохожих, незнаних людей. Це такий гарний милий подарунок, — думала Оксана. Та ніхто так не вмів усміхатись, як її мама. Що це вона скаже на перші зароблені гроші? Зараз, таки зараз піде купувати подарунок.

Оксана бачила вже навіть лице своєї мами й чула її голос: “Моя люба донечко!”

Ле. К.
 (“Ж. С”)

МАМИНА ЛЯЛЬКА

“Зробіть ляльку мені, мамо!” —

Благає Ганнуся, —

“А за те я завтра встану,

Як тільки проснуся!

Ляльку теж я буду класти,

Вкупі будем спати;

Все удвох: удвох гуляти,

І ранком вставати!”

Вертить мама з хустиночки

Ляльку та сміється,

А Ганнуся чіпляється,
На руки дереться.

От звертіла доні ляльку,
Пішла собі мати;
Іде згодом, — чує сміхи
Та гомін із хати.

Регочеться Ганнусенька: —
“Лялька не для тебе!”
А котеня вчепірилось
Та й тягне до себе.

Тягли, тягли . . . розтягли вже! . . .
Нема ляльки . . . Леле! . . .
А кіт лежить, вивернувся,
Та ніжками меле.

От так удвох вони грались,
А до їх в віконце
Зазирає та вітає
Веселе сонце.

Ухопила Ганнусеньку,
Пригортає мати,
Стала доню, пустушечку,
Любо цілувати!

Микола фон-Рендель
 (“Сніп”)

ДИТЯЧА ВДЯКА

Хто більше нас любить,
Ніжніше голубить,
Цілує злегенька,
Як не наша ненька —
Хто?

Хто стереже краще
Серденько дитяче
Від лиха-погуби,
Як матінка люба —
Хто?

Чиї вірні очі
Не сплять довгі ночі,
Чиї теплі руки
Не бояться муки
За нас?

Хто за нас у груди
Прийме болі-труди,
Хто серце віддав би,
За нас умирав би —
Хто?

Мамо люба, мати,
Дай своєму дитяті
До серця припасти,
Дяку тобі скласти
За все.

Роман Завадович

(“Сніп”)

МАТИ

Як сонце світле ходить по небі
і розсіває радість круг себе,
золотом-сяйвом світ заливає,
весну дає нам і квітом вбирає, —

так сонцем стала дитині мати.
Вміє любов'ю зачарувати.
Ласки у неї море бездонне,
ніжністю серденько б'є невгомне.

Очко в дитини лиш заболіло —
матерне серце з болу зомліло.
Бігла б, летіла б до світа краю,
цілющу воду принести з раю.

В матері вічна журба сердешна,
щоб її квітка була безпечна;
щоб виростала здорова, дужа,
не докучав їй голод, ні стужа.

Ой, ти дитинко, білочко з дуба!
Чим ти віддячишся матінці любій?
— Буду старатись доброю бути,
не завдавати болу, ні смуту.

К. З.
 (“Сніп”)

У МАМИН ДЕНЬ

Привіт тобі, кохана нене,
У цей великий день!
Прийми вінок бажань від мене
І китичку пісень.

Дарунків жодних я не маю,
Ні золотих оков,
Тому у ніг твоїх складаю
Свою ніжну любов.

Ти ангол мій, що життя плаєм
Веде мене у даль,
З тобою світ для мене раєм,
Без тебе — сум і жаль.

Ти вчиш мене, кохана мати,
Любити працю, труд,
Нечесним, підлим гордувати,
Кохати рідний люд.

Куди в змаганні зі судьбою
Не піду в чужий світ,
Твій заповіт святий за мною
Ходитиме у слід.

О, сили дай, кохана мати,
До боротьби зо злом!
Зроби, щоб з кволого пискляти
Я дужим став орлом.

Роман Завадович

(“Сніп”)

НАЙБІЛЬШЕ ІМ'Я

Найбільше ім'я,
Найщасливіша сім'я
Там, де мати в пошані і честі,
Там любов все горить,
Там Бог щастям дарить
Й помагає буденний хрест нести.

Увесь день це ім'я
Чує в хаті сім'я,
Зараз зранку й до пізньої ночі:
Мамо, їжу нам дай!
Нас молитви навчай!
У діток усміхаються очі.

Там пливають в щастю дні
В християнській сім'ї,
У батьків все любов, добра воля,
Там маленькі дітки,
Мов в садочку квітки
З кожним днем щасливіша їх доля.

Ім чужа люта злість,
Спокій Божий там гість;
Там все хочеться жити і жити,
Де матірне ім'я
У пошані щодня,
Можуть горе й нужду враз ділити.

Отож, діти, в цей день
Наш віночок пісень
Принесім всі для любої мами!
І просім, щоби Спас
Хоронив усіх нас,
Щоб нам бути живими квітками.

Гр. Домашовець

(“Проміння”)

ЧЕКАЄ МАТИ...

В погаслій печі ще спалахкує жар...
На вишитий хмелем рушник
Поставила мати кутю та узвар, —
Грушевий узвар запашний.

Завіщує двері смуглясте рядно,
У сінях замерзла вода;
Наскрізь обросло білим мохом вікно
Тремтить в ньому зірка бліда.

Вслухається мати, не їсть і не спить, —
У плач заметілі тужній;
Чи клямка не брязне, чи сніг не рипить,
Чи син не іде з чужини?

Невже ж на Свят-Вечір він знов не прийде?
Єдиний, улюблений син?
І тулить сорочку все до грудей,
Яку ще маленьким носив.

Відставила в мисці для сина куті,
А серце шепнуло: "Йди!" —
Пішла . . . Виглядає . . . Стоїть на путі,
А сніг замітає сліди . . .

Ганна Черінь
("Проміння")

МАТІРНІЙ ТОРОЧОК ВІД ФАРТУХА

"Слухай, мій сину, науки батька свого, і не відкидай матірнього заповіту" (Приповістей 1:8).

Для багатьох молодих людей цей день матері є сумним, бо з ними нема їхніх матерів. Деякі з них передчасно відійшли з цього світу до Господа й вони бажають вийти на зустріч своїм дітям, коли й для них прийде поклик перейти в небесні оселі. А всі ті, яких матері ще при житті й живуть із ними, повинні відчувати велике щастя та дякувати Господеві за них і за те, що вони зробили для вас. Діти повинні робити все так, начебто кожен день у році був для них святом матері, і щоб квіти цвіли на її дорозі.

Найкращий спосіб, щоб вшанувати маму, полягає в тому, щоб ваше життя, поведінка та праця були до вподоби вашій мамі, та щоб ви зростали на таких, якими ваша мама бажає бачити вас. Кожна чеснотлива мати вважає за своє найбільше щастя, коли її діти слухають її та йдуть по її стежках. Ми вже не раз чули про Мойсееву маму. Коли він був ще немовлятком, то вона виплела йому кошечку, осмоліла його смолою й положила в нього маленького Мойсея. Опісля пустила кошечку із дитиною на воду широкої річки Ніла, щоб таким чином спасти свого синочка від жорстоких єгипетських вояків. Коли б вона не сплела добре того кошечку та старанно не

осмоліла його, то вода дісталася б у кошечку і затопила б маленького Мойсея. Так пролять завжди правдиві християнські матері. Вони, пускаючи своїх дітей у світ, заделегіть сумлінно оплітають характер своїх дітей молитвами, вірою, зразковим християнським життям, Словом Божим і євангельськими чеснотами, щоб опісля бурхливій хвилі цього світу не дісталися до життя їхніх дітей і не затопили їх за браку доброго маминого кошечку, цебто християнського шляхетного характеру. Багато молоді гине на широкій дорозі цього світу через те тільки, що матері злегковажили своє велике завдання, належно не виховали своїх дітей, коли вони ще щоденно були з ними.

Мама — це королева своєї родини. Її рука не тільки колише колыску, але цілий світ. Авраам Лінкольн сказав був такі слова: "Всім, ким я є й далі надіюся бути, завдячую своїй матері". Так стверджують здебільшого всі геніяльні люди в цім світі.

В одному домі був маленький хлопчик. Він тільки-що вчився ходити. Синочок бавився в кухні біля матери, яка була зайнята своєю домашньою роботою. Хлопчик часто падав і плакав від болів. Тоді мама прив'язала його попід пахви до торочка від свого фартуха. Хлопчик держався того торочка, більше не падав і таким чином навчився ходити. Але це задовляло його на певний тільки час. Згодом, коли він підріс, він уже хотів позбутися торочка. Проте мама переконувала його, що він ще замалий, може впасти й вона непевна ще за його стопи. Так минав час. Одного разу цей хлопчик дивився крізь вікно. Побачивши широкий світ, він почав шарпати за той торочок так довго, аж він урвався. Тоді хлопчик побіг собі, сміючись із маминого торочка. Він говорив сам до себе: "Я думав, що той торочок кріпший, ніж він у дійсності був, а він зовсім слабенький . . .

І так той хлопчик, підперезаний торочком, побіг у світ. Необережно минав поля, яри, гори та скелі. Але на одній скелі посковзнувся й мав уже впасти в провалля, але, на щастя, зачепився тим торочком за корча й таким чином спасся. Тоді він сказав: “Я й не знав, що той мамин торочок такий міцний і врятує мене від загину”.

Цей торочок зображає нам материнську любов, віру, молитву та шляхетність, що ними вона впливає на характер своїх дітей. І коли опісля в житті дитина посковзнеться, то той “торочок” маминої віри, молитви й надії на Бога захистить ту дитину від руїни.

Хлопці й дівчата! Не соромтесь маминого “торочка”. Він стане вам у пригоді на вашій життєвій дорозі. Не звертайте уваги на тих, що будуть глузувати з вас і будуть насміхатися з вас, говорячи, що ви тримаєтеся маминого “торочка” або фартуха. Знайте, що мамин “торочок” міцний і він зможе вдержати вас у час життєвої бурі. Йдіть слідами вашої мами, пам’ятайте її добрі поради для вас й не забувайте її науки, а тоді ви ніколи не будете жалувати. Ви зазнаєте щастя в цьому туземнім житті, а також осягнете життя вічне через віру в сильного й могутнього Ісуса Христа.

(“Х. В.”)

МАТЕРИНСЬКА ЛЮБОВ

Спустилася тиха вечірня година;
У млі потопає зелена долина, —
Усе засипає . . . Дитино, засни,
Маленька дитино!

Ось швидко біжить до малої хатинки
Блідий місяць й промінь свій кине,

І буде шептати тобі тихі сни . . .
Маленька дитино!

Засни ж ти на крилах безвинної мрії,
Про тихий куточок і ніжні лілії,
Про рай, що співають в гаю солов’ї,
Маленька дитино!

Ледь чутно співатиму я колисанку
Тобі, мое щастя, рожеві, як ранки,
Аж очка ти стулиш під співи мої,
Маленька дитино!

Коли ж у серденько вкрадуться примари,
А чоло невиннеє думка захмарить, —
Згадай, над тобою вселюблячий Бог,
Маленька дитино!

Він висушить сльози любов’ю Своєю
І серденько з туги увільнить рукою . . .
Він хоче, щоб діти не знали тривоги,
Маленька дитино!

Вже небо засіялось густо зірками;
Ось бачиш, одна ясно сяє над нами
І шепче для тебе рожевіє сни, —
Тихенько засни!

І. Гарасевич
 (“Х. В.”)

ДУМКИ МОЇ ДО ТЕБЕ ЛИНУТЬ

Мамо, випадок мене далеко кинув,
І між нами муром жах війни, —
Та думки мої до тебе линуть
Із далекої чужої сторони.

Тільки в мріях маю щастя й змогу
Бачити кожний образ твій,

Твої скорбні очі і тривогу
У всій постаті твоїй сумній.

Ти сумуєш, що втратила сина, —
А у тебе він тільки один . . .
Мамо рідна! Ненечко єдина!
Я живий ще, твій далекий син . . .

Ну, а ти, — чи ще жива, здорова?
Як би ж вістку дати ти могла!
Я до тебе злинути готовий,
Коли б в мене змога ця була . . .

До побачення, моя кохана нене!
Чи ці слова дійдуть, не знаю я;
Чи почуєш ти ще щось про мене,
Незабутня ненечко моя! . .

Ю. Чапля
("Х. В.")

СИРОТА

В краю далекім за океаном,
У вільнім краю Америки,
Там жила мама одна з дитятком,
Весело дні їх проминали.

Часто мама донечці маленькій
Співала про край в небесах,
Там радість буде безконечна,
Де нема горя, ніхто не буває в нуждах.

Туди Спаситель всіх закликає,
Хто увійти туди бажає,
Місця для всіх там вистачає,
Кожна людина вільний вступ має.

Ось випадково заслабла мама,
І раптово у вічність відійшла,

Дочка маленька осиротіла,
Зісталась у світі вона одна.

Ой, мамо, мамо, — вона ридала, —
Чому залишила сирітку, мене?
Ти ж любила, доглядала й огрівала,
Хто ж тепер у світі мамою буде?

Аж прийшло її на думку —
До мами піду на небеса . . .
Як подумала, так зробила, —
Залишу світ цей, піду туди.

Вона всі речі позбирала,
І на станцію пішла,
Та й у поїзд хоч який зайшла;
Ніхто не питає: куди дорога твоя?

Аж тут кондуктор білети збирає,
Він всіх про щось питає;
Як підійшов до сирітки малої,
Про її білет він запитав.

— Куди ти їдеш? — все її питає —
Де білет твій, покажи ти!
До дівчинки він настирливо пристав,
Де рідний дім твій, де твоя мати?

— Нема вже рідного нічого на землі,
Я їду до мами моєї на небеса,
Бо моя мама пішла туди,
Там вже вкоротці буду й я.

— Скажи ж мені, сирітко маленька,
Де ти про це все знала,
Що в небесах там є мама рідненька,
Та що там ти будеш маму оглядала?

— Мені мама моя про це оповідала,
Коли ще зі мною тут була,

Вона все співала, що є дорога на небеса,
Заїхати можна безплатно туди.

Потім сказала: Тепер іди туди,
Моя мала дороженька, на небеса,
І як полюбить хто Ісуса,
Візьме Він їх всіх туди.

Переклав В. Кузів

НА ДЕНЬ МАТЕРІ

Маленькі Василь і Оксана дуже були схвильовані. Тато їм сказав, що завтра “День Матері”, цебто свято їхньої мами та всіх мамів на світі. В цей день усі діти мусять бути чемними й лагідними, не сміють робити ніяких збитків і прикростей своїй мамі й нічим не гнівити її. Мама весь час працює та дбає про те, щоб усім було добре. А в цей день діти мусять подбати за свою маму та з свого боку все зробити, щоб і їй було добре й приємно.

Діти дивились і уважно слухали. Тато так багато їм сказав. Але вони не зрозуміли всього. День уродин був для них ясний. Того дня вони діставали дарунки, а крім цього мали торт чи “кейк”, як його тут називають, зі свічечками. Василькові поставили цього року аж вісім свічечок, а Оксанці — п'ять. Кожне з них завжди з нетерпінням очікує цього дня.

Але “Свято Матері” — це щось зовсім інше. Тато ще казав, що, крім доброї поведінки, вони мають щось подарувати своїй мамі, щось гарне, що дійсно могло б справити їй приємність. Тато додав, що принесе квіток і цукерків, аби діти мали чим привітати свою маму.

Коли тато вийшов, діти почали розмовляти між собою.

— Якщо це мамине свято — почав говорити Василь, — то треба, щоб мама в цей день нічого не робила. Нехай вона відпочиває, а ми самі за неї все зробимо. Я приберу нашу кімнату, поскладаю гарненько книжки, застелю ліжко, зроблю порядок. А ти, Оксано, допомагай мені. Ми разом ще помиемо начиння, щоб мама не мусіла цього робити.

— Мама не дозволяє нам мити, — сказала Оксана. — Ми можемо розілляти воду або щось розбити.

— Ну, знаєш, що тоді ти можеш зробити, Оксано? Накрий стіл і постав усе до сніданку.

— Добре, це я можу зробити, це все я вмю робити, — відповіла Оксана.

Вони ще довго розмовляли. Але прийшла мама та сказала:

— Оксано, вже восьма година. Ти мусиш іти спати.

Оксана почистила зуби, обмила руки й обличчя, сказала всім “добраніч!” та стала на коліна на своєму ліжечку й, склавши ручки, почала молитись:

“Бозю, дай здоров'я татові, мамі, бабусі, Василькові і мені маленькій. Дай, Боже, щоб наша Україна була вільною!”

Цих останніх слів молитви Оксана ще добре не розуміла. Але бабуся сказала їй, що вона має молитися за рідний край Україну, і вона щодня робила так. Коли вона тільки покладе свою голівку з двома кісками на подушку, то відразу засипала. Так і тепер вона незабаром заплющила свої очі й солодко заснула.

Василь сидів і думав, щоб він міг сам подарувати мамі; не те, що принесе тато, а йому хотілося дати мамі свій власний дарунок . . . Він узяв великий аркуш паперу, нарисовав на ньому велике серце й помалював його червоною фарбою. Колись він бачив у крамниці картки з намальованими червоними серцями, а

тому сам забажав наслідувати їх у цьому. Але це йому здавалось надто маленьким дарунком.

Настав пізній вечір і він мусів лягати спати, проте ніяк не міг заснути. Василько любив свою маму й силкувався щонайкраще подарувати для неї, але нічого відповідного не міг придумати . . .

На другий день рано-вранці пробудився й подумав собі, як то добре, що йому не треба сьогодні йти до школи. Є нагода довше полежати та докладніше про все подумати. Та дарма. Він нічого не міг придумати. Йому ставало сумно.

Раптом його личко роз'яснілось і він голосно сказав:

— Надумав!

Оксана пробудилась і запитала його:

— Що саме?

Діти повставали та вбралися в святочну одягу, бо сьогодні "Свято Матері". Тато підійшов до дітей, дав Оксані цукерки та квіти й хотів щось дати Василеві, але він відповів татові:

— Ні, дякую, татусю. Я сам маю дарунок для мамці. Тільки ніхто не сміє дивитись . . .

І Василь довго щось крутив, завертав у папір та зв'язував лентою в своєму куточку. Оксана дуже просила його, щоб він виявив їй цю таємницю, запевнюючи його, що нікому про це не скаже. Проте Василь був твердий у своїй постанові й тільки коротко сказав їй:

— Скоро побачиш!

І ось мама, вбрана також у святочну наші, сіла на кріслі. Всі по черзі підходили до неї й вітали її з нагоди "Свята Матері". Останній підійшов Василько. Він тримав велике червоне серце й маленький пакунок. Хлопець подав мамі свій дарунок і засоромився, бо всі приглядалися до нього й нетерпеливо очікували

зобачити його несподіванку. Пакуночок був досить важкий і мама запитала:

— Що це?

Мама розпакувала дарунка й, на велике здивування всіх присутніх, із пакуночка посипались на коліна мамі малі гроші.

— Це з моєї скарбнички-свинки мої ощадності. Тобі, мамцю, я хотів подарувати все, що я мав . . .

І при цих словах в очах Василька заперлилися слези . . .

— Ти ж, мій любий Васильку, — сказала мама, ніжно обнявши й поцілувавши його, — а ти ж хотів купити собі ровера, гелікоптера й пароплава . . .

Катерина Антонович
("Ж. С.")

УКРАЇНСЬКІ ЖІНЦІ

В заранні днів твоїх тебе, найвродливішу бранку, Аварський, половецький і татарський кінь Волік в ярмо, яке ти кляла до життя останку І чахла в клітці золотій — не ти, лиш твоя тінь.

Від сорому безсило не раз чоло палало На базарах Малої Азії та Царгороду, Коли наїзники за дзвінке золото міняли Твою, рабине, молодість і пишну вроду.

А все ж, як запалали маками пахучії дні волі, І край твій велитнем повстав із Диких Піль, Згоріла без сліду твоя атавістична кволість І стала ти сильна, мов смерть, тверда, мов біль.

Безсмертна кров героїв крізь твої жили сплила У жили немовлят, майбутніх лицарів, Бо ти саме Життя. Бо ти одна Краса і Сила, Палкий вогонь, що з іскри розгорів.

В беззоряну, тривожну ніч стоїш ти на сторожі, (. . . Збиваються зо сил найдужчі стійкові).

Гартованого духа — ні жах убить не може,
І лунко голос твій зове: Нехай встають живі!

— — — — —

Усю тебе порве непереможний гучний похід,
Що ним кінчається усе доба лірична . . .
. . . Ти ж з мороку ночей — ввійдеш в роз'яснені епохи
Вічножіноча й вічногероїчна.

Ірина Гладка
("Сніп")

УКРАЇНСЬКІЙ ЖІНЦІ

Ми знаємо жінку, що матір'ю зветься,
Що почесне місце займа між людей,
Так боляче серце ніче не б'ється,
Як матері серце за рідних дітей.

Ми знаємо жінку, як промінь яскраву,
Принадну, чарівну, чутливу, ясну,
Ту жінку надхненну і ніжно-ласкаву,
Яку ми кохаєм, як сонце, весну.

І першу, і другу ми раді вітати,
Але найдорожча нам жінка-борець,
Для неї пісні я хотів би співати,
Для неї плету я лавровий вінець.

Вона не зідхання несе на Україну,
А кидає працю у вирій змагань,
Готова, як мати за рідну дитину,
За край свій віддати життя без вагань.

Для неї дорожча її Батьківщина,
Ніж радість кохання, ніж сльози дітей,
Прийми ж привітання від брата, від сина,
Українська жінко, у свій ювілей . . .

Дмитро Геродот
("Сніп")

МАТЕРІ

Як би тяжко мені не жилося,
Як би доля не гнула мене,
Але серце моє стрепенеться,
Як згадаю я, мамо, тебе.

Стрепенеться і тяжко заб'ється,
Як згадаю всі муки твої,
І гіркії ті дрібні сльози,
Що лилися і вдень, і вночі.

Але ті твої сльози святії
Я тоді не могла зрозуміть,
Я не знала, чого вони ллються
І чого твое серце болить.

Пам'ятаю, не раз опівночі
Я прокинувся, — лампадка горить,
Перед образом тихо схилившись,
На колінах матуся стоїть.

І гарячі, дрібні сльози
По обличчі твому біжать,
Ти ж не чуєш, — заплакані очі
Твої вірою в Бога горять.

Пам'ятаю я, серце дитяче
В мене в грудях так тяжко замре,
Хочу крикнути: "мамо, чого ти?"
Але крик той у серці замре.

І тихенько я плачу з тобою,
І молюся тихенько в душі:
Боже, мамі моїй нещасливій
Тихий сон супокійний пошли!

Людмила Волошка

("Сніп")

ДОНЯ ДО МАТЕРІ

Моя нене найдорожча
І найліпша в світі,
Прийми нині в своє свято
Від доні ці цвіти.

Кожна цвітка тобі скаже,
Як тебе кохаю,
Кожна шепче, чого щиро
Я тобі бажаю.

Ця фіялка тобі скаже,
Що мое серденько
Б'ється щиро і з любов'ю
Все за тебе, ненько.

А цей ряст тобі розкаже,
Що моя істота
Все про тебе лиш думає,
Моя мамцю злота.

А та рута заговорить
В день свята твого,
Що я тобі зичу щастя
Із серця цілого.

Данило Восьмиліток
("Сніп")

БЕЗМІРНО ЩАСЛИВАЯ МАТИ

Безмірно щасливая мати
Під ручки дитятко взяла
І водить його скрізь по хаті —
Від столу і знов до стола.

Спіткнеться слабенька істота,
А в неї і серце завмре,

Й стає ще пильніша робота,
Ще більше уваги бере . . .

Одного щасливая мати
Бажає в важливу ту мить
Своїому малому дитяті —
Щоб твердо навчилось ходити! . . .

Але от поволі минають
Турботні дитячі літа,
Безсилі істоти зростають —
З дитятка юнак вироста.

І дивнее диво твориться:
Забравши за руки батьків,
Веде вже їх він, де іскриться
Святий ідеал юнаків! . . .

Гр. Квасницький
("Сніп")

О, МАМОЧКО!

О, мамочко!
Любити так, як любиш ти,
Ніхто не вміє на землі.
Тому ми всі — дітей гурток —
Сплітаємо тобі вінок
З найкращих квітів на весні,
Тому — при гомоні пісень —
Святкуємо твій, мамо, день!

О, мамочко!
Травневий блиск, травневий чар,
І квіти з рідних піль і лук
Приносимо тобі, як дар,
Ми хилимось до твоїх рук,
Ти сонечком для наших віч
Ввесь довгий рік — і в день, і в ніч —

Тому в неділю цю святу
Тобі приносим яр-красу, —
При звуках дзвонів і пісень
Святкуємо твій, мамо, день!

О, мамочко!
В любови і подяки день,
При звуках радісних пісень
Прийми від нас, дітей, привіт!
Ми просим з глибин сердець,
Щоб добрий Бог — щоб Бог Отець
Тобі багато щастя дав,
Щоби тебе нам зберігав
Сто літ! Сто літ!

Уляна Кравченко
("Сніп")

БЛАГОСЛОВЕННИЙ ДІМ

Чи є щось краще в світі,
Як Бог дає весну,
Як сонце з неба світить
І будить все зо сну?

Пташки співають вранці
Й рясніючі квітки!
Весна зробила шанці
Зими . . . Ось фіялки

По лютій завірюсі
Воскресли із землі;
Ось так дітки матусі —
І старші, і малі.

Є радістю й весною
Батькам рідненьким всім,
Тоді само собою
Благословенний дім.

Там Сам Господь вітає:
Де люба доня й син,
Про матір пам'ятають,
Йї любов і чин!

Гр. Д.
("Х. В.")

ЩАСТЯ МАТЕРІ

Дитинятко щось шепоче,
Щось лепече — наче: ма-ма . . .
В тайні щось сказати хоче,
Засміється . . . гляне в очі
І лепече і шепоче:
Ма-ма-ма —
Ма-ма-ма . . .
— Смійся, смій,
Світе мій!

— Та кажи, кажи вже прямо,
Голосно скажи раз: Ма-мо!
Це ж не тайна і не гріх,
Втіха більша за всіх втіх
І на щастя, на велике,
Затісні, серденько, груди . . .
Хай же знають світ і люди:
— Мама! Ма-ма я твоя!

Ти ж дитинонька моя!
Ти мое найбільше щастя,
Що здобути тут лиш дається,
Одиноке щастя — рай!
Ти життя найкращий цвіт . . .
Не скривай же, не скривай,
Ну, скажи, скажи при всіх,
Хай про це ввесь знає світ:

— Ма-ма! Ма-ма я твоя!
Ти і ціль, і скарб ввесь мій,
Сонечко — моє дитя!

— — — — —

А дитинонька сміється,
Допитливо гляне в очі
І лепече, і шепоче:
Ма-ма-ма —
Ма-ма-ма . . .

Уляна Кравченко
("Сніп")

У МАМИН ДЕНЬ

Сьогодні, нене, світлий день
Твого величного свята —
Сьогодні перлами пісень
Заблисне серденько дитяти!

Заблисне серденько дітей
Бажанням щастя і обнови
За труди всі, за труд гіркий,
За стільки щирої любови.

І що ж тобі в цей день дамо
На доказ щедрої відплати?
Та чим тебе звеселимо
За ласки всі, кохана мати?

Брилянтів, перлів в нас нема,
Ні прецінного чар-каміння —
Тому прийми від нас в цей день
Любов сердець, дітей моління.

Ти нас крізь пропасті життя
Ведеш на праведні дороги,

Щоб не блукали без пуття,
Щоб ми не вмерли від знемоги.

І дальше всіх нас ти веди
В життя невідомі тенети!
Не знай ні горя, ні біди —
Кохана, найлюбіша мати!

Т. К.
("Сніп")

МОЯ МАТИ

Як мило та пташка
У гаю співає,
Як любо та струна
На скрипочці грає —
Та краще матуся
Моя промовляє!

Як ясно та зірка
На небі палає,
Як щиро те сонце
Ввесь світ огріває, —
Та ще краще личко
Матусі сіяє!

Бо пташка співає
І вмить перестане, —
Бо зірка палає
І в морі десь кане, —
За гори заходить
І сонце весняне, —

А личенько мами
І днями, й ночами
Пестить нас і гріє,
Аж серце радіє.

Ю. Ігорків
("Сніп")

СВЯТО МАТЕРІ

Шелести нам, барвіночку і зелена руто,
Розцвітайся, гарна роже, розцвітайся сuto!

Піднімайся, калинонько, кучерявся, м'ято,
Треба нам сьогодні квіття на велике свято!

Приберися, наша ниво, у роси намисто,
Приберися в мак червоний, грай нам колосисто . . .

Хай щебечуть пташенята, Божий світ радіє,
Гляньте раз і ви безжурно, мамо, наша мріє . . .

Мамо, зоре наша ясна, нині ваше свято!
Рік цілий у вас, матусю, праці так багато . . .

Чи на світі жар серпневий, чи завія грудня,
Вам лишається, матусю, весь важкий труд будня . . .

Безконечно . . . труд . . . робота . . . в хаті і у полі:
Зморщини кладуть на чолі . . . на руках мозолі . . .

Вічно ви про нас в турботі . . . В білий день і в ночі
Бережуть нас від пригоди материнські очі . . .

Ой, не все сказати вміє дитиняча мова,
Мамо! Мамо, в рідній хаті — всьому ви основа!

З вашим святом вас вітаєм промінем надії
На щасливі, кращі літа, мамо, наша мріє . . .

Радуйтеся, мамо рідні, гляньте раз свободні:
Біля вас, мов ластів'ята — в'ються дитинята . . .

Вам ті діти раді б дати щонайкраще в світі,
О, прийміть і квіти ярі . . . і серця у дарі . . .

Уляна Кравченко

(“Сніп”)

ОДА ДО МАТЕРІ

Моя люба мати,
Калиновий цвіт,
В тобі, рідна мати,
Весь мій любий світ.

В тобі моє щастя,
В тобі моя ціль,
Моїм твоє горе,
Моїм є твій біль.

Твоя втіха й радість
Радую й мене,
А твій жаль займає
Й серденько моє.

Бо ж я, моя мамо,
Твоя кість і кров;
Ти мене родила,
Ти є мій покров!

Ти мій скарб найбільший,
Ти мій цвіт живий,
Ти моя перлина,
Жемчуг дорогий.

Ти мене хорониш
Від лихих тривог,
Хай благословить тя
З неба Господь Бог!

Ю. Ігорків
(“Сніп”)

МАТИ

Скажи, матусенько, мені,
За що мене так кохаєш?
Ти бережеш мене у сні
І в день мене все доглядаєш?

І відповіла мати доні:
— Люблю тебе, бо чемна ти.
Бо слухаєш мене ти завжди
І любиш радо в школу йти.

Люблю тому, що ти весела,
Мов ластів'ятко чарівне,
Але скажи мені, маленька, —
Чому так любиш ти мене?

І відповіла доня неньці:
— За твою працю люблю я,
За те, що ти так дуже дбаєш,
Щоб жила в щастю завжди я.

Таж ти не раз не спиш у нічку,
Як захворію я коли,
Не раз твої молитви щиро
За мене в небо поплили.

За все тебе я люблю, нене,
Люблю матусю я свою.
Я і сказати не умію,
Як я тебе люблю, люблю! . . .

Ол. Бабій
("Сніп")

МОЇЙ МАМІ

Чи встрінемось?

Як прийду я в дім вічний,
До неба світлих брам;
Як між святими стану,
Чи встріну я маму там?

Так, я певно її побачу,
В тих світлих небесах,
Мою любиму маму —
В надії Спасителя словах.

Хоч її личко любе
Змінилось від журби;
Її постать зігнулась
Від життя боротьби.

Та я її там пізнаю —
Вона може вже там,
Й на мене ожидає
Коло небесних брам.

В моїй я часто уяві
Бачу, як мама моя
На колінах з сльозами
Благала за мене Отця:

**
*

“Даруй мені, о Боже,
В Твоє Царство прийти,
І дай, щоб синів моїх
Могла я там знайти.

О Боже, навчай їх у вірі,
В святості все жити,
Вони далеко від мене,
Не можу їм більш говорити.

Один десь за морями,
Других два на війні,
Я лиш сама скитаюсь
В цім світі у нужді.

Та я вірю, о Боже,
Що прийде той час,
І ми у Царстві Твоїм
Всі встрінімось враз”.

**
*

В мами личко ясніло,
Мов маяк в темноті,
Як вона з вірою в Бога
Йшла в тім земнім житті.

Тужу за тобою, о мамо!
І як би я бажав,
Щоб ще раз на землі цій
Тебе я привітав.

Коли така воля, Боже, Твоя,
Відмовлена стріча на землі,
Я вірю сильно, мамо,
Що наша стріча буде на небі.

Ми всі разом туди прийдем;
Розлуки більш не буде там,
Все горе земне забудем,
Всьому надія Христос Сам.

І. Думич
("Х. В.")

МАТЕРИНСЬКА ЛЮБОВ

Яке то сонце ясне
І як горить вогнями!
А все ж прийде хвилина,
Що згасне за горами.

І тільки знову ранком
Зачне нас ogrівати,
Та як кінчиться днина,
Зачне воно згасати.

Лише любов матірня
Палає без упину,
Ніколи не згасає,
Не меркне й на хвилину.

Не зморозиться в горах,
Не згасне в морській хвилі,
Горить і світить навіть,
Як матінка в могилі.

Я. Неруда
("Сніп")

МАТИ

На краю села, між старшими вишнями,
Обдерта хатина стоїть без дверей,
Кругом видні злидні: ні плота, ні брами,
Шумить дуб високий, похилий, старий.

Вдови Василюхи була ця хатина,
Вона десь до тітки пішла у село,
А вдома сидів лиш Івась-сиротина
Й очікував мами . . . Вже пізно було.

Дивився в віконце на поле широке,
Замурзане личко втирав рукавом,
Вже зорі блимали високо, високо,
І десь соловейко співав за садком.

Івась був голодний, гірка його доля,
Вганяється мати усюди сама,
Остання ще вчора була бараболя,
А хліба давно, від Різдва, вже нема.

Подумав хлопчина: "Пора б уже спати!
Коли ж мама прийде і щось принесе,
Вона сина любить, не треба й казати,
Й нічого не з'їсть, а йому дасть усе".

Сидів під стіною й солодко здримався,
Як скригнули двері і мати ввійшла,
Івась, як не спав, вмить на ноги зірвався:
"Чи хліба принесла? Де, — в тітки була?"

Засмучені очі вдови заблищали,
Солону сльозу проковтнула сумна,
А потім із сином собі посідали
І хліба дістала з запаски вона.

“На завтра вже маю роботу, синочку,
Уранці білити до школи піду,
Зароблю на хліб й може куплю сорочку,
Щоб Бог дав здоров'я, поборем біду.

Ти вже не голодний, іти можеш спати,
Дивись, як високо зійшла вже зоря,
Я мушу сорочку собі полатати . . .
Иди, мій Івасю, вже пізня пора!”

Івась на постелі в клубочок зігнувся,
Відчув своє горе і важко зідхнув,
В подерту лахману якусь огорнувся,
Було йому добре, за голод забув.

Вдова ще сиділа й сорочку латала
Червоний огонь каганця чуть блимав,
Десяту вже латку до латки чіпляла,
В садочку усе соловейко співав.

Як щось спогадала, то плакали очі,
Коли був Василь, було краще їм жить,
А так то провадить безсоннії ночі,
Голодна, обдерта, без хліба сидить.

А сина пильнує, вона ж мати-ненька,
Що має, то все для Івася віддасть,
Бо син ще не виріс, такий ще маленький,
Й як виросте, мамі пропасти не дасть.

Вганяла мати і втратила силу,
Змінилось обличчя і волос збілів,
Весело в житті ані дня не прожила,
Не знала щасливих і радісних днів.

Минулого року весь час хворувала,
Снувались тривожні думки в голові,
Не жити, а смерти скоріше бажала,
Щоб вже відпочити нещасній вдові.

Івась вже великий, по ночах блукає,
Забувся, що мати за піччю лежить,
Що тільки заробить, усе пропиває,
Приходить над ранком й до вечора спить.

“На тебе я, мамо, не буду робити,
І в хаті моїй для старих не приют,
Розжилася . . . Нащо старим таким жити?
Тодішні, як ти, вже давно не живуть!”

Взяла Василиха на плечі торбину,
А ноги з безсилля тремтіли її,
Шнурком підв'язала стару симражину
І хліба просити пішла по селі.

Тепер їй немає де смерти дожити,
І мусить шкандибати й хліба просить,
По дворах собаки чужії дрочити,
Нема де на старість головку схилить!

Господь каже нам, щоб батьків шанувати.
О, брате, послухай святих Його слів!
Згадай, як плекала тебе твоя мати,
Й повинен і ти матір свою поважати.
Але скільки таких, як Івась, є синів.

М. Подворняк
("Єв. Хр.")

МАТИ

Ти всіх нас виносила в лоні,
В цей світ нас ти ввела,
Ти в риси сина або доні
Вдивлялась і цвіла.

Твої нас груди годували,
Хвороба нас трясла, —
А твої очі сну не знали,
Життя ти стерегла.

І літер ми ще не вивчали,
А “Отче наш” Христа
Вже за тобою промовляли
Несмілії уста.

Ти про Марію нам читала,
Водила нас у храм,
Уперше букви показала
Слабеньким школярам.

Життя нас потім одірвало
Від матері колін;
Ти довго тихо сумувала
Між опустілих стін.

Давно крокуєм ми світами,
І стукають ціпки,
І чує мати за морями
Той стукіт і кроки.

Хоч може тілом у могилу
Вона лягла і спить,
Духовний зір дитину милу
Все бачить кожну мить.

О, Боже! Дай нам більше сили
Шлях чесно перейти!
Земляче-брате, матір милу
Стидом не засмути!

Співайте ж неньці вшанування,
І серце, і уста!
За дар життя, за піклування,
За слово про Христа.

Весна! Проміння і квітками
Дніпровий луг горить.
Мені трояндами-зорями
Любов твоя пащить.

Олександр Зорге
("Х. В.")

ТАТО І МАМА

Як мені вас не любити,
Тату рідний, нене?
Таж ви мене згодували,
Дбаєте про мене.

Таж ви мене згодували
Власними руками;
Ой нема то ніде в світі,
Як в тата і мами.

Тато розуму навчає,
Мама приголубить,
Ніхто мене так на світі,
Як вони, не любить.

(Співаник “Жайворонок”)

КОГО Й ЩО Я ЛЮБЛЮ

Люблю я маму, люблю отця,
Люблю ту хатку, де я росла;
Люблю ту церкву, де я молюсь;
Люблю ту школу, де я учусь.

Люблю ту річку, що в даль пливе;
Нивку, що хлібом кормить мене;
Студню, що з неї воду несучи;
Груник¹, де білі вівці пасу.

¹ Груник — горбок.

Бо ті груночки, ниви, ліси
Милі для мене, повні краси;
Бо що тут виджу, що люблю я,
Це моя красна, рідна земля.

(Співаник “Жайворонок”)

МАТИ Й ДІТИ

Хто вас, діти, щиро любить,
Хто ласкаво вас голубить,
Не стуля в ночі очей,
Дбає все про вас, дітей?
— Мама дорогенька!

Хто колиску вам гойдає,
Хто вам пісеньку співає,
Хто вам казочку розкаже,
Забавками хто розваже?
— Мама золотенька!

Як ви, дітоньки, ліниві,
Неслухняні, пустотливі,
Як буває іноді,
Хто ж то сльози лле тоді?
— Все вона, рідненька!

М. Ваврисевич
 (“Сніп”)

МАТІРНЯ МОВА

Учителька в рідній школі
Школярів питає:
— Що то є матірна мова?
Хто з вас, діти, знає?

Ромко з тих був, що все люблять
Руки підносити,

Тож і цей раз підняв руку
І став говорити:

— У нас є мала сестричка,
Зоветься Ганнуся;
Мама все до неї кажуть:
“Пийцяй монцьо, Нуся . . .

Їцяй булю, кику, папцю, —
Не плач, бо з’їсть вова!”
Оце, пані учителько,
Є матірна мова!

Михайло Кумка
 (“Сніп”)

НАША МАТИ

Наша мати, наша красна,
Мов та зірка в небі ясна.
Зірка світить всьому світу, —
Мати любить свої діти.

Наша мати, наша мила,
Де береться в неї сила,
Щоб про діти свої дбати,
І пестити й годувати?

Боже Отче, що над нами,
Зішли щастя Ти для мами,
Зволь нам добру долю дати,
Щоб щаслива була мати!

НАША МАТИ

Мати наша, мати,
Як голубка сиза,
Любови крильцями
Усіх нас прикрила.

Мати наша, мати,
Як сонечко ясне,
Цілий день нам світить
І в нічку не гасне.

Мати наша, мати,
Як ангол із неба,
Вдень і вночі знає,
Чого дітям треба.

БАЖАННЯ МАТЕРІ

Діти мої, любі квіти,
Я вас так кохаю, що Господа
Кожен день за вас благаю:
Щоб котре з вас необачно,
Не попало в сильце вороже,
Щоб не зрадило б Тебе, мій Боже!
Аж думати так страшно . . .

Лиш доти хочу в світі жити,
Лиш того я бажаю, —
Щоб в серця дітям своїм влити
Любов Божу, що без краю.

Більш нічого я не хочу,
Ні щастя, ні спокою, —
Терновим шляхом поволочу
Материнську свою долю . . .

(“Х. В.”)

МАМО, МАМО!

Мамо, мамо, вколо тебе,
Діточки, неначе рій,
Кожне говорить по-своmu,
Ти, мамо, все розумій.

Мамо, гаму, папи, м'яса,
Мамо, моня принеси,

Мамо, взуй в чобці Ромця,
Мамо, гайту понеси.

Мий, мий руці; чесь, чесь косі;
О, ти, мамо, все роби!
Мамо, мамо, буба, пальо, —
Мамо, бубу завени!

Мамо, буці, мамо, паці;
Мамо, льолю чисту дай;
Мамо, люлю, мамо, гойда;
Мамо, пісню заспівай!

Ой, спить, діти, мої квіти,
Я все з вами, вдень, і вночі,
Мов той ангол хоронитель,
Все вас буду стерегти.

(“Х. В.”)

ПРИВІТ НАШІЙ МАМІ

Серце нам живіше б'ється,
Очі криються сльозою . . .
Мамо! Це ж бо з привітанням
Стали ми перед тобою.

О, прийми від нас ті цвіти,
Це ж твоє сьогодні свято!
Цвіти скроплені росою
Скажуть теж тобі багато.

Цвіти краще все розкажуть,
Як дитяча наша мова,
В надмірі любови . . . щастя
Не найдемо перли-слова . . .

Щастям нашим будь щаслива,
Бережи, навчай нас жити,

Щоб могли ми, щоб уміли
Скрізь народів служити.

Ти ж провідниця! Веди нас,
Щоб минали тьму лукаву,
Щоб змагали ми до сонця,
Любій Вітчині на славу!

Уляна Кравченко
("Сніп")

СИРИТСЬКИЙ ДЕНЬ МАТЕРІ

Гарний весняний вечір,
Вітрець легенький шумить,
Сонце на заході ховається,
Шляхом дівча біжить.

Бліде личко, в очах сльози,
Коси вітрець розвива,
Не всміхається, заплакана, —
Таж це бідна сирота.

В'язаночку живих цвітів
У руках несе,
Своїй мамі на могилі
Вона покладе.

Положила живі цвіти,
Пахучі рожі,
Це для тебе на це свято
Ці квіточки гожі.

Огорнув сум бліде личко
На вид чорної могили,
Що гвоздики і барвінок
Своїм цвітом устелили.

А в могилі рідна мати
Вічним сном заснула,

Вмилась сирота сльозами
І могилу пригорнула.

Мамо, моя мамо,
Чи чуєш, що я прийшла,
Я не так, як другі діти,
Я нещасна сирота.

Другі діти вшанували
День матері нині,
А ти, моя рідна нене,
Лежиш у могилі.

Вставай, мамо моя, усміхнися,
До серця мене пригорни,
Умий личко, зчеши косу,
І рукою сльози втри.

Я забуду за все горе,
Я щасливою буду,
Усміхнеться моє личко,
Серце стане без жалю.

Ні, не чує, — всюди мертво,
І глибока тишина,
Вітрець шелестить листками,
На них скаче пташина.

Білі рожі на могилі,
Наче усміхались,
Із барвінком — вечірньою
Росою вмивались.

Рано сонце засвітило,
Сирота не чула,
Між барвінком на могилі
Вічним сном заснула.

("Х. В.")

УСМІХНИСЯ, МАМО!

О, мамо, мамо! Якби це можливо
Сльози зібрати тобі, що щоднини
Ти за своїми пролляла синами, —
Виповнив би море глибоке ними.

Рідні сини по широкім десь світі,
Мамині думки далеко плывуть
Слідом за ними. І до Бога Творця
Гарячі молитви за ними шлють.

Один далеко в шпиталі лежить, —
Для мами квітка в нього на столі,
Не мож передати, не мож причепити
Для тебе з любови на груди твої . . .

Аби звеличати ім'я твоє, мамо,
Він прижмурих очі; бачить тебе в сні . . .
І молитва тиха до небес ся вносить
За тебе, мамо, за кращі твої дні.

А другий знову за сотками миль
Далеко від дому. Ох, як би він хотів,
Щоб в цей день святочний, твій день, любя мамо,
На вірлиних крилах додому злетів.

Поглянути в лице твоє, що як сонце
У весняну днину;
Він з радости на руки б взяв,
Як малу дитину,

Приголубив, обцілував
Лице твоє й руки,
Забулася б, мамо рідна,
За терпіння-муки.

Не плач, мамо, молись Богу,
З своїми синами

Не хилийся головою, що покрилась
Срібними нитками.

Усміхнися! І для тебе
Рожі зацвітуть,
На дорозі життя твого
Кращі дні прийдуть.

До рідного дому сини ся повернуть,
Сповняться мрії, сповняться сні.
А серце твоє з радости і щастя
Витисне сльози на твоім лиці.

(“Х. В.”)

ВЕСНЯНИЙ ПРИВІТ

Матусю рідненька, ти бачиш, весна
У квіті своїм наступила!
Мені на чужину квітки принесла,
І згадки в душі відродила.

Пригадую зараз минулу весну, —
З тобою тополі саджала;
“Нехай виростають і віху несуть”, —
Мені ти, матусю, казала.

Пташок щебетання і свято весни
Я й тут, на чужині, зустріла;
Привітно всміхається сонце згори,
І квітка в траві засиніла.

Блакитні і ніжні фіялки зірву,
На спогад про весну залишу,
Згадаю при цьому твою я журбу,
І хати рідненької тишу.

Зів'януть фіялки, і згублять свій цвіт,
Їх хочу я все ж заховати,

Щоб в кращім майбутнім, як зміниться світ,
Цю весну ще раз пригадати.

Рідненька матусю, прийми мій привіт!
Хай лине, мов пташка весною!
Бажала б весняний я пишний розквіт
Ще раз поділяти з тобою! . .

Від щирого серця бажаю тобі
Тепер, коли все воскресає, —
Хай серце твоє у теплі веснянім
Надію на краще плекає.

Л. Лазарева

ЗОРИ

Мамо люба! Глянь, як сяють
Ясно зорі золоті!
Кажуть люди, то не зорі,
Сяють душі то святі.

Кажуть, хто у нас на світі
Вік свій праведно прожив,
Хто умів людей любити,
Зла ніколи не робив, —

Бог узяв того на небо
Ясно зіркою сяять . . .
Правда, мамо, то все душі,
А не зорі там горять?

Так навчи ж мене, голубко,
Щоб і я так прожила,
Щоб добро робити вміла,
А робить не вміла зла!

Б. Грінченко

**
*

РІДНА МАТИ

(Розмова брата з сестрою)

— Ось весна, чудове літо,
В році свят багато,
І сьогодні урочистість,
Й знову якесь свято.

— Знаю це, сестричко люба,
Й можу відгадати,
Що сьогодні день великий,
День матері — свято.

— Матерів, жінок у світі,
Мов квіток, багато . . .
І котра з цих рясних квітів
Найгарніша, брате?

— Ой, сестричко вибаглива,
Все ти хочеш знати;
Найгарніша із квіток всіх
Квітка — рідна мати.

— Є на світі самоцвіти
Коштовні й багаті,
І перлини, — а котра з них
Найдорожча, брате?

— Й тут не важко, як бажаєш,
Можу відгадати;
Найдорожча з самоцвітів
Тільки рідна мати.

— Є на світі різні мови
Й слів у них багато, —
І котре з усіх оцих слів
Наймиліше, брате?

— Ой, сестричко моя люба,
Раз казав мій тато,
“Наймиліша із усіх слів,
Слово рідна мати”.

— Є країни, а в них щастя,
В байці не обняти . . .
У якій країні жити
Ти бажав би, брате?

— І на це, сестричко люба,
Можу відказати, —
Найгарніша та країна,
Де є рідна мати.

— І тепер скажи, будь ласка,
Хочу ще спитати;
Що найбільше в світі любиш? . . .
Сам признайся, брате!

— Ось, я бачу тут, сестричко,
Хочеш в кут загнати;
Знай, найбільше люблю Бога,
Потім рідну матір!

Гр. Домашовець

НАЙБІЛЬШЕ ХТО В ЖИТТІ ПРАЦЮЄ

Найбільше хто в житті працює,
Усім піклується й пильнує;
День-в-день, ніч-в-ніч у кожен час, —
То мати наша люба й мила,
Вона для нас усе зичлива,
Безперестанку любить нас.

Журба ввесь час в матірній долі,
Щоб ми в житті не були кволі,
Вона турбується про нас.

І теплими не раз словами:
“Ніде не йдїть самі без мами!”
Мов ока, все пильнує нас.

Не раз терпить і спрагу, й голод,
І заступає нас, як холод,
Щоб нас ogrіти й одягти.
Не раз боліє й ронить сльози . . .
І молиться за нас . . . “О, Боже!
Дай дітям в щасті путь пройти!”

Як ми є злі, то люба мати
Волеє краще промовчати,
Коли щось доня або син . . .
Бо в неї серце завжди чуле,
Забуде все старе й минуле,
Нема злости, лихих хвилин.

Гр. Домашовець

НАІНСЬКА ВДОВА

“Як Господь же побачив її, то змилосердивсь над нею, й до неї промовив: «Не плач!»” (Луки 7:13).

То не вітер регоче в Наїні,
То не стогне сурмач-буревій,
То вдовиця ридає за сином,
Й повне серце розбитих надій.

По лиці гіркі сльози спливають,
Й чути стогін . . . На цвинтар ідуть,
І сусіди її провожають
У життєву тернисту путь.

Мама зір оглядає могилу,
Й гірка думка: “За хвилю і там
Положу я любов — свого сина,
І розлука навіки вже нам.

Доки буду нести в'язку жалю,
Скрипнуть двері . . . і хата німа,
Й моє серце пронизує жало, —
Нема сина — життя вже нема.

А я ж міцно його так любила,
І ночей не доспала не раз,
Щастя й долі йому все простила
І про добрий молилася час.

Що на старість я буду вже мати
Сиву голову де притулить,
І не буду тинятись, страждати,
І не буду на старість тужить.

А тепер серце ние у грудях,
Я осталась самотня в журбі,
Не знайду я потіхи у людях,
І так скоро загину в біді.

Тебе, сину мій, я поховаю,
Жити більше не маю кому;
Хто ж старую догляне, не знаю . . .
І в недолі я бідна умру”.

**

Смерть регоче й сміється з косою,
Від сліз п'яна — віками їх п'є,
Ось скосила вона цвіт з росою,
І справляє весілля своє.

Та при брамі міській зустрічають
Христа з учнями. Він тихо йде . . .
В смерті ноги дрижать починають, —
Життя тут! Де сховатися, де?

Милосердний до матері каже:
“Зупинися, о, жінко, не плач!

Нехай горе тебе вже не в'яже,
Й щастям очі засяють, побач!”

І до ношів Ісус приторкнувся
І промовив: “Юначе, устань!”
Дух життя юнакові вернувся,
Він негайно підвівся й устав.

Радощами впилає журна мати,
Не йме віри, невже ж то не сон,
Що із сином вертає до хати,
Що вернулося щастя на трон.

**

Наша мати — то край рідний, милий,
Ми всі діти його і сини,
Що живем на полях тих розлогих
І про волю лиш мріємо сні.

Наша мати нас всіх годувала,
Й вона хоче, щоб всі ми жили,
І щоб радість вона з нами мала,
Щоб щасливі ми з нею були.

Наша мати від нас жде потіхи,
Наша мати жде чесних синів.
Й чого кращого можна хотіти, —
Мамин плач перелити в пісні.

Наша мати сьогодні ще плаче,
Бо ж на цвинтар синів ось несуть.
Вона більше вже їх не побачить,
Й вітер пам'ять про них рознесе.

Наша мати сьогодні убога,
Її діти — духовні мерці,
Бо давно вже забули про Бога
І на блудні пішли манівці.

О, не плач, рідна мамо, благаю,
Ось назустріч Христос тобі йде;
Милосердний, тебе Він кохає,
В Ньому все для життя ти знайдеш.

В Його голосі повно любови;
“Зупинися! На цвинтар не йди!
І не плач, а живи лиш в обнові
І будь далека від смерти й біди!

Як сини твої голос Мій вчують
Й залунає в них клич каяття,
І зневіру та гріх поруйнують,
Тоді дам їм щасливе життя”.

Тоді, мамо, з синами зрадієш,
Це не сни, — а це правда свята;
Розцвітеється і віра, й надія,
При стоссяйному світлі Христа.

**

Кличу вас, сини скорботної мами,
Що в гріхах лежите у труні,
Й проважає вас мати за браму
І останнє лле сльози сумні.

Що давно все святе потоптали,
Давно в серці завмерла любов,
Та блукаєте без ідеалу,
Й по слідах ваших стелиться кров.

Вас Христос ось тепер зустрічає
Й промовляє: “Юначе, устань!
Умирати нащо? Я прощаю
Всі гріхи, лиш на Мене споглянь!”

Іларіон Тарасюк

СИРІТКА

(Присвячую В. Остапчукові)

Чи ви знаєте долю сирітки?
Чи ви чули, як плаче вона?
Бідна, ласки не знає, як дітки,
Її доля гірка та сумна.

Хоча й вдягнуть її й нагодують,
А до того ще й трошки наб'ють;
Скорбне личко заплакане вмиють,
Налякають та злобно штовхнуть.

Нема хто б, як то мама любила,
Пригорнувши, ласкала її,
Коли спати захоче, — ложила,
Та співала гарненькі пісні.

“Мамо! Мамо!” — сирітка благає, —
“Чого, мамо, до мене не йдеш?” —
Плаче гірко та сльози ковтає, —
Чом на руки мене не візьмеш?”

Безустанно сумує, ридає,
І нема, хто б її приласкав,
Бідна стомиться й дебудь дрімає,
Нема, хто б поцілунок їй дав.

Вже сирітці три роки минуло,
Як мамуся на той світ пішла,
Але мами вона не забула, —
Виглядає, чи ще не прийшла?

Їй казали, що мама в могилі
Спить під вишнями там за селом;
Там, де інші люди спочивали
І заснули вже вічним там сном.

Їй казали, як буде тепленько,
То візьмуть на могилки її,

Показати хатину маленьку,
Що зробили для мами в землі.

І сирітка літа вже чекала,
Щоб побачити маму свою,
Про дорогу на цвинтар питала
За сусіднім садком на краю.

Навесні, як вишні розцвітали,
І зелена трава поросла;
Соловейки в кущах заспівали,
А сирітка до мами пішла.

“Де поділась дитина?” — питали,
Й скрізь шукали її між дітьми,
Скрізь оббігали, всюди шукали,
Між ріднею й чужими людьми.

Аж над вечір приходить сирітка,
Бідна, стомлена й личко в сльозах,
В ніжних ручках малесенька квітка,
А в очах повно сліз, сум і страх.

— Ірцю! Де ти була? — запитали, —
Скажи, де ти із дому пішла? . . .
— Я на цвинтарі маму шукала,
Але там я її не знайшла . . .

Увесь день між вишнями ходила,
Свою маму хотіла знайти,
Я втомилась, а потім зблудила;
Й не могла я додому прийти . . .

І з жалю вона знов заридала,
Бідна й скорбна сирітка мала:
“Мамо! Мамо! — вона все благала, —
Чом до мене ти ще не прийшла?” . . .

Іван П. Бахор
 (“Проміння”)

МОЛИТВА

Боже Отче, глянь на діти,
На дрібненькі Твої квіти!
Сяй же сонцем, що над нами,
Над малими школярами!

Дай нам сили і охоти
До науки, до роботи;
Запах квітки, серце гоже,
Пильність бджілки дай нам, Боже!

Щоб роєм ми здоровенькі,
На потіху батька й неньки,
Дух Святий хай з нами буде,
Щоб були з нас добрі люди.

ПЛІТОК

Скажи мені, матусю,
Навіщо цей пліток,
Так пильно тато ставить
Навколо цих квіток?

— На тее, доню люба,
Пліток довкола них,
Щоб в захисті рясніли,
Без шкоди і без лих.

Бо є німі звірята:
Безроги, кози й пси,
Зруйнують огородець,
Не знаючи краси.

Ось так у цьому світі,
Є церква з вірних всіх,
Яких безбожні люди
Хотять звести на гріх.

Ось бачиш, доню люба,
Цей батьківський пліток,
Й так Бог охороняє
Усіх Своїх діток.

Л. Забіренко
("Д. П.")

Я МАЛЕНЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ

Я маленький українець,
В мене добра мама,
Не дає, щоб довго спати,
Будить зараз зрана.

І до школи посилає,
Щоб я там учився,
А також наминає,
Щоб завжди молився.

О, як добре, милі друзі,
Любу маму мати,
Що удома все навчає,
Щоб в школі все знати.

За це дякую я Богу,
Й за здоров'я мами,
Щоб вона так дороженька
Завжди була з нами!

Найдорожча над все в світі
Матуся ласкава,
Як я буду їй послушний,
Це для мене слава.

Йосафат Іваськів
("Д. П.")

МАМА

М-а, ма, м-а, ма!
Мама, мама, мама, ма!
Вимовляти, чи писати,
Чи читати, чи співати,
Слова кращого нема.

Чи сюди, чи туди,
Чи то хліба, чи води,
Чи сорочку, чи штанята,
Все до мами, не до тата,
Там безпечно від біди!

Мамо, на! . . . Мамо, дай! . . .
Бо ти мама на те. Знай!
Заталапав чоботята,
Щоб сховатися від тата, —
Ти до мами утікай!

Посварить, покричить,
Поцілує та й мовчить;
А як може трошки часом
По штанятках вдарить пасом, —
То не дуже це болить.

Той щасливий, той живе,
В кого мати рідна є.
Той біди вже не зазнає,
Бо про нього мати дбає,
З всього світа він смієсь.

С. Ковбель
("Сніп")

НА СВЯТО МАТЕРІ

Дитинка і мати — картина звичайна;
А все ж наче промінем сонця осяйна.

Блакитом мальована — сонцем залита,
І стьожками-чаром веселок сповита . . .

Загорнена в вічність, в безмежні простори;
І краща, ніж земних мистців архітвори . . .

Усе тут, що має найкраще вселенна,
Її малювала рука Божественна . . .

Картину цю Божі малювали руки . . .
Вчаровані серця найчистіші звуки . . .

Пісень чисті звуки і біль, і сліз море,
Посвята, і розкіш, і щастя, і горе . . .

Дитинка і мати — мрій срібних мережка,
З землі аж донеба — між зірками стежка . . .

Про велич і святість сни-казка чудова . . .
Надія і туга . . . пісня колискова . . .

Дитинка і мати — картина звичайна;
Життя все нового незглибима тайна . . .

У. Кравченко
(“Сніп”)

СТАНЬ НА КОЛІНА Й СКЛАДИ РУЧЕНЯТА

День вже минає, і втомлене сонце
Тихо сховалось від нас за обрій;
Небо темніє . . . Дивися в віконце, —
Безліч там зірок, о, хлопчику мій!

Це все на тебе глядять анголята;
Кинь же забави й книжки поховай!
Стань на коліна й склади рученята,
Богові душу і серце віддай!

Щиро молися, щоб Бог тобі з неба
Завжди в житті твоїм поміччю був,

Щоб посилав тобі все, чого треба, —
Але щоб Бога ти теж не забув.

Перше молися за неню і тата,
Аби Господь дав здоров'ячка їм,
Щоб їм до праці дав сили багато
Та отинив їх покровом Своїм.

І за родину також помолися, —
Хай, як і ти, вони чемно ростуть;
Бога любити від старших учися,
А для маленьких сам прикладом будь.

Не забувай помолитись за бідних,
Голих, голодних сиріток малих,
Тих, що не мають, як ти маєш, рідних,
Щоб їх кохали й молились за них.

Ти найщиріше молися, дитино,
Ти за той край, де родився та зріс,
Щоб просвітив Господь Бог Україну,
Стань же навколішки й щиро молись!

М. Кичигина

ПРИВІТ НАШІЙ МАМІ

Усміхнися, сонечко,
З неба, з висоти,
Нашу любов матінку
Нам озолоти.

Розцвітайте, вийтеся,
Запашні квітки,
Устеліть листочками
Мамині стежки.

Прилети же, пташечко,
З тихого гайку,
Заспівай матусеньці
Пісеньку дзвінку.

Ой, бо наша матінка, —
Ангол на землі,
І за неї моляться
Діточки малі.

Рідна мамо-матінко,
Довго нам живи,
А її Ти, Господи,
Поблагослови!

Р. Завадович

ОСТАННІЙ ЛИСТ ДО МАТЕРІ

За дві години . . . мамо! нене!
Мене не буде вже в живих . . .
Погасне сяйво дня для мене
І серце приспане, студене,
Не вчує сурмів боєвих.

Не вчує твого голосіння,
Твоїх прокльонів на катів.
Без спочуття, без зрозуміння
Ходитимеш з тавром терпіння,
Мов старець край чужих плотів.

Не жди мене, — вже не явлюся
Край наших схилених воріт.
Небавком з Богом примирюся
Й на світ востанне подивлюся
І лишу местникам завіт.

Мені не страшно світ кидати
І гинути від куль звірів.
Коли б тобі лиш, бідна мати,
І тим, що смутком ржавлять грати,
День волі й щастя зазорів.

Прощай! Прощай! — За дві години . . .
Ох, мамо, мамо, не журись!
Прости, прости своїй дитині
І у старечій самоті
Журбі і горю не корись!

Не плач! Твій син не сплямив чести
І прарідних святих присяг . . .
Як довершиться жертва мести,
Ти зможеш голову піднести
І проказать: “Мій син поляг!”

П. Карманський
 (“Сніп”)

ПРИГАДУЮ ХВИЛІ, ЯК БУВ Я МАЛЕНЬКИМ

Пригадую хвилі, як був я маленьким,
Щасливо так жив при мамусі своїй.
Мов сон, відлетіли щасливі години
Колись в Україні коханій моїй.

Я бачу те чоло журбою сповите,
Спрацьовані руки при праці тяжкій,
І серце паланням любови сповите . . .
О, мамо кохана, ти ангол є мій!

Що ж дам тобі, мамо, за жертви посвяти?
Далеко від тебе загнав мене світ.
Вітри занесуть хай тобі привітання,
І бідного серця найкращий мій цвіт.

Я вірю, настане щаслива година,
З'єднає навіки нас Бог і Творець,
Побачиш, мамусю, знов вірного сина
На небі для вічного щастя сердець.

С. Бичковський
 (“Проміння”)

ТІНЬ МАТЕРІ

Коли я був хлопчиком маленьким,
В нас за садом проходила дорога;
І часто там моя кохана ненька
Мені оповідала щонебудь про Бога.

В кущах пташки весело щебетали,
Ховалось кругле сонце за горою,
В село отари з поля повертались, —
Туман вечірній плив понад рікою.

Шептали щось задумані тополі,
Рої хрущів над рідними садами . . .

Гіркої я тоді не знав ще долі, —
Мене провадила за руку мама.

І з поля ми верталися додому,
Тінь матері лягала на дорогу,
Але пощо та тінь мені малому,
Коли тоді не знав я ще тривоги.

Далеко я тепер від свого краю,
Пройшов гіркими й страшними шляхами,
І думав в самотньому відчаю,
Щоб хоч побачить тінь своєї мами!

М. Подворняк
("Проміння")

ПІСНІ

Як тільки згадаю маленькі літа,
Як вернусь до щастя тих днів,
Як хлопчиком був я, то мати моя
Співала чаруючий спів.

І бачу ті очі, як мило вони
Дивилися в вічі мені,
Що сяяли щастям уранці весні!
Я чую любови огні!

Цілунки ще чую, горять на устах,
Як серденько билося — стук! . . .
О, щастя, о радість в маленьких літах!
О, мати! Як милий цей звук.

Я чую ту руку, колиш як вела
Малого мене в зібрання . . .
Опісля до школи, бажала вона,
Щоб в школі навчився знання.

Забути не можу, як мати не раз:
"Дитино, до Бога молись;

Й коли пам'ятатимеш мамин наказ,
Недолю побориш колись".

Так вік мій дитячий у юний змінився,
У щасті пройшли мої дні.
Сьогодні я чую: "До Бога молись!"
Я чую любови пісні.

Гр. Домашовець
("Проміння")

ВЕЛИКЕ СВЯТО

— Євгенко, — сказав Юрко до своєї сестрички, —
ми сьогодні не будемо чекати на жодне товариство.
Ми підемо скоренько до церкви й помолимося за нашу
маму. Бачиш, яка вона добра. Щодня раненько побу-
дить нас, щоб ми не проспали й не спізнилися до шко-
ли. Вона своєчасно приготує сніданок й ми разом
із татком поснідаємо та йдемо — він до праці, а ми
до школи.

— Так, Юрцю, — додала Євгенка. — Наша матуся,
вона за нас трьох робить: за мене, за тебе й за тата.
Дивися, ми приходимо зі школи, а тато з фабрики.
В печі тепленька їжа на нас чекає. На столі тарілки
й усе інше, а матусі вже нема. Вона пішла на ніч до
праці. І ми не знаємо, коли вона приходить із праці,
бо спимо, мов ті камінчики, набігавшись цілий день.

У церкві, в молитовному домі, було тихо-тихе-
сенько. Тільки два диякони впорядковували дещо на
урочистість дня матері.

Двоє діток — Євгенка й Юрко — стояли на колі-
нах зі складеними руками й шептали тихцем молит-
ви, дивлячись, мов небо, голубими оченятами в горіш-
не вітражне вікно, де був намальований Святий Дух
у виді голуба.

“Боже, дай здоров’я й сили нашій матусі, дай їй
многих літ, щоб разом із татком допомогли нам дійти
до кращої долі, щоб ми могли вчитися та й вийти в
люди. Оцього ми Тебе просимо, наш любий Ісусе! Ти
любив малих діток. Ти казав: Не бороніть дітям при-
ходити до Мене . . . Вислухай наші молитви та збере-
жи нас на славу Тобі. Амінь”.

(“Д. П.”)

НАЙБІЛЬШІ РОКОВИНИ!

Удар за ударом, хороби, сльозоньки
І нужда велика зломила дитя —
І ледве маленькі, безбарвні, слабенькі
Були у дитини признаки життя . . .

Ридала все Мати і ліків шукала,
Благала сусідів, корилася їм, —
І всяких пекельних мук, болів зазнала,
Дорадників всяких приймала в свій дім . . .

А вдома багатства і хліба доволі,
Здоров’я шануй лиш і в щасті все жий, —
Дорадники ж були і босі, і голі,
І ласий їм став тут дім з хлібом чужий . . .

І диво, і чудо! . . . Багатства доволі,
А в нужді дитина тут в’яне в очах, —
Пізнали сусіди безрадість в недолі,
Хоч лік і пишався в тернистих корчах . . .

Коли б лише Мати не була плаксива
І очі звертала у кожний бік, кут, —
Була би дитина здорова, щаслива,
І зайвими були б дорадники тут.

Вони лиш думали про власну наживу,
Дитині ж зручненько готовили смерть, —

Дурили все Неньку, безрадіну, плаксиву,
Їй крила до лету підрізали вщерть.

І була б дитина без сліду пропала,
І Мати у рабські послуги пішла, —
Коли би дружина лицарська не стала,
Що прапор свободи на чолі несла.

По трупах, в стражданнях, могилах і крові
Добула лік-зілля в тернистих корчах, —
Вклонилася Ненька лицарській обнові,
Жар серця явився у темних очах.

Дитина віджила і сили набрала,
Прямує до сонця, до волі як стій, —
Дорадникам злосним всі пляни забрала,
Все ближче дитина до бажаних мрій . . .

Микола Угрин-Безгрішний
 (“Сніп”)

МОЇЙ МАТЕРІ

Я не забуду серця твого, що жевріло
Святою чистою пламенною любов’ю,
Що шлях життя мого трояндами стелило
І гріло мою душу юну кров’ю . . .

Я не забуду тих очей ласкавих,
Що палко так стежили мої кроки,
І ткали казку днів шовкових і яскравих,
Щоб я не був ніколи самотнім . . .

Я не забуду рук твоїх мозольних,
Що труд і працю щедро так благословляли,
І материнських уст, що в тіні днів недольних
Молитву щирі палко так шептали.

Я не забуду слів вогненного завзяття
Тоді, коли вставала Україна,

В моїй душі палила ти багаття,
Любить її до смерти, до загину.

В травневі ясні дні я на могилу йду,
Де тіло втомлене твоє навіки спочиває,
Зо щирого чуття вінок хвали кладу, —
Й квітками вдячності хреста квітчаю . . .

Т. Довгалюк
("Є. Р.")

СПОГАДИ

Матусю дорогенька, чомусь я пригадав,
Як ще я був маленький й тобі все докучав.
Ішов скрізь, де попало, свавільний часто був,
Й коли ти щось казала, то я ніби й не чув.

Мене ти потішала, бо плакав часто я;
Та все це покривала свята любов твоя.
Були й такі хвилини, що плакала і ти,
Коли мої провони вже не могла нести.

Та зараз після того ти виявила знов
Всю ніжність серця свого й таку саму любов.
І ти мене нізащо тулила до грудей,
Немов би я найкращий з-поміж усіх дітей.

О, найдорожча мамо, тепер я все згадав,
Яких терпінь часами тобі я завдавав.
І серце не забуло мою тяжку вину,
Та того, що минуло, назад я не верну.

Тепер в гіркій жалобі проводжу я свій час,
Бо ти лежиш у гробі й життя світильник згас.
Не можу вже сказати: "Матусенько, пробач!"
За це я мушу мати самі лиш сльози й плач.

О, молоде та діти, в кого ще мати є,
Несіть їй серця квіти, ще поки тут живе.

Бо як засне навіки, що зробите тоді?
Морально, мов каліки, залишитесь в журбі.

Не зможете сказати їй теплого слівця,
Любов їй показати, відкрити їй серця.
Вона вже не почує і не побачить вас;
Тож кожен хай зміркує і служить їй всякчас.

Ів. Барчук
("Х. В.")

МОЯ МАМА

Як же маму не любити?
Моя мама — краща в світі!
Вона так за мене дбає,
І годує й одягає.

Як у мене щось болить, —
Цілу ніченьку не спить:
Все турбується, рідненька,
Щоб росла я здоровенька.

Як же маму не любити, —
Тож вона найкраща в світі!

МОЛЮ ТЕБЕ, МІЙ БОЖЕ!

Молю Тебе, мій Боже,
За мамочку мою.
Дай їй здоров'я й сили, —
Мені любов Твою!

МАТЕРІ

Є на землі ім'я . . . Маленьке немовля,
Яке не вмів володіть словами,
За перше слово вимовля
Так ніжно-тепло: "мамо".

Є на землі ім'я . . . І часто, що уста
Суворих воїнів, гартованих боями,

Шепочуть, як молитву до Христа,
Те любе слово: “мамо” . . .

О, жінко, за святее почуття,
Що ти у серці маєш до дитини
І за готовість дати своє життя
Для неї, коли треба, щохвилини, —

Ти заслужила, щоб твоє ім'я
Було від наших краще набагато,
І щоб за перше слово немовля
Його, як радість, вміло вимовляти.

Діма
 (“Х. В.”)

МАМІ

Це для тебе, мамо,
Квіти ці приношу,
Добрих літ, здоров'я
В Бога тобі прошу.

Мамо любя, мила,
Ти моя єдина,
Лиш тобою повне
Моє серце нині.

Л. Гаєвська
 (“Проміння”)

ПІСЕНЬКА

У садочку пташечка
Гомонить пісень,
Тьохкає-цвірінкає
Увесь Божий день.

Заспіваю пісеньку
Весело і я;
Скаже мені мамочка:
“Пташечка моя!”

Ніна Мудрик
 (“Проміння”)

ДЕ МАМА?

Коли дитина приходить зо школи, чи з іншого місця, й не бачить своєї матері, то першим її питанням є: “Де мама?” Подібне питання ставив колись Бог першому батькові Адамові, коли він згрішив і почав бунтуватися від Господнього обличчя. Це питання бриніло так: “Адаме, де ти?” Цього запиту Бог тоді не ставив Єві, але Він ставить його багатьом матерям тепер: “Єво, де ти?” (Слово “Єва” означає мати). Бог ставить таке питання не тому, що Він не знає, де людина є, а робить Він це для того, щоб людина сама пізнала, де вона знаходиться.

Властиве місце жінки-матері — це дім, а її найважливішим заняттям повинні бути діти. Коли Бог сказав Адамові: “Ти працюватимеш на землі”, то Єві Він заявив: “Ти будеш родити дітей”. Мати повинна не тільки родити дітей, але найголовнішим її завданням повинно бути виховання дітей. Мати — це душа виховання. Дитина потребує матері й жодна інша особа не може її замінити. Відповідаючи на вищенаведене питання, хочемо вказати на деякі місця, де знаходиться мати.

Мати в домі. Більшість матерів знаходиться вдома. І це правильно, бо дім без матері не є домом, а звичайним “гетом”. На північно-американському континенті прийнято робити різні реклями для збуту різних виробів. Між іншим, часто реклямується даний продукт, як “гоммейд”, що означає домашній виріб.

Домашня чи ручна робота мала б бути багато кращою за фабричну шаблонову роботу. Це саме можна сказати про вироблення характеру вдома та про домашнє виховання. Наприклад, є на світі країни, де держава відбирає дітей від матерів і виховує їх у колективному гуртожитку. Отже, місце матері в домі. Вона є тим домашнім світільником, теплом і душею виховання. Ч. Г. Сперджен, "король проповідників", представляючи домашньо-родинне життя, каже: "Там сидить дружина й щось шие, діти бавляться, як маленькі ягнятка, а біля печі гріється й ніжно муркоче сплячий котик. У нашій країні є багато цікавих місць, що їх варто оглянути й відвідати, але вигляд моєї хати — найкращий". А Т. Шевченко писав: "У нашім краю на землі нічого кращого немає, як тая мати молодая з своїм дитяточком малим".

Мати на праці поза домом. Кажуть, що чоловік у Канаді й Америці мусить знати, як мити посуд, прати білизну та виконувати іншу домашню працю, бо жінка працює разом із чоловіком поза своїм домом. Таким жінкам потрібна поміч у виконанні домашніх обов'язків, але мільйони жінок, виконуючи свою працю деінде, занедбують свої родинні обов'язки, а особливо виховання дітей. Багато матерів здобувають гроші, а гублять душі своїх дітей. Мільйони молоді знаходяться у в'язницях тільки тому, що їх виховувала вулиця, а не мати. Мати може почувати себе зобов'язаною багатом, але найбільше вона повинна почуватися довжником своїм дітям. Кажуть, що одна жінка хвалилася перед другою своїми матеріальними здобутками й цінними речами, що вона їх мала. А ця друга жінка була бідною, вона не могла похвалитися своїми цінностями, але, покликавши своїх дітей, сказала: "Ось, мої дорогоцінності".

Мати на забаві. Недавно ми їхали містом і бачили на вулиці кількоро дуже брудних і бідно одітих

дітей. Одна сестра, що їхала з нами, питає: "А де ж їхня мама?" А один брат відповідає: "Може в корчмі". Тепер жінки не тільки працюють разом із чоловіками, але вони вбираються по-чоловічому, курять і впиваються так само, як чоловіки. Отрую нікотини й алкоголю їхні діти всмоктують уже з їхнім молоком. І чи ж можна дивуватися, що ті діти стають пізніше налоговими курцями й алкоголіками, чи якими іншими звироднілими дітьми? Часто буває так, що мати мусить наймати доглядачку для дитини, а сама проводить час поза домом до пізньої ночі. Такі забави часто кінчаються великим смутком, допроваджують до руїни родинне життя, а що найгірше, — такі люди не дають доброго приклада для своїх дітей. Гріховні забави стають причиною роздорів, ненависти, упередження, розводів, перелюбу й т. ін. Зразковий приклад доброї матері маємо в Марії, матері Ісуса Христа. Вона була при Ньому від народження аж до самої смерті. Коли 12-літній Ісус залишився був в Єрусалимі, дискутуючи з письменниками на релігійні теми, то мати шукала Його, болючи. Ісусову матір ми бачимо на весіллі в Кані, а також під голгофським хрестом, де Син Божий в розквіті життя умирав за грішників. Справжня мати поділяє радість і горе своєї дитини від коліски через все її життя, а часом супроводжає свою дитину аж до гробу. Правдива мати знаходить більше приємности, радости, потіхи та щастя зо своїми дітьми, як на найкращих забавах.

Говорячи про ці речі, я привожу собі на пам'ять один випадок. Було це в короткому часі після того, як ми приїхали були до Америки. Одного вечора відбувалося зібрання соціального характеру всіх закордонних студентів, які знаходились у місті Кензас Сіті. На це зібрання був запрошений і я з моєю дружиною. Тому, що це зібрання повинно було продовжуватися до пізнього вечора, ми вирішили залишити нашу дво-

літню донечку вдома, щоб вона спала під евентуальним наглядом сусіда, який жив на другому поверсі дому. Ми мали того вечора приємну зустріч із багатьма студентами, а також смачну перекуску й чай. Але як гірко ми були розчаровані, коли наблизилась до свого дому й почули несамовитий плач дитини, яка переразливим голосом кликала: “Мамо, мамо, де ти?” З того часу ми навчилися ніколи не залишати дітей самих, хіба залишали із старшими дітьми. Проте існують ще інші причини до питання: “Де мама?”

Мати в старечому домі. Якщо вона не має дітей чи інших родичів, які могли б заопікуватися нею, вона щаслива, що має хоча таку опіку. Але як гірко розчарована та мати, яка має своїх дітей і не може доживати свого віку в теплій родинній атмосфері, бо її діти соромляться її тому, що вона є старомодною людиною, або мають до того якісь інші причини. Звичайно, дім для старців є добрий, якщо він є під властивим провідом і обслугою, але “де добре, а вдома найліпше”, каже народня приказка.

Не дивлячись на невдячність дітей, матірне серце не перестає любити їх. Існує легенда про одну дівчину, яка шукала пригод. Вона звела сина однієї вдови та сказала йому: “Якщо ти любиш мене більше за свою матір, то піди, забий її, вийми її серце та принеси до мене.” Син так зробив. І коли він ніс у руках матірне серце, нараз спіткнувся й упав. Тоді серце матері промовило до нього: “Чи ти вдарився, сину?”

Мати в гробі. Здається немає більшої трагедії, коли немилосердна смерть перериває нитку життя улюбленої матері. Це найбільша й невіджалувана втрата. В українській літературі є легенда, що розповідає про кількох сиріт, які після смерті матері взялися за руки і, йдучи в напрямку цвинтаря, говорили: “Мати, наша мати, де ж тебе узяти, і з якої сторононьки тебе виглядати?” Зустрів тих дітей Христос і воскресив

їхню матір. Розуміється, це тільки легенда. Але в дійсності Христос — це єдина потіха для тих, які втратили дорогих та любих їхньому серцю осіб. Він і сьогодні звертається до всіх засумованих, як колись до вдови з міста Наїну, кажучи: “Не плач!” Хоча сирітська доля дуже сумна, проте Христос дає нам надію на зустріч з нашими рідними. Якщо батько й мати нас покидають, то Бог не покине (Пс. 27:10).

Покійний проповідник Микола Лютий перед своєю смертю був у баптистській лікарні м. Лодзі, в Польщі. Він знав, що жити довго не буде. “Мені не шкода свого життя, — казав він, — що я віддав його для Господа, тільки жаль мені дружини й діток, що вони залишаться сиротами. Але я сам виріс сиротою, і Господь мене не опустив. Я вірю, що Він і їх не опустить”. Так, Бог не без милосердя, а світ не без добрих людей.

Чому Бог забирає не раз найдорожчих наших, з якими ми зв'язані родинними почуваннями, — це для нас незрозуміле тепер, але зрозуміємо пізніше . . . Часто буває так, що кого ми найбільше любимо, того любить також і Бог і забирає таку особу до Себе. Через чийсь хворобу та смерть Бог часто говорить до людей, напоминає їх, робить їх більш співчутливими та кращими. Крім цього, для нас часто закони природи незрозумілі, що ми їх порушуємо й у наслідок чого приходить смерть. Нехай надія на краще життя в потойбічному світі буде потіхою для всіх сиріт, а також для всіх тих, кого діти питають: “Де мама?”

Д. Марійчук
 (“Х. В.”)

МАТИ

Дитинка

Нене рідна, нене люба,
Скажи мені, пташко,
Чим тобі платити,
Що працюєш важко?

Як тебе нагородити
За всі твої труди;
За любов ту, що палає
В материнській груді?

Як віддячитись за ті
Недоспані ночі,
За красу твою, що нею
Любуються очі?

Де мені узяти скарбів,
Щоб тобі зложити
За те, що мене навчаєш,
Як у світі жити?

Мама

Не візьму я в тебе скарбів,
Ні жодної плати, —
Ти на те моя дитина,
Щоб за тебе дбати.

Ти на те моя потіха,
Щоб тебе любити,
Про якусь заплату, серце,
Годі говорити.

Ти найкраще нагородиш
Мене за всі труди,
Як будеш так поступати,
Щоб честь дали люди.

І найбільшим мені скарбом
Буде та хвилинка,
Коли ти будеш у життю,
Як Божа дитина.

МАМО НАША МИЛА

Мамо наша, мамо мила,
Ти нас породила,
Ти нас, мати, від маленьких
Кормила, пестила.

Ми за те, люба мати,
Всі тебе кохаєм,
І для тебе щастя й миру
Господа благаєм.

Ти своїх дітей навчаєш
Чесно в світі жити,
Своїх рідних шанувати,
Господа хвалити.

Дай, Господи, нашій мамі
З нами проживати,
З нас маленьких і чемненьких
Потіхи діждатись!

(“Х. В.”)

МОЯ МАМО!

Моя мамо! Ти знову сумна . . .
Самоцвітами захід горить,
Над рікою схилилась сосна
І журливо про щось шепотить . . .

Ти згадала утрачені дні
І турботи, і сум по ночах,
І я бачу, як сонця огні
У твоїх догорають очах . . .

Так, далеко умчала весна,
Догорів її день золотий . . .
Тільки в пам'яті: поле, сосна,
Діамантовий вечір ясний . . .

Ти завжди була ніжна така . . .
Десь шумів, затихаючи бір,
Та вечірнього сонця рука
Малювала на нивах узір.

Тихий легіт будив далечинь,
А у небі, — як сум, журавлі . . .
І лилася серпанкова тінь
На зажурені груди землі . . .

Ні, мені не забудь вечорів
І напояних росами трав;
Знову чую я голос мамів,
Що тоді над полями лунав . . .

І зривається клич: Не сумуй!
Шляхом волі ще підемо ми!
Ти, матусю, прийди й зачаруй,
Хоч на хвилю мене обійми!

О. Б.
("Проміння")

ГАРНА КВІТКА

Гарна квіточка лелія,
А ще краща рожа, —
Та найбільше мені мила
Моя мама гожа.

Тепле сонечко з весною
Голубить всі квіти, —
Ще миліше все голубить
Мама свої діти.

Світять зорі на блакиті
У погідні ночі, —
Та ще краще мені сяють
Матусині очі.

Дарма в світі щирішої
Любови шукати,
Як то любить діток своїх
Щирим серцем мати.

Хоч зійдеш ти всі країни,
Перейдеш світами, —
То милішого ти друга
Не знайдеш від мами.

ВТОМЛЕНА МАТИ

Коли ти втомилась, мати,
Й не можеш більш працювати,
Забракло сил й охоти,
Щоб труднощі всі побороти, —

Благаю: не падай ти духом,
Послухай і серцем й ухом,
Що людям Спас заповідає,
Яку порадоньку Він має!

Він каже, хто буде просити,
Кому в світі тяжко тут жити,
Тому буду Я помагати,
Віри та сили подавати.

Тож, мамо, не журися,
А краще Богу ти молися,
І будеш тоді силу мати,
Щоб далі жити й працювати.

Коли покінчиш всі роботи,
І відійме Господь всі турботи,
Й до Бога підеш по заплату,
І будеш з Ним весь час радіти.

ПОЧУТА МОЛИТВА

Це було в травні. Вся земля пишно вбралась в зелені завітчані шати. Все росло, жило, співало. Соловейко між пахучими квітами бузку заливався, ніби плавав, над невеличким домиком родини К.

В домі був смуток. Сестра К. лежала тяжко хворя в ліжку. Лікарі відмовились її лікувати, бо здавалось, що їй уже ніщо не допоможе.

Весняне сонце кінчало свій денний біг і приготувилось ховатись за обрій. Останнє своє проміння вона кинуло через вікно на постелю засмученої сестри.

Вона молилась, як і завжди, коли кінчався день. Вона знала, що незабаром відійде до Тата в небесах. І сумно було їй, що вона залишає тільки одну віруючу — старшу дочку. Друга, молодша доня, син і чоловік — ті троє були в світі. З журбою вона думала, що хіба тільки та віруюча донька пожалує за матір'ю. А інші? Ах, інші . . . вигодувала їх, вивчила, поставила на ноги. Тепер вона їм непотрібна.

Муж . . . він вічно зайнятий; і не зауважить за справами, що в домі когось не стало. А син? Поки був маленький, він так любив свою мамцю, так горнувся до неї. А тепер . . . Тепер він завжди з товаришами; не до мами йому . . . Може молодша дочка? Ні, і їй непотрібна вже мати.

"Всім я чужа, нікому непотрібна . . . Боже, візьми мене вже швидше з цієї землі . . ." І сестра знову почала молитися, але вже з жалем, з зізданням, з тихим плачем.

Потім задрімала. А коли прокинулась, чула як кризь сон, що в сусідній кімнаті говорять. Було вже темно. Чоловік, обидві доньки й син про щось стиха розмовляли. Почала слухати, і далі слухала щораз з більшим зацікавленням, щораз з більшою радістю.

Старша донька плакала й промовляла: "Мамцю ж моя найдорожча! З ким же я тепер молитись буду? Сирітка я буду . . ."

Молодша донька стримувала ридання й говорити не могла. Тільки з уст її виливалось: "Мамо, мамусю моя . . ."

Муж із глибоким смутком говорив: "Так, діточки, поки наша мама була здорова, ми нею не дорожили. А вона . . . вона в'язала нас всіх до купи своєю молитвою. Як помре мама, розбредемось ми в різні сторони, чужі, далекі . . ."

А син, той, здавалось, нечулий безсердечний син, слізно промовляв до когось: "Господи, я благаю Тебе, пожалуй нас, залиши нам маму . . ."

І почула це все слаба сестра й зрозуміла, яка вона потрібна ще вдома, в родині.

І зібрала рештки своїх сил, склала руки й заридала до Господа в голосній молитві.

І почули її плач близькі й кинулись до неї. Попадали на коліна коло ліжка й почали з нею молитися. Насамперед син відкрив свої уста та склав до ніг Господа свої тягарі. За ним муж і молодша донька віддалились Христові.

Від того вечора сестра почала видужувати.

Світло Христового сонця зійшло над цією віруючою родиною. Тепер уже не молилась одна тільки сестра, але весь її дім . . .

І. Прокоп'юк
("П. П.")

НА ДЕНЬ МАТЕРІ

(Розмова п'ятох дітей)

М и х а с ь

Що ж то в нас за урочистість,
Чи яке велике свято?
Всі одягнені гарненько,
Рада мама і радий тато.

М а р і й к а

Як не знаєш, то послухай,
Цілий світ за тим слідкує,
Як неділя друга в травні,
Зараз свято це святкує.

Дуже дивно, що ти, хлопче,
Про це свято нас питаєш,
Звідки ти, що ти й досі
Про день матері не знаєш?

М и к о л а

Хто ж то вигадав таке,
Щоб день мати святкувати?
Ми ж щодня таки із нею,
Завжди з нами наша мати.

О л я

Не дивуйтесь, що це свято
Нашим хлопчикам незнане,
Бо ці діти є нечемні,
І не люблять тата й мами.

Хай Михась нам сам розкаже,
Ми в сусідстві зиму цілу;
Мами рідної не слухав,
Тато часто брав лозину.

Б о г д а н

Я тихцем вам теж признаюсь,
Любі молоденькі душі,
Як Михась минулим літом
Кликав красти чужі груші.

Я не йшов, вернувся до додому;
Розказав, що він там робить,
А моя матуся й каже:
Хай тебе Господь хоронить.

М а р і й к а

І Микола теж не знає,
Він до шкільки теж не ходить,
Тому він не розуміє,
Звідки свято це походить.

Б о г д а н

Так, це правда. Що ж робити,
Як батьки їхні невірні,
В зібрання вони не ходять,
Тому й діти непокірні.

Від світських дітей слів всяких
Понавчались говорити.
Їх Михась наш теж навчився,
Я боюсь їх повторяти.

О л я

День щасливий, щастя й ваше,
Що ви всі сьогодні з нами,
Що святкуємо ми всі спільно
День великий, свято мами.

М и х а с ь

Я вам правду всю відкрию,
Як ми в зібрання прибули,

Тут навчилися такого,
Про що ще в житті й не чули.

Нас Богдан, цей добрий хлопчик,
Запросив на свято мами,
І казав, що як не підем,
Він не буде більше з нами

Ні ходити й говорити,
Й гарних книжечок читати.
Ми послухали й прибули,
День цей з вами святкувати.

Микола

Дійсно ми в цей день щасливі,
Радість лється просто в душу,
За батьків пливе молитва,
Вдома теж молитись мушу.

Мати каже кожен вечір:
Йдеш же спати, — помолися,
Я один раз не молився,
Вночі сатана приснився.

Відсьогодні я бажаю
З вами в зібрання ходити,
Батька, матір шанувати
Й Господа за них молити.

Богдан

Хай Бог добрий нас навчає,
Як Йому щодня служити,
Бути чесними усюди,
І своїх батьків любити.

Щоб ніколи рідній неньці
Горя, сліз не завдавати,
Щоб слухняними нам бути,
Щиру шану їй складати.

— 164 —

За батьків щодня молитись,
Так повнити Божу волю,
Щоб вони були щасливі,
Й нам мостили кращу долю.

МАТИ

У віршах часто я читаю, —
За матір'ю рида поет,
А мати косить очерет
І сина жде з чужого краю.

Щоночі плаче, вдень зідхає . . .
Над нашим батьком бур'яни,
І ненька вмерла до війни,
І доля сина їх лихая.

Чи гнітить їх на іншій світі?
Гадаю, сестри ще живуть,
Але в сестер окрема путь,
І брата сестрам не жаліти,
Як пожаліла б рідна мати.
Хоч за батьками не тужу,
В країну вибувши чужу,
Я скрізь їх можу поминати.

А все ж хотілось би побачить
Село, де бігав я малим,
Солом'яний почути дим,
Повз школу, де я вчивсь, ледачий.

І ще замріяно продабать,
Де "їй" сказав: Не забувай!
У молитвах сина згадай, —
Хоч одного із друзів здібать . . .

Нема ні неньки, ні хатини,
А не забудь мені й у снах,
Кінчаючи життєвий шлях,
Тієї неньки України!

Олександр Зорге

— 165 —

БУДУ В НЕБЕСАХ

Ніколи не забуду я, як хлопчиком давно,
Доводив маму до плачу, не слухався її . . .
Померла вже вона, мене лишила одного;
Скажи їй, Спасе: буду в небесах.

Скажи, молитви всі її почув Господь,
Що син її обмитий кровію Христа.
Боротись хочу я, о, поможи, молю!
Скажи їй, Спасе: буду в небесах.

Хоч неслухняним був, любила мама так мене,
Хоч я був злим, до мене доброю була завжди.
І з нею я провів дитячії літа,
Скажи їй, Спасе: буду в небесах.

Після, мов блудний син, лишив я маму й рідний дім,
Як плакала вона, забути це не можу я.
Як день і ніч молилась все, щоб Бог спасав мене,
Скажи їй, Спасе: буду в небесах.

І ось, я взнав, якщо бажаю маму бачить я,
Спішити мушу, бо цілком вмирає вже вона.
Їй перед смертю обіцяв любити Ісуса я,
Скажи їй, Спасе: буду в небесах.

(“Проміння”)

РАДІОПРОМОВА

(Виголошена 11 травня 1958 р. в Саскатуні, Канада)

Рік-річно цивілізовані народи й церкви святкують День Матері, щоб таким чином вшанувати ту особу, яка ночей не досипала, аби тільки своїх дітей вивести в люди.

Щасливі ті народи, що мають добрих матерів. Їхня доля, їхнє майбутнє забезпечене. Давня відвічна правда, що від матері, яка тільки догоджує собі, йде

руїна. А також незаперечна правда, що від жінки, яка живе посвятою для родини, прийде обнова християнства й народу. Такі, власне, матері вповні заслужили собі на таку увагу й нам приємно згадувати їх, і ми повинні з цих шляхетних матерів брати приклада й для себе.

Завдання справжньої жінки полягає в тому, щоб не тільки вигодувати дитину та приспособити її до дальшого життя, але передусім, щоб виховати свою дитину для Бога та для свого народу, зацплюючи в її серце любов до небесного Творця й до всього рідного.

Про це повинна пам'ятати кожна мати, а зокрема українська, бо ж наш нарід потребує цього більше тепер, ніж колибудь інше.

Дорогі матері! У ваших руках лежить найкраща зброя, цебто ваші діти, яких ви можете й повинні виховати на славу Богові й на користь українському народові. Ми з вдячним серцем згадуємо сьогодні всіх тих шляхетних матерів, які вже сповнили свій обов'язок супроти Бога й супроти своїх дітей, давши нашій нації зразкових синів і дочок на всіх ланках нашого творчого життя.

День Матері закликає й сьогодні все жіноцтво до цієї світлої й відповідальної праці. Пам'ятаймо слова мудрого Соломона: “Жінка розумна — дім свій буде, а необачна — розвалить його своїми руками. Богобоязна жінка, — ось кого треба хвалити!” (Приповістки Соломона 14:1; 31:30).

О. К.

СЕРЦЕ МАМИ

Все на світі старіється,
В'яне і всихає,
Тільки серце, серце мами,
Молодим буває.

Хоч старенька наша мама,
Над гробом трясеться, —
Однак серце в її грудях
Все молоді б'ється.

Воно вірне і правдиве,
Як скарб над скарбами,
Бо те серце наймиліше
Нам нашої мами.

Хоч і злидні перенесла,
Ночами не спала, —
Однак серце якнайкраще
Своїм дітям дала.

Для всіх воно однакове,
Як годиться того,
Бо те серце дійсно з неба
Від Бога самого.

Серце мами раде б щастя
Своїм дітям дати,
Аби тільки їм на світі
Лиха не зазнати.

Годі навіть розказати
Простими словами,
Яке добре, щире, вірне
В світі серце мами.

Микола Горішний

МОЯ МАМА

Коли я буваю нечемна,
То мама на мене лиха,
Тоді мені сумно та тяжко,
Мов хмара в душі залягла.

Коли ж я чемненька, то мама
До серця пригортає,
Тоді мені легко та любо,
Мов сонце з-за хмар виглядає.

НА ДЕНЬ МАТЕРІ

Коли в душі журливо стане,
Коли серденько заболить, —
Тоді до рідної матусі
Пригорнусь в ту мить.

А мама щиро поцілує,
Пригорне до грудей мене,
І всю журбу, сум й горе
Із серця мого прожене.

І враз з душі тягар зникає,
А в серці, наче сонце те,
Тихенько радість знову сяє,
І щастя у душі росте.

О, Боже, що живеш Ти над нами,
Тебе благаю у цей час,
Благослови Ти нашу маму,
І збережи її для нас.

Я ТОБІ, МАМО

Я тобі, мамо,
Лиш добра бажаю.
Жий щасливо,
Як квітка у раю!
Поклін вам!

НА ДЕНЬ МАМИ

Хоч я далеко в світ поїхав,
Бо доля так мені судила, —
Однак ти, мамо, в мойому серцю
Будеш на віки вічні жила.

Помежи нами гори і море,
Далеко нині ми від себе, —
Однак думками щохвилини
Лечу я, рідна мамо, до тебе.

Ніщо не спинить любови моєї
До тебе, мамо моя рідна;
Я знаю, нині ти в неволі,
Нещасна в сльозах, дуже бідна.

В цей день бажаю тобі, мамо,
Поклін святий з душі зложити,
І твою муку, журбу, недолю
Хоч би на час малий розбити.

Тебе я бачу все, рідна мамо,
Як в поті гірко ти працюєш,
І нас, діток, діток маленьких,
Як можеш, знаєш, — так годуєш

В тебе нема ніде спочинку,
Хоч руки з праці умлівають . .
Затиснені уста від болю, —
Однак ніколи не нарікають.

Ти дітям своїм добра бажаєш,
Аби у щасті могли жити,
Аби не мусіли на світі
Колись в житті своїм бідити.

Тому, як син твій, мамо рідна,
Поклін свій нині святый складаю,
І тобі в Бога сили, здоров'я
На довгі, довгі літа бажаю!

Микола Горішний

У ДЕНЬ МАТЕРІ

(Реферат)

Сьогоднішній день — це святочний день для нашої громади, призначений на те, щоб ми в особливий спосіб вшанували імена тих, які привели нас на світ. Під час цілого року ми, як звичайно, зайняті різними щоденними справами й не маємо часу призадуматися над значенням матері для нас і для цілого людства. У щоденнім житті ми дивимося на неї, як на звичайного собі члена родини, й навіть не раз несвідомо своєю поведінкою понижуємо її, забуваючи, що вона є нашою батьківською й найкращою приятельською.

Щоб піднести дійсну гідність матері й навчитися шанувати її, культурні народи постановили один день у році, а саме, другу неділю місяця травня, святкувати, як День Матері. Під час цього дня ми в особливій мірі пригадуємо собі заслуги матері й наші обов'язки супроти неї.

Спеціально для нас, українців, День Матері повинен бути особливо великий і врочистий, бо хто як хто, але наша українська мама в сучасному національному лихолітті потребує найбільше духовної сили, підтримки, заохоти й заслуженого признання. Це все може виявити їй ніхто інший, як тільки ми самі. Бо якщо нам залежить на тим, щоб бути сильним і шляхетним народом, якщо ми бажаємо для своєї нації власної держави, якщо ми прагнемо усунути з-поміж себе віками вщеплене в нас політичне й духове раб-

ство, — то передусім нам треба зрозуміти велич матері-родительки, піднести гідність матері понад буденні справи й допомогти їй засвоїти наші національні гордощі, щоб вона в патріотичному дусі змогла виховувати молоде покоління. Що ж добре може передати своїм дітям та мама, яка вважається немовбито за домашню служницю, а крім цього не раз терпить ще й зневагу від тих, які повинні, як то кажуть, носити її на своїх руках? Що ж може передати новому поколінню та мама, перед якою зачиняються двері до широкого світогляду й до знання справ, що відносяться до щастя її самої, її родини, її народу та її держави? Або яке ми маємо право вимагати від матері, щоб вона в патріотичному дусі виховувала дітей, якщо ми своєю поведінкою примушуємо її бути в стані невільництва? На ці питання всі ми — старші й молодші, жінки й чоловіки, хлопці й дівчата — повинні звернути належну увагу. І цей День Матері має особливо яскраво пригадати нам наші обов'язки супроти неї й усвідомити нас, що її щастя — це наше щастя, бо мати є підвалиною не тільки родинного життя, але й державного.

Нехай сьогоднішнє свято зверне увагу нашим українським матерям, що їхній природний стан, як родителюк-матерів, не замикається сам у собі. На них спадає, також природно, великий обов'язок належно виховати своїх дітей. Тут роля матері надзвичайно велика. Вона має дбати не тільки про потреби тіла своїх дітей, але також зашепити в їхні серця любов до рідного народу, рідної культури й рідної мови. Матері мусять зрозуміти, що для збереження пошани родителюк конче треба не занедбувати обов'язків виховательки. Особливо в наших часах, коли то основи суспільного ладу захитані економічними ускладненнями та проблемами, коли то моральний підклад життя гнеться під натиском модерних матеріялістичних

ідей, коли то цілий світ тремтить від страхіття війни. Сьогодні, як ніколи раніш, очі всіх звернені на матерів, як на виховательок, бо від них залежить напрям, який візьме загальна людська струя життя в будучності. Зокрема ціла українська нація глядить на маму, як на свою визволительку. У кожній мамі український нарід вбачає джерело моральної сили й національної свідомости, необхідні в нашому державному будівництві, бо без належного виховання дітей годі мати свою державу. І тепер підкреслюю, що кожна мати, без різниці становища, нехай усвідомить собі, що День Матері — це не свято порожнього славо-слов'я, не тріумф над докраною перемогою добра над злом, але огненний клич до невсипущої праці у вихованні молодого покоління.

Нехай же сьогоднішній День Матері допоможе всім нам збагнути велику ролю жіноцтва в сучасному світі. Шануймо й звеличаймо наших матерів не тільки програмами з китицями квітів, не тільки пестливими віршами й піснями, — але передусім ділами кожного дня, кожної години. Підбадьорюймо материнське серце до безмежної любови, а її ум — до мудрости. Тоді вона зможе належно виховувати нас і ми повиростаємо на сильних тілом і духом українців, їй на потіху, а нам — на збудування. Світла майбутність перед нами. Настане час, коли ми, обнявшись кріпко, сильні душею й тілом, напишемо твердою рукою на чорноземних степах і на Карпатських горах огненне слово: УКРАЇНА!

Ілля Кириак

РІДНИЙ МАМІ

Я тебе ніколи не можу забути,
Моя рідна мамо, в чужині,
Хоч куди я піду, чи куди поїду,
Ти все є і всюди при мені.

Я тебе ніколи не можу забути,
Я твій голос чую шохвилі,
І бачу, як гірко ти, бідна, працюєш,
Хоч руки втомились безсилі . . .

Ти добра, як ангол. Ти щира дитині,
Хоч хвора, не кажеш нікому,
Хіба що часом тихенько-спокійно
В молитвах розкажеш Богові святому.

І дальше працюєш, щоб діток ховати,
Щоб вирости в світі на люди,
З думкою святою нехай для них щастя
На кожному кроці на цім світі буде.

Я тебе не можу ніколи забути,
Я тебе все буду серцем споминати,
Я для тебе буду пісні якнайкращі
На честь і на славу співати.

Прийми, моя мамо, мої слова нині, —
За життя, що дала, за добру науку,
За все від малого, що так доглядала,
Що мене маленьким водила за руку.

І доки я буду жити в світі, мамо,
Твое ім'я буде для мене святитись,
Я за тебе буду правдиво і вірно
Кожної хвилини до Бога молитись.

Микола Горішний

ЯК ТИ МЕНЕ, МОЯ МАТИ

Як ти мене, моя мати,
У світ виряджала,
То ти мене, як лиш знала,
Так напоминала:

Ідь же з Богом, любий сину,
Свого не цурайся,
І в чужині українцем
Всюди признавайся.

Шануй свою віру батьків,
Не кидай під ноги,
То не зайдеш в жодну прірву,
Не зблудиш з дороги.

Я ті слова, наче нині,
Добре пам'ятаю, —
Так як мати научала,
Завжди поступаю.

Ту науку в моє серце
Мати положила,
І вона буде в чужині
В мене вічно жила.

Бо ті слова — справжня сила,
Їх сповняти буду,
Хоч в чужині за морями,
Ніде не забуду!

Микола Горішний

МОЇЙ РІДНІЙ МАМІ

(На День Матері)

Мамо!
Вже літ п'ятнадцять добігає,
Як вибрався я в дорогу,
Як ти востанне мене прощала,
Сльози ронила, молилась Богу.
Я нині бачу тебе стареньку,
Лице запале і сивий волос,
І чую серцем та душею
Твій тихий, добрий щирий голос.

Мамо!
Не знали ми у ту хвилину
(Бо як могли ми про те знати),
Що нам приходитьсь навіки
Останній раз себе прощати . . .
Над світом буря пролетіла,
Багато лиха наробила,
У нашім краю на Україні
Панує нині жорстока сила.

Мамо!
Не маю вістки я від тебе;
Не знаю, де ти, що з тобою, —
Якщо живеш, то знаю певно,
Що тужиш, тужиш ти за мною.
І хоч вже, може, нам ніколи
Не прийдеться разом зустрітись,
Так я тебе до смерти, мамо,
Буду палко все любити.

Микола Горішний

ОЗНАКИ МАТЕРИНСЬКОЇ ВІРИ

(Гомілія)

З нагоди дня матері я бажаю звернути нашу увагу на одну шляхетну матір, про яку ми читаємо в Святий Євангелії від Матвія 15:21-28. Там іде мова про поганську жінку, хананеянку, яка оголосила “війну” Христові й перемогла Його в цім особливім двобой . . . І чим саме та мати подолала нашого Спасителя? Своєю материнською вірою! Син Божий, будши на цій низькій землі, звичайно не мав із чого радіти й захоплюватись. Навпаки, Він не раз ронив Свої святі

сльози й гірко сумував, дивлячись на жорстокість, лукавство й підступ мешканців земної кулі. Все ж таки вірі тієї шляхетної матері Ісус Христос дивувався та сказав їй: “О, жінко, твоя віра велика, нехай тобі буде, як ти хочеш”. І коли віра тієї матері була такою великою, що Сам Христос вирізнив її, то, гадаю, що й нам буде корисним цього дня матері ближче розглянути ту материнську віру, підкреслюючи її ознаки.

**

Свята Євангелія говорить нам, що Ісус прибув в околицю Тиру й Сидону. То були два поганські міста на північ від Галилеї. Правдоподібно Христос бажав там відпочити. Проте й тут годі Йому було сховатись від людей. Одна мати, якої дочка мала демона, цебто нечистого духа, якось довідалася, що в цій місцевості перебуває Господь, і постановила за всяку ціну віднайти Його. Вона жила між поганями, які були запеклими ворогами ізраїльського народу. Кожного, хто розмовляв із жидами, вони зневажали й цурались, як прокаженого. Та мати, хананеянка, жила поміж такими людьми, що й сьогодні існують і виявляють найбільшу ненависть до тих, які читають Святу Євангелію, йдуть услід за Христом і невтомно служать своєму народові. Мені пригадується свідчення одного юнака в Канаді, якого вигнали з дому батьки й відцуралися його за те тільки, що він приєднався до т. зв. Армії Спасіння.

Також і тій хананеянській матері загрожувала небезпека з боку її рідні й односельчан. Але глибока материнська віра в Ісуса Христа наділила її відвагою. Вона не звертала уваги ні на кого й ні на що. Вона прагнула тільки виляти біль свого материнського серця Спасителеві. Почувши про Його побут у недалекій сусідній оселі, вона відважно розпитувала про Нью-

го, незалежно від того, як zareагують на це її земляки. Помітивши Ісуса, вона здалека заголосила: “Господи, Сину Давидів, змилуйся наді мною, демон тяжко мучить мою дочку”.

О, як мало матерів у 20-му ст. можуть похвалитися героїським духом тієї хананейки. Вона задля любови до своєї упослідженої дитини готова була зносити великі болі й терпіння, аби тільки допомогти їй. Так, материнська любов не жахається зневаг, кайданів і тортур в боротьбі за духовні святощі для своїх синів і дочок. Клясичним прикладом героїчної віри матери може послужити для нас молода християнка Перпетуя. Вона жила в африканському місті Картагені, походила з багатой родини патрицій, мала 22 роки й була матір'ю синочка, що ссав ще груди. Біографи Перпетуї описують, що її батько до безтямности любив її, але її християнські переконання загрожували йому в його високій державній кар'єрі, бо в ті часи панувала ще поганська релігія, і християн загально вважали за ворогів Римської імперії. Перпетуя була заарештована 202 року і вже у в'язниці разом із іншими чотирма неофітами була охрещена. Про свій побут у тюрмі Перпетуя залишила такий спомин: “Це був для мене великий іспит. Нестерпна задуха в моїй келії, вульгарне заховання злочинців і врешті неприявність синочка робили мене нещасливою . . .” Одного разу християнам поталанило за високу ціну дістатись до тюрми й принести Перпетуї її дитину. Тоді вона притискала сина до грудей і в радості вигукувала, що тепер тюрма для неї стала королівським палацом. По Картагені почали кружляти вістки, що християн мають вести на судову розправу. Тоді схвильований батько Перпетуї з її дитиною на руках повів із нею таку розмову: “Доню моя кохана! Май співчуття до мого сивого волосся. Чи не я виховав тебе? Чи не любив я тебе більше, ніж твоїх се-

стер? Не наводь на мене такої ганьби. Подивись на свою невинну дитину, яка не зможе жити без тебе. Залиши свою горду християнську думку, якщо не бажаєш занепасти нас усіх”. При цих словах батько стояв на колінах, цілував її руки й у найбільш зворушливим тоні переконував її, щоб вона зреклася християнства. Але Перпетуя спокійно відповіла йому: “Те, що станеться зі мною на судовій розправі, залежить від волі Всевишнього, бо ми сильні не своєю, але Божою силою”. Під час судової розправи батько ще раз спонукував Перпетую змінити погляди. До слів батька приєднався суддя та сказав їй: “Май крихітку співчуття до свого сивоволосого батька, май крихітку співчуття до свого невинного синочка, та принеси жертву на славу імператорові”. Але ніхто й ніщо не могло захитати героїського духа 22-літньої матери. Перпетуя, доручивши свою дитину й старенького батька ласці Божій, відповіла: “Я не можу принести жертви на славу імператорові”. Тоді суддя поставив їй останнє питання: “Чи ти християнка?” І вона відважно відповіла: “Так, я християнка”. Тією категоричною відповіддю була вирішена її доля. Разом із іншими християнами Перпетую призначили на пошталу хижим звірям. У день спомину уродин сина римського імператора Севера люди громадно прибули до амфітеатру, щоб приглядатися до нерівної боротьби християн із левами, леопардами й т. д. До боротьби з Перпетуєю випустили дику розлючену корову, що в жажливий спосіб поранила її, а вояк із наказу імператора добив її мечем.

Так, для справжніх християнських матерів не страшний глум, зневаги, переслідування, кайдани й тюрми за Спасителя й за християнське виховання своїх дітей, бо їхня материнська віра характеризується відвагою й героїзмом.

**

Далі ми можемо припускати, що та поганська мати мала дуже багато утруднень, ідучи до Господа. Передусім вона мусіла віднайти той дім, де перебував Ісус Христос. Але, скоро тільки вона прибула до того дому, то Ісуса там уже не було. Тоді вона почала бігти. Помітивши Його здалека, вона стала гукати . . . Але Христос не відповідав їй. Однак і ці перешкоди не знеохочували її. Мати прилинула ближче й знову благала Сина Божого. Але й цим разом даремно. У материнських грудях від утоми приспіненим темпом билося її серце, проте вона й далі не попала в зневіру. Хананейка, зібравши всі сили докупи, забігла наперед Ісуса Христа, впала до Його святих ніг і просила за свою дочку: “Господи, змилуйся наді мною!” І тепер Христос відповів їй: “Не годиться взяти хліб від дітей та кинути собакам”. Але й ця гостра відповідь не розчарувала материнського серця. Навпаки, та мати добачила в цих словах промінь надії для себе та своєї доні. Мати пояснює цю відповідь на свою користь. Вона прагне тільки того, що дістають собаки. “Так, Господи, але ж і собаки їдять ті кришки, що спадають зо столу їхніх панів”. Дійсно, це прегарний приклад матері, яка вміє невтомно вірити, яка не розчарується численними перешкодами в прямуванні до цілі.

Ця поганська мати являється докором для всіх нас у нашій зневірі й у наших сумнівах. Ми часто при найменших неспіхах знеохочуємося до дальшого змагу, до молитов і витривалої праці. Нехай же заохотою для нас до витривалої віри послужить невтомна молитва Моніки, яка 33 роки очікувала відповіді від Бога. Тим більше, що її син Августин має універсальне значення для всіх християн. Звичайно великі люди живуть і працюють не тільки для якоїсь обмеженої групи людей, але, навпаки, для цілого народу або, на-

віть, і для цілого людства. Так, наприклад, твори Тараса Шевченка мають велике значення для нас усіх. На його ідеї покликаються сьогодні й демократи, й монархісти, й марксистки, й православні, й католики, й евангелики тощо, бо цей геній жив і працював для цілої нації. Це саме можна сказати про сина Моніки. На Августина покликаються сьогодні православні й католики, особливо підкреслюючи його науку про спасіння на лоні церкви; на думках Августина базуються презбітеріяни, продовжуючи його погляди про предестинацію; як також баптисти й інші споріднені конфесії, головним чином вказуючи на його твердження, що людина спасається вірою в Ісуса Христа. Августин народився 354 року в Африці. Батько його належав до патріциїв і був поганином. Його мати Моніка була глибоковірною християнка й всіма силами намагалася дати синові якнайкраще християнське виховання. Згідно з бажанням батька Августин мав бути адвокатом. Він студіював у Картагені. Вчився дуже добре. Однак він не слухався своєї матері й осторонь стояв від християнства. Тяжка була праця Моніки над сином. Августин уже в студентському віці провадив неморальне життя, що тоді було дозволене студіюючій молоді. Хоч він робив великі поступки в науці, проте він не мав душевного спокою. Під впливом своєї християнської матери він читав Святу Євангелію, але вона була незрозуміла для нього. Своєю юною душею він тужив за правдою, але, на жаль, ніяк не міг знайти її. Згодом він приєднався до секти маніхейців, але скоро розчарувався там і впав у сумнів, чи йому колись поталанить знайти правду, і чи правда взагалі існує на цім світі. Моніка весь час не переставала молитись, щоб Августин став християнином. Августин скінчив студії. Прибув до рідного міста та працював там, як учитель реторики, бо він дуже захоплювався красномовством. Моніка все робила, щоб

переконати сина в науці Христовій. Вона не тішилася його доброю працею. Вона не раз гірко ридала та благала Господа, щоб Він Сам доторкнувся серця її сина. У своїх споминах Августин так пише про свою улюблену маму: “Моя побожна мати гірко плакала за мною, як плаче мати на могилі свого єдиного сина, бо вона бачила, що я був мертвий для Ісуса”. Моніка часто розмовляла з своїм пастором за свого сина. Одного разу вона настерливо просила проповідника, щоб він порозмовляв із її сином. Місцевий пастор пояснював матері, що часта розмова з сином може ще більше пошкодити справі. Але Моніку не вдовольняла ця відповідь і вона ще більше почала настоювати, щоб він якнайшвидше відвідав сина. Тоді проповідник, майже в гніві, сказав: “Жінко, дай мені спокій! Син, за якого пролито так багато сліз, не може загинути . . .” І хоч ці слова були сказані в обуренні, то для Моніки вони були відповіддю самого неба. Вона йшла додому й повторяла: “Син, за якого пролито так багато сліз, не може загинути . . .” Згодом Августин постановив виїхати до Риму супроти волі своєї матері. Цей його намір дуже схвилював Моніку. Рим у той час був світовим центром. Там відбувалася найбільша розпуста й неймовірне беззаконня. Тому мати благала сина, щоб він не їхав туди. Але одного дня Августин зник. Він без прощання відправився до Риму. Моніка, помітивши, що сина нема, швидко пішла на побережжя Середземного моря й тільки здалека зауважила, як корабель ніс Августина до Італії. Тоді вона не березі моря стала на коліна й молила Бога, щоб її син краще загинув у морській глибині, ніж він має занепасти своє життя в кайданах гріха столиці імперії.

Августин короткий час був у Римі. Його навідала недуга й він переїхав до Мілану (Медіолану). На новому місці побуту він працював, як учитель. У тому ча-

сі єпископом у Мілані був Амвросій. Августин чув про нього, що він великий бесідник. Одного разу він пішов на богослуження, щоб почути єпископа Амвросія, не як проповідника правди Христової, але як мистця живого слова. Під час богослуження в Мілані Августин із великою увагою прислуховувався до красномовства того великого церковного достойника й зерно Святої Євангелії глибоко запало на ріллю його серця. Августин став християнином. Бог почув молитву його матері. Він 387 р., цебто на 33-ім році життя, вступив у заповіт із Господом. Сам єпископ Амвросій звершив урочистого акта святого хрещення над ним.

Про це довідалася Моніка. Вона всім своїм серцем раділа й дякувала Богові, що Він усе ж таки, по довгих десятках літ очікування, сповнив її прохання, може не в такий спосіб, як вона про це думала. Моніка сама прибула до Мілану, щоб ще раз побачитися з своїм сином, але вже як християнином. Її радості не було кінця. Вона з вдячності плакала й ронила свої материнські сльози. Августин постановив залишити працю в Мілані, щоб разом із своєю рідною матю повернутися до рідного міста. Але в дорозі Моніка захворіла. Одного дня вона з своїм сином стояла біля вікна й мали між собою сердечну інтимну розмову. Моніка промовила: “Мій сину коханий! Для мене вже немає радості на цій землі . . . Що я маю тут ще робити? Одного я так довго благала в Господа, щоб тебе бачити, як християнина. І ось Бог рясно благословив мене, вислухавши мою материнську молитву. Тепер я тужу за небесними оселями . . . Я не маю більше радості на землі”. Після цієї розмови Моніка прожила ще п'ять днів і відійшла у вічність на 56 році життя. Августин мав тоді 33 роки. Він сам прибув до Африки й вірно працював на церковній ниві.

Хананеянка, як і Моніка, була витривала й невтомна в боротьбі з великими труднощами, і тому вона досягнула бажану ціль. Прочитана Свята Євангелія закликає всіх матерів, щоб вони були витривалі та своєю материнською вірою перемагали тягар і спеку щоденних турбот та песимістичних настроїв. Сам Спаситель сказав: “Будь вірний аж до смерти, і Я тобі вінця життя”. “Хто витерпить аж до кінця, той буде спасений”. Невтомність, постійність і витривалість — ось це друга притаманна ознака материнської віри хананеянки.

**
*

Далі, віра цієї матері була велика, бо вона базувалася на покорі. Вона благала Господа тільки про ласку. Хананеянка, помітивши Ісуса з учнями, голосно кричала: “Господи, Сину Давидів, змилуйся наді мною!” Без сумніву, Христос чув її благання й у Своїм усіх люблячим серці співчував їй. Проте Він ішов далі, наче нічого не чув. Постає питання, для чого саме Син Божий не дав їй відповіді негайно. Теологи, звичайно, неоднаково пояснюють це місце. Думаю, що тут може бути тільки одне пояснення. Безмежна любов і співчуття Спасителя до всіх людей увесь час були підпорядковані плянам Небесного Отця. Христос у всьому чинив тільки Його святую волю. Це саме відноситься й до матері-хананеянки. Бог після Свого Сина передусім до ізраїльського народу. Тому, власне, Спаситель назовні заховувався так, немовби не чув слізного голосіння тієї поганської матері. Її крик зворушив також Його учнів. Можливо, що їхній Учитель не має крихітки співчуття до людей у їхніх стражданнях і терпіннях . . . Тому й вони просила Ісуса, щоб Він відпустив матір, бо вона кричить услід за ними. Але Син Божий відповів їм: “Я посланий до загинулих овець дому Ізраїля”. Ось і ці слова також потвер-

джують те, як велику увагу звертав Христос на точне виконання волі Свого Отця.

Тим часом мати догнала учнів на чолі з Ісусом і впала до Його святих ніг, щоб таким чином Він не міг далі йти, й безупинно благала: “Господи, допоможи мені!” А Спаситель відповів їй: “Не годиться взяти хліб у дітей і кинути собакам”. Діти — це Ізраїль, а собаки — це погани. Дійсно, це сувора відповідь. Правдоподібно, Син Божий такою непривітливою відповіддю хотів позбутися дальшої розмови з цією матір’ю.

Що ми зробили б, коли б нас якась особа порівняла з собаками? Наскільки я розумію людську ментальність і психіку, то ми з гнівом негайно відійшли б від такої особи, а в серці своїм подумали б, що то жорстока людина, годі тут щось досягнути . . . Не одному й не одній із нас обличчя набігло б кров’ю від надмірного роздратування та гніву . . . Я впав до ніг цієї особи, виявив таку велику покору, а вона порівнює мене з собаками! . . .

Але не так заховується ця шляхетна мати. Вона в непривітливих словах Ісуса вміла знайти собі промінь розради та світлої надії. “Так, Господи! Але ж і собаки їдять ті кришки, що спадають зо столу панів їх”. Я не прошу в Тебе прав дитини, але тільки того, що дістають собаки. Якщо Ти, Господи, уздоровиш мою доню, то це те саме, що Ти дозволиш мені, поганській собаці, взяти одну крихітку хліба з Твого багатого столу. За цю одну кришку я буду безмежно вдячна Тобі по всі дні мого життя.

О, яка велика покора! Слово Боже навчає нас, що Господь гордим, зарозумілим противиться, а покірним дає Свою благодать. Дивлячись на цю глибоку покору цієї матері, Христос відповів їй: “О, жінко, твоя віра велика, — нехай буде тобі, як ти хочеш”.

**
*

Із поведінки та слів цієї хананеянки ми бачимо справжні ознаки правдивої материнської віри, а саме: відвагу, витривалість і покору. Ця мати глибоко вірила, що Христос не тільки може вздоровити її дочку, але що Він і хоче це зробити.

Дорогі матері! Ми бачимо, що в 20 сторіччі жива віра між жіноцтвом помітно зменшується. По цей бік і по той бік океану зростає бездушний матеріалізм і себелюбний лібералізм, диктований гонитвою за не-вловимим щастям . . . Демони нищівного матеріалізму, безбожництва, деморалізації й асиміляції мучать синів і дочок нашого народу. Тому разом із хананеянкою моліться за своїх дітей і в праці над ними виявіть вашу материнську віру у відвазі, витривалості й покорі. А Христос у свій час і вам скаже: "О, жінко, твоя віра велика, — нехай буде тобі, як ти хочеш!"

Д-р Кость Костів

ВВАЖАЙ НА НЕЇ

Вона віддала тобі себе й життя своє.

Тому, що вона тебе любить, вона забула, що є зло, труднощі й зрада. Тому, що вона тебе любить, вона не бачить каміння на дорозі, не відчуває колючок, що драпають шкуру.

Тому, що тебе любить, її серце переповнене добротою, ніжністю й ілюзіями, — вона всім прощає, всім вибачає.

Тому, що тебе любить, вона поставила тебе на п'єдесталі і прослала перед тобою свою душу, зробила з свого серця килим для твоїх ніг, і твого чола подушку на своїх грудях.

Тому, що вона тебе любить, легкі для неї її важкі обов'язки, непомітні неприємності, веселі праця та клопоти, солодкі жертви.

Для тебе й тобою вона живе, бо тебе любить.

Вона так зідалізувала свою любов до тебе і тебе разом із нею, що її душа, її серце, її змисли знаходяться поза дійсністю.

Її життя — ніби сон, прегарний сон, від якого не сміє збудитися.

І ти — її пан, її цар, її чоловік — мусиш уважати, щоб її не збудити, щоб вона літала далі у хмарах, щоб вона не знала, що є каміння на дорозі і колючки поміж квітами.

(З есп. Є. О., "Ж. С" ч. 5, 1954)

ПОЯСНЕННЯ СКОРОЧЕНЬ

- “Д. Пр.” — “Дитячий приятель”;
 “Є. Р.” — “Євангельський ранок”;
 “Ж. С.” — “Жіночий світ”;
 “П. П.” — “Післанець правди”;
 “Х. В.” — “Християнський вісник”.

ЗМІСТ

Бажання в мамин день	34
Бажання дитини	33
Бажання матері	122
Безмірно щаслива мати	104
Благословенний дім	106
Буду в небесах	166
Вважай на неї	186
Велике свято (оповідання)	145
Величаєм тебе, мамо	82
Весняний привіт	127
В зимову ніч	49
Вітаймо нашу неньку	8
В мамин день	72
Вступне слово	5
Втомлена мати	159
Гарна квітка	158
Давид (оповідання)	58
Де мама?	151
Дитяча вдяка	87
Діти, що чекали мами (оповідання)	42
Для матусі	65
Доня до матері	104
Думки мої до тебе линуць	95
З історії дня матері	7
Зорі	128
Кого й що люблю?	119
Колискова пісня	47
Крапля чорнила	53
Лист з чужого краю	83
Мама	139
Мама (оповідання)	26
Мамина нагорода	9
Мамина лялька	86
Мамі	46

Мамі	150
Мамо, мамо!	122
Мамо наша мила	157
Материнська любов	94
Материнська любов	114
Материнська любов (оповідання)	20
Матері	103
Матері	149
Матірній торочок (оповідання)	92
Матірня мова	120
Мати	34
Мати	38
Мати	88
Мати	111
Мати	115
Мати	117
Мати	156
Мати	165
Мати (оповідання)	37
Мати і діти	120
Матусине свято	8
Матусині мрії	70
Матусі	22
Моїй мамі	81
Моїй мамі	112
Моїй матері	147
Моїй доні	48
Моїй рідній мамі	175
Молитва	137
Молитва мами	35
Молю Тебе, мій Боже	149
Моя мама	52
Моя мама	149
Моя мама	169
Моя мамо	157
Моя мати	82
Моя мати	109
На день мами	170
На день матері	28
На день матері	169
На день матері (оповідання)	98
На день матері (розмова)	162
Наїнська вдова	131
На могилі матері	63
Найбільше ім'я	90
Найбільше хто в житті працює	130
Найбільші роковини!	146
На свято матері	139

На свято матусі	17
На свято матусі	66
На свято матусі	73
Наша мати	67
Наша мати	121
Наша мати	121
Наше сонце	40
Нашій неньці	16
Ода до матері	111
Ознаки материнської віри (гомілія)	176
Ой, мамо-матусю!	39
О, мамочко!	105
Останній лист до матері	142
Перший заробіток (оповідання)	84
Пісенька	150
Пісні	144
Пліток	137
Побажання мамі	53
Посмертна розлука	79
Почута молитва	160
Пояснення скорочень	188
Просьба дитини	36
Привіт нашій мамі	123
Привіт нашій мамі	141
Пригадую хвили, як був я маленьким	143
Пташка мати	18
Радіопромова	166
Рідна мати	129
Рідній мамі	173
Свято матері	71
Свято матері	110
Серце мами	168
Сирітка	135
Сирітський день матері	124
Сирота	96
Скиталець	24
Скорботна мати	74
Сон сирітки	55
Спогади	148
Стань на коліна й склади рученята	140
Тато і мама	119
Тінь матері	143
То наша мама	29

У день матері (реферат)	171
Українській дитині	69
Українській жінці	101
Українській жінці	102
У мамин день	89
У мамин день	108
У свято матері	64
Усміхнися, мамо!	126
Хто ж то?	68
Чекає мати	30
Чекає мати	91
Чи є в світі що солодше?	26
Щастя матері	107
Як ти мене, моя мати	174
Я маленький українець	138
Я тобі, мамо	169

ПОКАЖЧИК АВТОРІВ

Антонович Катерина	98
Бабій Ольга	111
Барчук Ів.	148
Бахор П. Іван	135
Бичковський С.	143
Блажкевич Іванна	26, 82
Б. О.	157
Борщівський Микола	55
Бр. Леся	20
Буряківець Юрій	34
Ваврисевич М.	120
Вільшенко Я.	72
Волошка Людмила	103
Восьмиліток Данило	104
Гаєвська Л.	150
Галя	29
Гарасевич І.	94
Геродот Дмитро	102
Гладка Ірина	101
Горішний Микола	168, 170, 173, 174, 175
Грінченко Б.	128
Діма	149
Довгалюк Т.	147
Домашовець Гр.	90, 106, 129, 130, 144
Думич І.	112
Ж. В.	53
Забіренко Л.	74, 137
Завадович Роман	16, 87, 90, 141
З. К.	88
Зорге Олександр	38, 117, 165
Іваськів Йосафат	138
Ігорків Ю.	109, 111
І. Л.	58

Карманський П.	142
Квасницький Гр.	104
Кириак Ілля	171
Кичигина М.	47, 140
К. Ле.	84
К. М.	48
Кмета-Єфимович Іван	39
Ковбель С.	139
К. О.	166
Король Степан	68
Костів, д-р Кость	176
Кравченко Уляна 17, 28, 66, 69, 73, 105, 107, 110, 123, 139	139
Крем'янченко Остап	30
К. Т.	108
Кузів В.	74, 96
Кумка Михайло	120
Курпіга Теодор	40, 64
Лазарева Л.	127
Лукіячук Никодим	63
Марійчук Д.	151
Медвідь Анна	35
Мудрик Ніна	150
Неруда Я.	114
О. Є.	186
Павличенко Тиміш	18
Пиріг Гринь	53
Підгірянка М.	52
П. О.	34
Подворняк М.	49, 83, 115, 143
Пришляк Ж.	70
Прокоп'юк Ганна	42
Прокоп'юк І.	160
Романова Марія	22
Рендель фон- Микола	86
Савицька Іванна	8
Сарабун Михайло	65
Тарасюк Іларіон	131
Угрин-Безгрішний Микола	146
Українка Б.	36

Ф. Т.	46
Храплива Леся	26
Чапля Ю.	95
Черінь Ганна	91
Чернецький Ст.	81
Шкрумеляк Ю.	33, 71, 82

Помічені друкарські недогляди:

	<u>Надруковано</u>	<u>Має бути</u>
Сторінка 20, рядок 3,	послітки, —	позлітки, —
Сторінка 46, рядок 30,	любо	люба
Сторінка 103, рядок 4,	стрепенетья	стрепенеться
Сторінка 119, рядок 17,	приголубить,	приголубить,
Сторінка 141, рядок 15,	Ти	Та
Сторінка 194, рядок 12,	матери	матері